

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ

Dossier Currículum
Educació Primària

Juliol 2007

Conselleria d'Educació

DECRET 111/2007, de 20 de juliol, del Consell, pel qual s'establix el currículum de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana. [2007/9730]

L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en l'article 53, disposa que és de competència exclusiva de la Generalitat la regulació i administració de l'ensenyament en tota la seua extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, sense perjudici del que disposen l'article 27 de la Constitució Espanyola i les Lleis Orgàniques que, d'acord amb l'apartat 1) de l'article 81 d'aquella, el despleguen, de les facultats que atribuïx a l'Estat el número 30 de l'apartat 1) de l'article 149 de la Constitució Espanyola i de l'alta inspecció necessària per al seu compliment i garantia.

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, que té caràcter bàsic, en l'article 6.2, estableix que el Govern ha de fixar els aspectes bàsics del currículum que constitueixen les ensenyances mínimes.

Les ensenyances mínimes determinen els aspectes essencials del currículum en relació amb els objectius, les competències bàsiques, els continguts i els criteris d'avaluació, de manera que asseguren una formació comuna a tot l'alumnat i garantisquen la validesa dels títols corresponents al sistema educatiu espanyol.

En l'article 6.4, la mencionada llei disposa que les administracions educatives competents han d'establir el currículum de les distintes ensenyances regulades en esta, del qual han de formar part els aspectes bàsics assenyalats en els apartats anteriors.

Així mateix, en els articles 18 i 19, la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'Ús i Ensenyament del Valencià, disposa que s'ha d'incorporar a les àrees prescrites per a l'Educació Primària pel Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, pel qual s'establixen les ensenyances mínimes de l'Educació Primària, l'ensenyança del valencià, per tal que en finalitzar esta etapa l'alumnat estiga capacitat per a utilitzar oralment i per escrit el valencià en igualtat amb el castellà.

Correspon al Consell, en ús de les seues competències, establir el currículum o pla de estudis d'esta etapa educativa, d'acord amb el que disposa el Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, pel qual s'establixen les ensenyances mínimes de l'Educació Primària.

Per tal de desplegar este mandat, el present decret fixa a la Comunitat Valenciana els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació corresponents al conjunt de l'etapa i a cada una de les àrees que la integren o configuren. En cada àrea es descriu la manera com contribueix al desplegament de les competències bàsiques o aprenentatges que es consideren imprescindibles, els seus objectius, els continguts organitzats per cicles i distribuïts en blocs, i els criteris d'avaluació, procurant que en totes les àrees s'aborden coneixements de caràcter instrumental, lingüístic, matemàtic, científic i tecnològic.

Així mateix, el decret ha d'assenyar les bases per a un projecte de futur en la nostra escola, la de la Comunitat Valenciana, per tal de convertir-la en àmbit privilegiat per a potenciar el coneixement i l'ús del valencià i del castellà. A la nostra comunitat, l'aprenentatge escolar de les dos llengües cooficials es considera, en el currículum, com a element bàsic de la nostra cultura, com a instrument d'aprenentatge dins del marc del programa o programes d'educació plurilingüe que apliquen els centres, d'anàlisi i busca de la realitat, d'adquisició d'una consciència d'identitat, de pertinença a una cultura i d'assumpció d'unes normes i d'uns valors compartits.

Es regula, així mateix, una avaluació de diagnòstic en finalitzar el segon cicle de l'educació primària, de caràcter orientador i formatiu, a fi de facilitar l'èxit escolar.

L'etapa de l'educació primària, que amb l'educació secundària obligatòria constitueix l'ensenyança bàsica, és especialment important, ja que inicia l'escolarització obligatòria i posa les bases de tot l'aprenentatge posterior. Per això, el present decret, encara que fa referència especialment a les capacitats, habilitats i destreses que l'alumnat ha d'adquirir en finalitzar l'etapa, ofereix els instruments necessaris perquè

Conselleria de Educación

DECRETO 111/2007, de 20 de julio, del Consell, por el que se establece el currículo de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana. [2007/9730]

El Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en el artículo 53, dispone que es de competencia exclusiva de la Generalitat la regulación y administración de la enseñanza en toda su extensión, niveles y grados, modalidades y especialidades, sin perjuicio de lo que disponen el artículo 27 de la Constitución Española y las Leyes Orgánicas que, de acuerdo con el apartado 1 del artículo 81 de aquella, lo desarrollan, de las facultades que atribuye al Estado el número 30 del apartado 1) del artículo 149 de la Constitución Española, y de la alta inspección necesaria para su cumplimiento y garantía.

La Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, que tiene carácter básico, en su artículo 6.2, establece que el Gobierno fijará los aspectos básicos del currículo que constituyen las enseñanzas mínimas.

Las enseñanzas mínimas determinan los aspectos esenciales del currículo en relación con los objetivos, las competencias básicas, los contenidos y los criterios de evaluación, de modo que aseguren una formación común a todo el alumnado y garanticen la validez de los títulos correspondientes al sistema educativo español.

En el artículo 6.4, la mencionada Ley dispone que las administraciones educativas competentes establecerán el currículo de las distintas enseñanzas reguladas en la misma, del que formarán parte los aspectos básicos señalados en los apartados anteriores.

Asimismo, en los artículos 18 y 19, la Ley 4/1983, de 23 de noviembre, de Uso y Enseñanza del Valenciano, dispone que se incorporará a las áreas prescrites para la educación primaria por el Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre, por el que se establecen las Enseñanzas Mínimas de la Educación Primaria, la enseñanza del valenciano, para que al terminar dicha etapa el alumnado esté capacitado para utilizar oralmente y por escrito el valenciano en igualdad con el castellano.

Corresponde al Consell, en uso de sus competencias, establecer el currículo o plan de estudios de esta etapa educativa, de acuerdo con lo dispuesto en el Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre, por el que se establecen las Enseñanzas Mínimas de la Educación Primaria.

En desarrollo de este mandato, el presente Decreto fija en la Comunitat Valenciana los objetivos, los contenidos y los criterios de evaluación correspondientes al conjunto de la etapa y a cada una de las áreas que la integran o configuran. En cada área se describe el modo en que contribuye al desarrollo de las competencias básicas o aprendizajes que se consideran imprescindibles, sus objetivos, los contenidos organizados por ciclos y distribuidos en bloques, y los criterios de evaluación, procurando que en todas las áreas se aborden conocimientos de carácter instrumental, lingüístico, matemático, científico y tecnológico.

Asimismo, el Decreto ha de sentar las bases para un proyecto de futuro en nuestra escuela, la de la Comunitat Valenciana, convirtiéndola en ámbito privilegiado para potenciar el conocimiento y el uso del valenciano y del castellano. En nuestra Comunitat, el aprendizaje escolar de las dos lenguas cooficiales se considera, en el currículo, como elemento básico de nuestra cultura, como instrumento de aprendizaje dentro del marco del programa o programas de educación plurilingüe que apliquen los centros, de análisis y búsqueda de la realidad, de adquisición de una conciencia de identidad, de pertenencia a una cultura y de asunción de unas normas y de unos valores compartidos.

Se regula, asimismo, una evaluación de diagnóstico al finalizar el segundo ciclo de la educación primaria de carácter orientador y formativo con el fin de facilitar el éxito escolar.

La etapa de la educación primaria, que con la educación secundaria obligatoria constituye la enseñanza básica, es especialmente importante, ya que en ella se inicia la escolarización obligatoria y se ponen las bases de todo el aprendizaje posterior. Para ello, el presente decreto, aunque hace referencia especialmente a las capacidades, habilidades y destrezas que el alumnado ha de haber adquirido al finalizar

les mestres i els mestres, en la seua tasca de concreció del currículum, aconseguisquen la formació integral de les xiquetes i dels xiquets.

Els reptes dels canvis tecnològics i socials als quals haurà d'enfrontar-se l'alumnat fan necessari en l'educació primària, posar a la seua disposició fonaments sòlids que l'estimulen a mantindre l'afany d'aprendre durant tota la vida. Rau ací la transcendència d'afavorir l'interés per la lectura, l'escriptura i els diferents llenguatges, incloent el coneixement d'almenys una llengua estrangera, fonamental en el context europeu.

L'etapa de l'educació primària ha de proporcionar els límits de cada disciplina, els seus paràmetres bàsics i els seus principis vertebradors. La instrucció en les distintes àrees haurà d'estar, lògicament, condicionada per l'edat i les possibilitats de cada alumna i alumne, però sense renunciar a facilitar-los la informació necessària per a garantir el procés educatiu. Els continguts, fins i tot partint de l'entorn més pròxim, no són, per tant, complets, si no s'inserten en el seu context nacional, europeu i universal. Cal donar, per tant, carta de naturalesa a uns continguts interessants i motivadors per a l'alumnat. Tot això, per tal que l'alumnat senta els seus avantatges i avanços i s'hi veja recompensat, de manera que incorpore al seu món de valors els principis de treball i de mèrit consagrats per la Constitució Espanyola de 1978.

La creació en les aules i en tot el centre d'un clima de treball, de respecte envers els altres, d'interés per la cultura, de tasques compartides, d'atenció a tots, facilitarà la convivència i augmentarà l'estima per la mestra i el mestre com a representants d'eixa cultura que es pretén adquirir i emular, i oferirà a l'alumnat referències ètiques i models positius sobre els quals dirigir la seua pròpia construcció personal. Els valors que la nostra societat exigeix per als seus membres seran, així, el resultat d'una pràctica, d'una educació en l'esforç, de la generositat intel·lectual i de la responsabilitat.

La configuració del currículum, per tant, ha de desenvolupar-se amb la suficient flexibilitat perquè els centres, en l'ús de la seua autonomia, puguen concretar-lo en el seu projecte educatiu, per tal que la intervenció educativa tinga com a principi la diversitat de l'alumnat. D'esta manera, es garanteix el desenvolupament personal de tot l'alumnat, al mateix temps que una atenció individualitzada en funció de les necessitats de cada alumna i alumne. Així, els centres de la Comunitat Valenciana donaran resposta a les expectatives de la ciutadania, oferint una educació de qualitat que haurà de ser útil al llarg de tota la vida i que permetrà a l'alumnat afrontar els reptes del nou context social.

Amb esta finalitat, en este decret es configuren els elements organitzatius suficients perquè els equips docents adopten les decisions relatives a la distribució dels continguts i dels criteris d'avaluació en el cicle, així com la seqüenciació i l'estructuració en unitats didàctiques, que quedaran reflectides en les programacions docents.

Per tot això, amb l'informe previ del Consell Escolar Valencià, a proposta del conseller d'Educació, conforme amb el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana i amb la deliberació prèvia del Consell, en la reunió del dia 20 de juliol de 2007,

DECRETE

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

1. El present decret constituïx el desplegament per a l'educació primària del que disposa el títol I, capítol II, de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, així com l'article 5 del Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, pel qual s'establixen les ensenyances mínimes de l'Educació Primària.

2. A l'efecte del que disposa este decret, s'entén per currículum de l'educació primària el conjunt d'objectius, competències bàsiques, continguts, mètodes pedagògics i criteris d'avaluació d'esta etapa educativa.

3. Este decret s'ha d'aplicar als centres docents públics i privats de la Comunitat Valenciana que, degudament autoritzats, impartisquen ensenyances d'educació primària.

la etapa, ofrece los instrumentos necesarios para que las maestras y los maestros, en su tarea de concreción del currículo, consigan la formación integral de las niñas y los niños.

Los retos de los cambios tecnológicos y sociales a los que habrá de enfrentarse el alumnado hacen necesario en la educación primaria, poner a su disposición fundamentos sólidos que lo estimulen a mantener el afán de aprender durante toda la vida. Radica aquí la trascendencia de favorecer el interés por la lectura, la escritura y los diferentes lenguajes, incluyendo el conocimiento de al menos una lengua extranjera, fundamental en el contexto europeo.

La etapa de la educación primaria ha de proporcionar los límites de cada disciplina, sus parámetros básicos y sus principios vertebradores. La instrucción en las distintas áreas habrá de estar, lógicamente, condicionada por la edad y las posibilidades de cada alumna y alumno, pero sin renunciar a facilitarles la información necesaria para garantizar el proceso educativo. Los contenidos, aun partiendo del entorno más próximo, no serán completos, por tanto, si no se insertan en su contexto nacional, europeo y universal. Hay que dar, por tanto, carta de naturaleza a unos contenidos interesantes y motivadores para el alumnado. Todo ello, para que el alumnado sienta sus ventajas y avances y se vea recompensado por ellos, incorporando a su mundo de valores los principios de trabajo y de mérito consagrados por la Constitución Española de 1978.

La creación en las aulas y en todo el centro de un clima de trabajo, de respeto hacia los demás, de interés por la cultura, de tareas compartidas, de atención a todos, facilitarà la convivencia y aumentará el aprecio por la maestra y el maestro como representantes de esa cultura que se pretende adquirir y emular, y ofrecerá al alumnado referencias éticas y modelos positivos sobre los que dirigir su propia construcción personal. Los valores que nuestra sociedad exige para sus miembros serán, así, el resultado de una práctica, de una educación en el esfuerzo, de la generosidad intelectual y de la responsabilidad.

La configuración del currículo, por tanto, debe desarrollarse con la suficiente flexibilidad para que los centros, en el uso de su autonomía, puedan concretarlo en su proyecto educativo, para que la intervención educativa contemple como principio la diversidad del alumnado. De esta manera, se garantiza el desarrollo personal de todo el alumnado, al mismo tiempo que una atención personalizada en función de las necesidades de cada alumna y alumno. Así, los centros de la Comunidad Valenciana darán respuesta a las expectativas de la ciudadanía, ofreciendo una educación de calidad que deberá ser útil a lo largo de toda la vida y que permitirá afrontar al alumnado los retos del nuevo contexto social.

Con esta finalidad, en este decreto se configuran los elementos organizativos suficientes para que los equipos docentes adopten las decisiones relativas a la distribución de los contenidos y de los criterios de evaluación en el ciclo, así como la secuenciación y la estructuración en unidades didácticas, que quedarán reflejadas en las programaciones docentes.

Por todo ello, previo informe del Consejo Escolar Valenciano, a propuesta del conseller de Educación, conforme con el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana i previa deliberació del Consell, en la reunió del dia 20 de julio de 2007,

DECRETO

Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación

1. El presente decreto constituye el desarrollo para la educación primaria de lo dispuesto en el título I, capítulo II, de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, así como en el artículo 5 del Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre, por el que se establecen las Enseñanzas Mínimas de la Educación Primaria.

2. A los efectos de lo dispuesto en este decreto, se entiende por currículo de la educación primaria el conjunto de objetivos, competencias básicas, contenidos, métodos pedagógicos y criterios de evaluación de esta etapa educativa.

3. Este decreto será de aplicación en los centros docentes públicos y privados de la Comunitat Valenciana que, debidamente autorizados, impartan enseñanzas de educación primaria.

Article 2. Principis generals

1. L'educació primària forma part de l'ensenyança bàsica. Per tant, d'acord amb el que estableix l'article 27.4 de la Constitució Espanyola, té caràcter obligatori i gratuït.

2. Esta etapa educativa comprén sis cursos acadèmics, que s'han de cursar ordinàriament entre els sis i els dotze anys d'edat i s'organitza en tres cicles de dos anys acadèmics de duració cada un. Cada cicle constituïx la unitat de programació i avaluació en l'educació primària.

3. L'alumnat s'incorporarà ordinàriament al primer curs de l'educació primària l'any natural en què complisca sis anys.

4. Els centres docents han de desplegar i completar, si és el cas, el currículum de l'educació primària establert en el present decret i en les normes que el despleguen. El resultat d'esta concreció formarà part del projecte educatiu del centre.

5. L'acció educativa en esta etapa ha de procurar la integració de les distintes experiències i aprenentatges de l'alumnat i s'ha d'adaptar al seu ritme de treball. Per això, s'ha de posar especial èmfasi en l'atenció a la diversitat de l'alumnat, en l'atenció individualitzada, en la prevenció de les dificultats d'aprenentatge i en la posada en marxa de mecanismes de reforç tan prompte com es detecten estes dificultats. La conselleria competent en matèria d'educació establirà les mesures necessàries per a atendre tot l'alumnat i, en particular, aquell que presente necessitats específiques de suport educatiu.

6. La conselleria competent en matèria d'educació afavorirà l'elaboració de projectes d'innovació, així com de models de programació docent i de materials didàctics que faciliten al professorat el desplegament del currículum.

7. La conselleria competent en matèria d'educació establirà l'horari setmanal per a cada una de les àrees de l'educació primària, respectant l'horari que figura en l'annex III del Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre. Este horari ha de garantir el dret de tot l'alumnat a rebre l'ensenyança del valencià i en valencià, tal com disposa l'article 6.2 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

8. Les tecnologies de la informació i la comunicació han d'estar integrades en totes les àrees del currículum, d'acord amb el que disposa l'article 19.2 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

Article 3. Finalitat

1. D'acord amb el que estableix l'article 2 del Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, l'educació primària té la finalitat de proporcionar a l'alumnat una educació que li permeta refermar el seu desenvolupament personal i el seu propi benestar, adquirir les habilitats culturals bàsiques relatives a l'expressió i comprensió oral, a la lectura i a l'escriptura en valencià i en castellà, així com els relatius al càlcul; també tracta de desenvolupar habilitats socials, hàbits de treball i estudi, el sentit artístic, la creativitat i l'afectivitat.

2. L'educació primària també tindrà com a finalitat preparar l'alumnat per a cursar amb aprofitament l'educació secundària obligatòria, amb la qual constituïx l'educació bàsica, per a facilitar la continuïtat del procés educatiu de l'alumnat.

Article 4. Objectius de l'etapa

L'educació primària ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que li permeten:

a) Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb estes, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania, respectant i defenent els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.

b) Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, amb els quals descobrir la satisfacció de la tasca ben feta.

c) Desenvolupar una actitud responsable i de respecte pels altres que afavorisca un clima propici per a la llibertat personal, l'aprenentatge i

Artículo 2. Principios generales

1. La educación primaria forma parte de la enseñanza básica. Por tanto, de acuerdo con lo establecido en el artículo 27.4 de la Constitución Española, tiene carácter obligatorio y gratuito.

2. Esta etapa educativa comprende seis cursos académicos, que se cursarán ordinariamente entre los seis y los doce años de edad y se organiza en tres ciclos de dos años académicos de duración cada uno. Cada ciclo constituye la unidad de programación y evaluación en la educación primaria.

3. El alumnado se incorporará ordinariamente al primer curso de la educación primaria en el año natural en el que cumpla seis años.

4. Los centros docentes desarrollarán y desarrollarán y completarán, en su caso, el currículo de la educación primaria establecido en el presente decreto y en las normas que lo desarrollen. El resultado de esta concreción formará parte del proyecto educativo del centro.

5. La acción educativa en esta etapa procurará la integración de las distintas experiencias y aprendizajes del alumnado y se adaptará a sus ritmos de trabajo. Por ello, se pondrá especial énfasis en la atención a la diversidad del alumnado, en la atención individualizada, en la prevención de las dificultades de aprendizaje y en la puesta en marcha de mecanismos de refuerzo tan pronto como se detecten estas dificultades. La conselleria competente en materia de educación establecerá las medidas necesarias para atender a todo el alumnado y, en particular, al que presente necesidades específicas de apoyo educativo.

6. La conselleria competente en materia de educación favorecerá la elaboración de proyectos de innovación, así como de modelos de programación docente y de materiales didácticos que faciliten al profesorado el desarrollo del currículum.

7. La conselleria competente en materia de educación establecerá el horario semanal para cada una de las áreas de la educación primaria, respetando el horario que figura en el anexo III del Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre. Dicho horario garantizará el derecho de todo el alumnado a recibir la enseñanza del valenciano y en valenciano, tal como dispone el artículo 6.2 del Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

8. Las tecnologías de la información y la comunicación estarán integradas en todas las áreas del currículum, de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 19.2 del Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

Artículo 3. Finalidad

1. De acuerdo con lo establecido en el artículo 2 del Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre, la educación primaria tiene la finalidad de proporcionar al alumnado una educación que le permita afianzar su desarrollo personal y su propio bienestar, adquirir las habilidades culturales básicas relativas a la expresión y comprensión oral, a la lectura y a la escritura en valenciano y en castellano, así como los relativos al cálculo; también trata de desarrollar habilidades sociales, hábitos de trabajo y estudio, el sentido artístico, la creatividad y la afectividad.

2. La educación primaria también tendrá como finalidad preparar al alumnado para cursar con aprovechamiento la educación secundaria obligatoria, con la que constituye la educación básica, para facilitar la continuidad del proceso educativo del alumnado.

Artículo 4. Objetivos de la etapa

La educación primaria contribuirá a desarrollar en el alumnado las capacidades que les permitan:

a) Conocer y apreciar los valores y las normas de convivencia, aprender a obrar de acuerdo con ellas, prepararse para el ejercicio activo de la ciudadanía respetando y defendiendo los derechos humanos, así como el pluralismo propio de una sociedad democrática.

b) Desarrollar hábitos de trabajo individual y de equipo, de esfuerzo y responsabilidad en el estudio, así como actitudes de confianza en sí mismo, sentido crítico, iniciativa personal, curiosidad, interés y creatividad en el aprendizaje, con los que descubrir la satisfacción de la tarea bien hecha.

c) Desarrollar una actitud responsable y de respeto por los demás que favorezca un clima propicio para la libertad personal, el aprendi-

la convivència, així com fomentar actituds que promoguen la convivència en els àmbits escolar, familiar i social.

d) Conèixer, comprendre i respectar els valors de la nostra civilització, les diferències culturals i personals, la igualtat de drets i oportunitats d'hòmens i dones, i la no-discriminació de persones amb discapacitat.

e) Conèixer i utilitzar de manera apropiada el valencià i el castellà, oralment i per escrit. Valorar les possibilitats comunicatives del valencià com a llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i com a part fonamental del seu patrimoni cultural, així com les possibilitats comunicatives del castellà com a llengua comuna de totes les espanyoles i els espanyols i d'idioma internacional. Desenvolupar, així mateix, hàbits de lectura com a instrument essencial per a l'aprenentatge de la resta de les àrees.

f) Adquirir, almenys en una llengua estrangera, la competència comunicativa bàsica que permeta a l'alumnat expressar i comprendre missatges senzills i moure's en situacions quotidianes.

g) Desenvolupar les competències matemàtiques bàsiques i iniciar-se en la resolució de problemes que requerisquen la realització d'operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions, així com ser capaços d'aplicar-los a les situacions de la seua vida quotidiana.

h) Conèixer els fets més rellevants de la història d'Espanya, amb especial referència als relatius a la Comunitat Valenciana, així com de la història universal.

i) Conèixer i valorar l'entorn natural, social, econòmic i cultural de la Comunitat Valenciana, situant-lo sempre en el seu context nacional, europeu i universal, així com les possibilitats d'acció i cura d'este. Iniciar-se, així mateix, en el coneixement de la geografia de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i universal.

j) Iniciar-se en les tecnologies de la informació i la comunicació, i desenvolupar un esperit crític davant dels missatges que reben i elaboren.

k) Valorar la higiene i la salut, conèixer i respectar el cos humà, i utilitzar l'educació física i l'esport com a mitjans per a afavorir el desenvolupament personal i social.

l) Comunicar-se a través dels mitjans d'expressió verbal, corporal, visual, plàstica, musical i matemàtica; desenvolupar la sensibilitat estètica, la creativitat i la capacitat per a disfrutar de les obres i les manifestacions artístiques.

m) Conèixer el patrimoni cultural d'Espanya, participar en la seua conservació i millora, i respectar-ne la diversitat lingüística i cultural.

n) Conèixer i valorar el patrimoni natural, social i cultural de la Comunitat Valenciana, dins del context històric, social i lingüístic propi, així com participar en la seua conservació i millora.

o) Desenvolupar tots els àmbits de la personalitat, així com una actitud contrària a la violència i als prejudis de qualsevol tipus.

p) Conèixer i valorar els animals i les plantes, i adoptar maneres de comportament que n'afavorisquen l'atenció.

q) Fomentar l'educació viària i el respecte a les normes per a prevenir els accidents de trànsit.

Article 5. Competències bàsiques

Les competències bàsiques, com a elements integrants del currículum, són les fixades en l'annex I del Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre. Encara que estes competències s'han d'adquirir en finalitzar l'ensenyança bàsica, l'educació primària ha de contribuir a la consecució d'estes a través de les distintes àrees en què s'organitza.

Article 6. Àrees de coneixement

1. Les àrees que s'han de cursar en tots els cicles d'esta etapa són les següents:

- a) Coneixement del medi natural, social i cultural
- b) Educació artística
- c) Educació física
- d) Castellà: llengua i literatura
- e) Valencià: llengua i literatura
- f) Llengua estrangera
- g) Matemàtiques

zaje y la convivencia, así como fomentar actitudes que promuevan la convivencia en los ámbitos escolar, familiar y social.

d) Conocer, comprender y respetar los valores de nuestra civilización, las diferencias culturales y personales, la igualdad de derechos y oportunidades de hombres y mujeres, y la no discriminación de personas con discapacidad.

e) Conocer y utilizar de manera apropiada el valenciano y el castellano, oralmente y por escrito. Valorar las posibilidades comunicativas del valenciano como lengua propia de la Comunitat Valenciana y como parte fundamental de su patrimonio cultural, así como las posibilidades comunicativas del castellano como lengua común de todas las españolas y españoles y de idioma internacional. Desarrollar, asimismo, hábitos de lectura como instrumento esencial para el aprendizaje del resto de las áreas.

f) Adquirir en, al menos una lengua extranjera, la competencia comunicativa básica que permita al alumnado expresar y comprender mensajes sencillos y desenvolverse en situaciones cotidianas.

g) Desarrollar las competencias matemáticas básicas e iniciarse en la resolución de problemas que requieran la realización de operaciones elementales de cálculo, conocimientos geométricos y estimaciones, así como ser capaces de aplicarlos a las situaciones de su vida cotidiana.

h) Conocer los hechos más relevantes de la historia de España, con especial referencia a los relativos a la Comunitat Valenciana, así como de la historia universal.

i) Conocer y valorar el entorno natural, social, económico y cultural de la Comunitat Valenciana, situándolo siempre en su contexto nacional, europeo y universal, así como las posibilidades de acción y cuidado del mismo. Iniciarse, asimismo, en el conocimiento de la geografía de la Comunitat Valenciana, de España y universal.

j) Iniciarse en las tecnologías de la información y la comunicación, y desarrollar un espíritu crítico ante los mensajes que reciben y elaboran.

k) Valorar la higiene y la salud, conocer y respetar el cuerpo humano, y utilizar la educación física y el deporte como medios para favorecer el desarrollo personal y social.

l) Comunicarse a través de los medios de expresión verbal, corporal, visual, plástica, musical y matemática; desarrollar la sensibilidad estética, la creatividad y la capacidad para disfrutar de las obras y las manifestaciones artísticas.

m) Conocer el patrimonio cultural de España, participar en su conservación y mejora, y respetar su diversidad lingüística y cultural.

n) Conocer y valorar el patrimonio natural, social y cultural de la Comunitat Valenciana, dentro del contexto histórico, social y lingüístico propio, así como participar en su conservación y mejora.

o) Desarrollar todos los ámbitos de la personalidad, así como una actitud contraria a la violencia y a los prejuicios de cualquier tipo.

p) Conocer y valorar los animales y plantas, y adoptar modos de comportamiento que favorezcan su cuidado.

q) Fomentar la educación vial y el respeto a las normas para prevenir los accidentes de tráfico.

Artículo 5. Competencias básicas

Las competencias básicas, como elementos integrantes del currículum, son las fijadas en el anexo I del Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre. Aunque dichas competencias se deben adquirir al finalizar la enseñanza básica, la educación primaria ha de contribuir a su consecución a través de las distintas áreas en que se organiza.

Artículo 6. Áreas de conocimiento

1. Las áreas que se cursarán en todos los ciclos de esta etapa serán las siguientes:

- a) Conocimiento del medio natural, social y cultural
- b) Educación artística
- c) Educación física
- d) Castellano: lengua y literatura
- e) Valenciano: lengua y literatura
- f) Lengua extranjera
- g) Matemáticas

2. L'ensenyança de la religió s'ha d'impartir en tots els cursos de l'etapa i s'ha d'ajustar al que estableix la disposició addicional segona del present decret.

3. En el quint curs, a més de les àrees incloses en els apartats 1 i 2, s'impartirà l'àrea d'Educació per a la ciutadania i els drets humans, en la qual es prestarà especial atenció a la igualtat de drets i deures entre hòmens i dones.

4. Els centres docents podran impartir, també, en el tercer cicle, una segona llengua estrangera, d'acord amb el que disposa la conselleria competent en matèria d'educació.

5. Les àrees de Valencià: llengua i literatura; de Castellà: llengua i literatura, així com de Matemàtiques, atenent el seu caràcter instrumental per a l'adquisició d'altres coneixements, han de rebre una especial consideració.

6. La lectura i la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, així com les tecnologies de la informació i la comunicació s'han de treballar en totes les àrees.

7. Així mateix, d'acord amb el projecte educatiu del centre, s'ha de potenciar l'educació en valors, amb especial referència a l'educació en la convivència escolar, familiar i social, així com a la resolució de conflictes.

8. L'organització dels continguts en àrees s'ha d'entendre sense perjudici del caràcter global i integrador de l'etapa.

Article 7. Objectius, continguts i criteris d'avaluació de les àrees

El currículum de les àrees de l'educació primària per als centres docents de la Comunitat Valenciana, del qual formen part les ensenyances mínimes fixades en el Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre, és el que figura en l'annex del present decret, en el qual s'establixen els objectius, els continguts i els criteris d'avaluació de cada àrea en els diferents cicles, així com la contribució de cada àrea al desenvolupament de les competències bàsiques.

Article 8. Avaluació dels aprenentatges

1. L'avaluació dels processos d'aprenentatge de l'alumnat ha de ser contínua i global, i tindre en compte el seu progrés en el conjunt de les àrees del currículum.

2. Les mestres i els mestres han d'avaluar l'alumnat tenint en compte els objectius específics i els coneixements adquirits en cada una de les àrees, segons els criteris d'avaluació de les àrees establerts en el currículum, els quals seran referents fonamentals per a valorar el grau d'adquisició de les competències bàsiques.

3. En el procés d'avaluació contínua, quan el progrés d'una alumna o alumne no siga l'adequat, s'han d'establir mesures de reforç educatiu. Estes mesures s'adoptaran en qualsevol moment del cicle, tan prompte com es detecten les dificultats, i estaran dirigides a l'adquisició dels aprenentatges imprescindibles per a continuar el procés educatiu.

4. La conselleria competent en matèria d'educació establirà els criteris sobre el procés d'avaluació de l'alumnat i sobre les decisions que se'n deriven d'este procés. Així mateix, concretarà els documents d'avaluació corresponents, d'acord amb el que estableix l'article 12 del Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre.

5. Les mestres i els mestres han d'avaluar, a més dels processos d'aprenentatge de l'alumnat, els processos d'ensenyança i la seua pròpia pràctica docent.

Article 9. Promoció

1. En finalitzar cada un dels cicles i, com a conseqüència del procés d'avaluació, el professorat del grup ha d'adoptar les decisions corresponents sobre la promoció de l'alumnat, prenent-se especialment en consideració la informació i el criteri de la mestra o mestre tutor.

2. L'alumnat accedirà al cicle següent sempre que es considere, d'acord amb els criteris d'avaluació de les diferents àrees, que ha aconseguit el desenvolupament corresponent de les competències bàsiques i l'adequat grau de maduresa.

2. La enseñanza de la religión se impartirá en todos los cursos de la etapa y se ajustará a lo establecido en la disposición adicional segunda del presente Decreto.

3. En el quinto curso, además de las áreas incluidas en los apartados 1 y 2, se impartirá el área de Educación para la ciudadanía y los derechos humanos, en la que se prestará especial atención a la igualdad de derechos y deberes entre hombres y mujeres.

4. Los centros docentes podrán impartir, también, en el tercer ciclo, una segunda lengua extranjera, de acuerdo con lo que disponga la conselleria competente en materia de educación.

5. Las áreas de Valenciano: lengua y literatura; Castellano: lengua y literatura, así como de Matemáticas, dado su carácter instrumental para la adquisición de otros conocimientos, recibirán una especial consideración.

6. La lectura y la comprensión lectora, la expresión oral y escrita, la comunicación audiovisual, así como las tecnologías de la información y la comunicación se trabajarán en todas las áreas.

7. Asimismo, de acuerdo con el proyecto educativo del centro, se potenciará la educación en valores, con especial referencia a la educación en la convivencia escolar, familiar y social, así como a la resolución de conflictos.

8. La organización de los contenidos en áreas se entenderá sin perjuicio del carácter global e integrador de la etapa.

Artículo 7. Objetivos, contenidos y criterios de evaluación de las áreas

El currículo de las áreas de la educación primaria para los centros docentes de la Comunitat Valenciana, del que forman parte las enseñanzas mínimas fijadas en el Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre, es el que figura en el anexo del presente decreto, en el que se establecen los objetivos, contenidos y criterios de evaluación de cada área en los diferentes ciclos, así como la contribución de cada área al desarrollo de las competencias básicas.

Artículo 8. Evaluación de los aprendizajes

1. La evaluación de los procesos de aprendizaje del alumnado será continua y global y tendrá en cuenta su progreso en el conjunto de las áreas del currículo.

2. Las maestras y maestros evaluarán al alumnado teniendo en cuenta los objetivos específicos y los conocimientos adquiridos en cada una de las áreas, según los criterios de evaluación de las áreas establecidos en el currículo, que serán referentes fundamentales para valorar el grado de adquisición de las competencias básicas.

3. En el proceso de evaluación continua, cuando el progreso de una alumna o alumno no sea el adecuado, se establecerán medidas de refuerzo educativo. Estas medidas se adoptarán en cualquier momento del ciclo, tan pronto como se detecten las dificultades, y estarán dirigidas a la adquisición de los aprendizajes imprescindibles para continuar el proceso educativo.

4. La conselleria competente en materia de educación establecerá los criterios sobre el proceso de evaluación del alumnado y sobre las decisiones que se deriven de dicho proceso. Asimismo, concretará los documentos de evaluación correspondientes, de acuerdo con lo establecido en el artículo 12 del Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre.

5. Las maestras y maestros evaluarán, además de los procesos de aprendizaje del alumnado, los procesos de enseñanza y su propia práctica docente.

Artículo 9. Promoción

1. Al finalizar cada uno de los ciclos y, como consecuencia del proceso de evaluación, el profesorado del grupo adoptará las decisiones correspondientes sobre la promoción del alumnado, tomándose especialmente en consideración la información y el criterio de la maestra o maestro tutor.

2. El alumnado accederá al ciclo siguiente siempre que se considere, de acuerdo con los criterios de evaluación de las diferentes áreas, que ha alcanzado el desarrollo correspondiente de las competencias básicas y el adecuado grado de madurez.

3. Així mateix, accedirà al cicle següent l'alumnat amb avaluació negativa en alguna de les àrees, sempre que els aprenentatges no aconseguits no li impedisquen seguir amb aprofitament el cicle nou.

4. L'alumnat que accedisca a un cicle amb avaluació negativa en alguna de les àrees del cicle o cicles precedents, rebrà els suports necessaris per a la recuperació d'estes. A este efecte, les programacions didàctiques han d'incloure activitats destinades a l'adquisició d'estos aprenentatges, amb la indicació del professorat responsable.

5. Quan no es complisquen les condicions assenyalades en els apartats 2 i 3 del present article, s'ha d'estar un any més en el mateix cicle. Esta mesura es pot adoptar una sola vegada al llarg de l'educació primària i haurà d'anar acompanyada d'un pla específic de reforç o recuperació.

6. S'accedirà a l'educació secundària obligatòria si s'ha aconseguit el desenrotllament corresponent de les competències bàsiques i l'adequat grau de maduresa. S'accedirà, així mateix, sempre que els aprenentatges no aconseguits no impedisquen seguir amb aprofitament la nova etapa. Quan no es complisquen les condicions assenyalades en el paràgraf anterior, no es podrà promocionar a l'etapa següent si no s'han esgotat les mesures previstes en els articles 8.3 i 9.4 del present decret.

7. De conformitat amb el que estableix l'article 4.2 en la lletra e), de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, Reguladora del Dret a l'Educació, les mares, els pares o tutors hauran de participar i donar suport en l'evolució del procés educatiu de les seues filles, fills o tutelats, així com conèixer les decisions relatives a l'avaluació i promoció, i col·laborar en les mesures de suport o reforç que adopten els centres per a facilitar el seu progrés educatiu.

8. La conselleria competent en matèria d'educació establirà els criteris sobre la promoció al cicle o etapa següent o la permanència en el mateix cicle, així com els relatius al pla de reforç o recuperació a què es referix l'apartat 5 del present article, que haurà d'organitzar cada centre.

Article 10. Informe d'aprenentatge

D'acord amb el que estableix l'article 20.5 de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, quan finalitze l'etapa, els centres han d'elaborar per a cada alumna i alumne un informe sobre el grau d'adquisició dels aprenentatges, especialment els que condicionen més el seu progrés educatiu i sobre aquells altres aspectes que es consideren rellevants per a garantir una atenció individualitzada, segons el model que elabore la conselleria competent en matèria d'educació. Cal garantir la confidencialitat d'esta informació en determinar les característiques dels informes i en els mecanismes de coordinació que s'establisquen amb l'educació secundària obligatòria.

Article 11. Tutoria

1. En l'educació primària, les tutores i els tutors han d'orientar el procés educatiu individual i col·lectiu de l'alumnat.

2. La tutora o el tutor coordinarà el treball del grup del professorat corresponent i mantindrà una relació permanent amb la família a fi de facilitar l'exercici dels drets reconeguts en l'article 4.1 d) i g) de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, Reguladora del Dret a l'Educació.

Article 12. Autonomia dels centres

1. D'acord amb el que disposa l'article 120 de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, la conselleria competent en matèria d'educació facilitarà l'autonomia pedagògica i organitzativa dels centres, afavorirà el treball en equip del professorat i la seua activitat investigadora. A més, vetllarà perquè el professorat reba el tracte, la consideració i el respecte d'acord amb la importància social de la seua professió i la realitat de la seua tasca diària.

2. Els centres docents han de desplegar i completar el currículum establert en este decret, així com les mesures d'atenció a la diversitat establides per la conselleria competent en matèria d'educació, adaptant-les a les característiques de l'alumnat, a fi d'atendre tant el que té dificultats d'aprenentatge com el de major capacitat o motivació per

3. Asimismo, accederá al ciclo siguiente el alumnado con evaluación negativa en alguna de las áreas, siempre que los aprendizajes no alcanzados no le impidan seguir con aprovechamiento el nuevo ciclo.

4. El alumnado que acceda a un ciclo con evaluación negativa en alguna de las áreas del ciclo o ciclos precedentes, recibirá los apoyos necesarios para la recuperación de éstas. A estos efectos, las programaciones didácticas incluirán actividades destinadas a la adquisición de dichos aprendizajes, con indicación del profesorado responsable.

5. Cuando no se cumplan las condiciones señaladas en los apartados 2 y 3 del presente artículo, se permanecerá un año más en el mismo ciclo. Esta medida se podrá adoptar una sola vez a lo largo de la educación primaria y deberá ir acompañada de un plan específico de refuerzo o recuperación.

6. Se accederá a la educación secundaria obligatoria si se ha alcanzado el desarrollo correspondiente de las competencias básicas y el adecuado grado de madurez. Se accederá, asimismo, siempre que los aprendizajes no alcanzados no impidan seguir con aprovechamiento la nueva etapa. Cuando no se cumplan las condiciones señaladas en el párrafo anterior, no se podrá promocionar a la etapa siguiente si no se han agotado las medidas previstas en los artículos 8.3 y 9.4 del presente decreto.

7. De conformidad con lo establecido en el artículo 4.2 en su letra e), de la Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, Reguladora del Derecho a la Educación, las madres, los padres o tutores deberán participar y apoyar la evolución del proceso educativo de sus hijas, hijos o tutelados, así como conocer las decisiones relativas a la evaluación y promoción, y colaborar en las medidas de apoyo o refuerzo que adopten los centros para facilitar su progreso educativo.

8. La conselleria competente en materia de educación establecerá los criterios acerca de la promoción al ciclo o etapa siguiente o la permanencia en el mismo ciclo, así como los relativos al plan de refuerzo o recuperación al que se refiere el apartado 5 del presente artículo, que deberá organizar cada centro.

Artículo 10. Informe de aprendizaje

De acuerdo con lo establecido en el artículo 20.5 de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, al finalizar la etapa, los centros elaborarán para cada alumna y alumno un informe sobre el grado de adquisición de los aprendizajes, especialmente los que condicionen más su progreso educativo y sobre aquellos otros aspectos que se consideren relevantes para garantizar una atención individualizada, según el modelo que elabore la conselleria competente en materia de educación. Se garantizará la confidencialidad de esta información al determinar las características de los informes y en los mecanismos de coordinación que se establezcan con la educación secundaria obligatoria.

Artículo 11. Tutoría

1. En la educación primaria, las tutoras y tutores orientarán el proceso educativo individual y colectivo del alumnado.

2. La tutora o tutor coordinará el trabajo del grupo del profesorado correspondiente y mantendrá una relación permanente con la familia, a fin de facilitar el ejercicio de los derechos reconocidos en el artículo 4.1.d) y g) de la Ley Orgánica 8/1985, de 3 de julio, Reguladora del Derecho a la Educación.

Artículo 12. Autonomía de los centros

1. De acuerdo con lo dispuesto en el artículo 120 de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, la conselleria competente en materia de educación facilitarà la autonomía pedagógica y organizativa de los centros, favorecerá el trabajo en equipo del profesorado y su actividad investigadora. Además, velará para que el profesorado reciba el trato, la consideración y el respeto acordes con la importancia social de su profesión y la realidad de su tarea diaria.

2. Los centros docentes desarrollarán y completarán el currículo establecido en este decreto, así como las medidas de atención a la diversidad establecidas por la conselleria competente en materia de educación, adaptándolos a las características del alumnado, con el fin de atender tanto al que tiene dificultades de aprendizaje como al

a aprendre. Esta concreció s'ha d'incorporar al projecte educatiu de centre.

3. Amb la finalitat de respectar i potenciar la responsabilitat fonamental de les famílies en esta etapa, els centres hi han de cooperar estretament i han d'establir mecanismes per a afavorir la seua participació d'estes en el procés educatiu de les seues filles i fills, donant suport a l'autoritat del professorat.

4. Per tal d'afavorir el dret a l'estudi de tot l'alumnat, el claustre i l'equip directiu propiciaran un clima ordenat i cooperatiu entre tots els membres de la comunitat educativa.

5. Els centres, en l'exercici de la seua autonomia, podran adoptar experimentacions, plans de treball, formes d'organització o ampliació de l'horari escolar en els termes que estableisca la conselleria competent en matèria d'educació, sense que, en cap cas, s'imposen aportacions de les famílies ni exigències per a la mateixa conselleria.

Article 13. Avaluació de l'etapa

1. L'avaluació de diagnòstic, regulada en l'article 21 de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, que ha de realitzar tot l'alumnat en finalitzar el segon cicle de l'educació primària, no té efectes acadèmics, té caràcter formatiu i orientador per als centres i informatiu per a les famílies i per al conjunt de la comunitat educativa.

2. La conselleria competent en matèria d'educació, d'acord amb el seu propi pla d'avaluació, podrà realitzar avaluacions externes a tot l'alumnat en finalitzar qualsevol dels cicles de l'educació primària.

3. Els centres utilitzaran els resultats de les avaluacions que es realitzen, per a, entre altres fins, organitzar les mesures de reforç dirigides a garantir que tot l'alumnat aconseguisca les corresponents competències bàsiques.

4. Les avaluacions de l'etapa permetran analitzar, valorar i reorientar, si és el cas, les distintes actuacions educatives.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Ensenyances del sistema educatiu espanyol impartides en llengües estrangeres

1. La conselleria competent en matèria d'educació podrà autoritzar la implantació de programes d'educació plurilingüe, que permetrà als centres docents impartir una part de les àrees del currículum en llengua estrangera, sense que això supose modificació dels aspectes bàsics del currículum regulats en el Reial Decret 1513/2006, de 7 de desembre. Així mateix, facilitarà la corresponent formació al professorat dels centres sostinguts amb fons públics. Al llarg de l'etapa l'alumnat ha d'adquirir la terminologia bàsica de les àrees en les llengües del programa.

2. Els centres que impartisquen una part de les àrees del currículum en llengües estrangeres han d'aplicar, en tot cas, per a l'admissió de l'alumnat, els criteris establits en la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, així com la normativa pròpia de la Comunitat Valenciana.

Segona. Ensenyança de la religió

1. L'ensenyança de la religió s'ha d'ajustar al que estableix la disposició addicional segona de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació.

2. La conselleria competent en matèria d'educació ha de garantir que, al inici de l'etapa, les mares, pares o tutors puguen manifestar la voluntat que les seues filles i fills reben o no ensenyances de religió. Esta decisió pot ser modificada al principi de cada curs acadèmic. Així mateix, s'ha de garantir que estes ensenyances s'impartisquen en horari lectiu i en condicions de no-discriminació horària.

3. Els centres docents, de conformitat amb els criteris que determine la conselleria competent en matèria d'educació, aplicaran les mesures organitzatives perquè l'alumnat, les mares, els pares o els tutors dels quals no hagen optat per les ensenyances de religió, reben la deguda atenció educativa, de manera que l'elecció d'una o altra opció

de mayor capacidad o motivación para aprender. Esta concreción se incorporará al proyecto educativo de centro.

3. Con el objeto de respetar y potenciar la responsabilidad fundamental de las familias en esta etapa, los centros cooperarán estrechamente con ellas y establecerán mecanismos para favorecer su participación en el proceso educativo de sus hijas e hijos, apoyando la autoridad del profesorado.

4. Para favorecer el derecho al estudio de todo el alumnado, el claustro y el equipo directivo propiciará un clima ordenado y cooperativo entre todos los miembros de la comunidad educativa.

5. Los centros, en el ejercicio de su autonomía, podrán adoptar experimentaciones, planes de trabajo, formas de organización o ampliación del horario escolar en los términos que establezca la conselleria competente en materia de educación, sin que, en ningún caso, se impongan aportaciones de las familias ni exigencias para la propia conselleria.

Artículo 13. Evaluación de la etapa

1. La evaluación de diagnóstico, regulada en el artículo 21 de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, que realizará todo el alumnado al finalizar el segundo ciclo de la educación primaria, no tendrá efectos académicos, tendrá carácter formativo y orientador para los centros e informativo para las familias y para el conjunto de la comunidad educativa.

2. La conselleria competente en materia de educación, conforme a su propio plan de evaluación, podrá realizar evaluaciones externas a todo el alumnado al finalizar cualquiera de los ciclos de la educación primaria.

3. Los centros utilizarán los resultados de las evaluaciones que se realicen para, entre otros fines, organizar las medidas de refuerzo dirigidas a garantizar que todo el alumnado consiga las correspondientes competencias básicas.

4. Las evaluaciones de la etapa permitirán analizar, valorar y reorientar, si procede, las distintas actuaciones educativas.

DISPOSICIONES ADICIONALES

Primera. Enseñanzas del sistema educativo español impartidas en lenguas extranjeras

1. La conselleria competente en materia de educación podrá autorizar la implantación de programas de educación plurilingüe, que permitirá a los centros docentes impartir una parte de las áreas del currículum en lengua extranjera, sin que ello suponga modificación de los aspectos básicos del currículum regulados en el Real Decreto 1513/2006, de 7 de diciembre. Asimismo, facilitará la correspondiente formación al profesorado de los centros sostenidos con fondos públicos. A lo largo de la etapa el alumnado adquirirá la terminología básica de las áreas en las lenguas del programa.

2. Los centros que impartan una parte de las áreas del currículum en lenguas extranjeras aplicarán, en todo caso, para la admisión del alumnado, los criterios establecidos en la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación, así como la normativa propia de la Comunitat Valenciana.

Segunda. Enseñanza de la religión

1. La enseñanza de la religión se ajustará a lo establecido en la disposición adicional segunda de la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.

2. La conselleria competente en materia de educación garantizará que, al inicio de la etapa, las madres, padres o tutores puedan manifestar la voluntad de que sus hijas e hijos reciban o no enseñanzas de religión. Dicha decisión podrá ser modificada al principio de cada curso académico. Asimismo se garantizará que dichas enseñanzas se impartan en horario lectivo y en condiciones de no discriminación horaria.

3. Los centros docentes, de conformidad con los criterios que determine la conselleria competente en materia de educación, desarrollarán las medidas organizativas para que el alumnado cuyas madres, padres o tutores bé no hayan optado por las enseñanzas de religión reciba la debida atención educativa, de modo que la elección de una

no supose cap discriminació. Estes mesures s'han d'incloure en el projecte educatiu del centre per tal que siguen conegudes per la comunitat educativa.

DISPOSICIÓ TRANSITÒRIA

Única. Calendari d'implantació

1. El currículum establert en este decret s'implantarà en el primer cicle a partir del curs acadèmic 2007-2008; en el segon cicle, a partir del curs acadèmic 2008-2009, i en el tercer cicle, a partir del curs acadèmic 2009-2010.

2. Fins a la implantació de la nova ordenació de l'educació primària, d'acord amb el que disposa el punt anterior, les ensenyances d'esta etapa es regixen pel que disposa el Decret 20/1992, de 17 de febrer, del Consell, pel qual establí el currículum de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana, així com pel que disposa el Reial Decret 2438/1994, de 16 de desembre, pel qual es regula l'Ensenyança de la Religió, en allò que es referix a esta etapa educativa.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

1. Queda derogat el Decret 20/1992, de 17 de febrer, del Consell, pel qual establí el currículum de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana, d'acord amb el que establí la disposició transitòria única d'este decret.

2. Queden derogades les altres normes del mateix rang o d'un rang inferior que s'oposen al que establí este decret.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Desplegament normatiu

S'autoritza la conselleria competent en matèria d'educació per a dictar totes les disposicions que siguen necessàries per a la interpretació, aplicació i desplegament d'este decret.

Segona. Entrada en vigor

El present decret entrarà en vigor l'endemà de la seua publicació en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

València, 20 de juliol de 2007.

El President de la Generalitat,
FRANCISCO CAMPS ORTIZ.

El Conseller d'Educació,
ALEJANDRO FONT DE MORA TURÓN.

u otra opción no suponga discriminación alguna. Las mencionadas medidas se incluirán en el proyecto educativo del centro para que sean conocidas por la comunidad educativa.

DISPOSICIÓN TRANSITORIA

Única. Calendario de implantación

1. El currículo establecido en este decreto se implantará en el primer ciclo a partir del curso académico 2007-2008; en el segundo ciclo, a partir del curso académico 2008-2009; en el tercer ciclo, a partir del curso académico 2009-2010.

2. Hasta la implantación de la nueva ordenación de la educación primaria, de acuerdo con lo dispuesto en el punto anterior, las enseñanzas de esta etapa se regirán por lo dispuesto en el Decreto 20/1992, de 17 de febrero, del Consell, por el que se establece el currículo de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana, así como por lo dispuesto en el Real Decreto 2438/1994, de 16 de diciembre, por el que se regula la Enseñanza de la Religión, en lo relativo a esta etapa educativa.

DISPOSICIÓN DEROGATORIA

Única. Derogación normativa

1. Queda derogado el Decreto 20/1992, de 17 de febrero, del Consell, por el que se establece el currículo de la Educación Primaria en la Comunitat Valenciana, de acuerdo con lo establecido en la disposición transitòria única de este decreto.

2. Quedan derogadas las demás normas de igual o inferior rango que se opongan a lo establecido en este decreto.

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Desarrollo normativo

Se autoriza a la conselleria competente en materia de educación para dictar cuantas disposiciones sean precisas para la interpretación, aplicación y desarrollo de este decreto.

Segunda. Entrada en vigor

El presente Decreto entrarà en vigor al día siguiente de su publicación en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

València, a 20 de julio de 2007.

El President de la Generalitat,
FRANCISCO CAMPS ORTIZ.

El Conseller de Educación,
ALEJANDRO FONT DE MORA TURÓN.

Valencià: llengua i literatura

Castellà: llengua i literatura

La finalitat de l'aprenentatge de llengües és dotar les xiquetes i els xiquets d'una competència plurilingüe i pluricultural. Esta estarà constituïda per una competència elevada en els dos idiomes cooficials de la Comunitat Valenciana i per un domini funcional de l'idioma estranger, per mitjà dels quals podrà relacionar-se, entendre millor el món i apropiat-se dels conceptes, normes i valors de la pròpia cultura, al mateix temps que construeix i referma la seua identitat personal i social. Ara bé, encara que els currículums de les diferents llengües són l'instrument privilegiat per a fer progressar estes capacitats, algunes exigiran reafirmar-se en la resta d'àrees no lingüístiques on la llengua s'utilitza com a vehicle de comunicació i construcció de coneixements.

L'educació relativa al llenguatge i a la comunicació és un dels eixos fonamentals en l'Educació Primària, ja que permet a l'alumnat comunicar-se de manera eficient oralment i per escrit, expressar i compartir idees, percepcions i sentiments, apropiat-se dels continguts culturals, regular la conducta pròpia i la dels altres, exercir el seu sentit crític, adoptar una postura creativa i construir, en definitiva, la pròpia visió del món. Al llarg d'esta etapa, les xiquetes i els xiquets han de començar a adquirir un saber reflexiu sobre les pràctiques comunicatives necessàries per a viure en la societat del segle XXI. Així, l'ensenyança i l'aprenentatge en esta àrea té com a objecte desenrotllar les habilitats lingüístiques: parlar, escoltar i conversar, llegir i escriure. També, i de manera específica, pretén apropar a la lectura i a la comprensió de textos literaris.

Situar l'ensenyança i l'aprenentatge de la llengua en el marc de la competència comunicativa significa que el currículum se centra a aprendre les destreses discursives, el domini de les quals requereix de procediments i coneixements explícits sobre el funcionament del llenguatge en totes les seues dimensions: tant els elements formals com les normes sociolingüístiques que presidixen els intercanvis; la planificació i l'estructuració dels textos, l'articulació dels enunciats per mitjà de procediments de cohesió i l'organització de les oracions d'acord amb regles lexicosintàctiques.

Aprendre llengua significa, per tant, assolir la competència necessària per a tindre éxit en les diferents situacions de la vida, inclosa l'escolar. Els textos acadèmics per a aprendre continguts d'altres àrees ocupen en este currículum un lloc destacat.

Esta educació lingüística s'ha d'impartir a l'alumnat de procedència molt diversa. Açò comporta, d'entrada, unes competències desiguals respecte a les llengües que configuren el currículum. Les alumnes i els alumnes arriben a l'escola amb una llengua familiar o habitual, amb un repertori verbal i amb unes experiències culturals diferents, que han anat adquirint en les seues interaccions amb altres parlants a casa o en l'entorn immediat. Així mateix, tenen un coneixement en potència sobre els diferents tipus de discursos o textos, divers en cada cas, segons el major o menor contacte amb l'alfabetització o amb els mitjans de comunicació en el seu entorn social de procedència.

D'esta manera arribarà als primers cursos de l'Educació Primària l'alumnat bilingüe, monolingüe i plurilingüe, tant nascut a la nostra Comunitat, com procedent de llengües o cultures diferents. El paper de l'Educació Primària serà ampliar esta competència lingüística i comunicativa inicial de manera que siguen capaços d'interactuar en els diversos àmbits socials en què es voran immersos. D'estos s'han seleccionat aquells que s'estimen més apropiats per al treball escolar: el de les relacions socials que conformen la vida quotidiana en l'aula i en el centre, el dels mitjans de comunicació, el literari i, de manera privilegiada, l'àmbit acadèmic. En tals àmbits s'interpreten i produeixen els distints textos i és ací on s'han de desenrotllar les diferents habilitats lingüístiques.

Els objectius de l'aprenentatge de llengües, propis de l'educació plurilingüe, han de ser comuns per a totes les alumnes i els alumnes, independentment de la seua procedència geogràfica, lingüística i cultural, i del nivell social i cultural de les seues famílies.

Per a l'èxit d'estos objectius comuns de l'educació plurilingüe i pluricultural cal partir de les característiques específiques de l'alumnat plurilingüe que volem formar, la competència global del qual no és la suma de les competències independents en cada una de les llengües sinó una competència específica amb característiques pròpies, diferents de les de la persona monolingüe. Estes característiques de l'alumnat plurilingüe, de les quals partim i a les quals volem arribar, ens obliguen a un tractament específic de les llengües del currículum que denominem enfocament integrat. Este plantejament integrat consistix en una educació lingüística unitària, aconseguida per mitjà de la participació conjunta de les tres llengües del

currículum. Però esta coexistència en el currículum de Primària podria comportar un excés de temps curricular dedicat a les llengües, per això cal abordar alguns continguts, especialment els que fan referència al llenguatge acadèmic, units a l'ús vehicular en les àrees no lingüístiques, per mitjà d'un tractament integrat de les llengües i els continguts.

Quan parlem d'ensenyança i aprenentatge de més d'una llengua des d'una perspectiva integrada, hem de tindre en compte dos factors: d'una banda, que hi ha unes competències comunes –conceptuals, cognitives i estratègiques– en les diferents llengües, que es podran construir a partir de qualsevol d'estes llengües i tot seguit ser recuperades i reutilitzades per totes i cada una de les altres; i, d'una altra, que hi ha unes competències lingüístiques superficials, específiques de cada una de les llengües i que han de ser apreses de manera independent en cada una, cosa que pot ocasionar processos de transferències i d'interferències que caldrà tindre en compte.

Per fer un tractament integrat en el centre docent el professorat ha d'adoptar uns criteris comuns i compartits: consideració de la llengua com objecte d'aprenentatge, coneixement dels principis globals que regulen l'adquisició i l'aprenentatge de llengües i l'enfocament metodològic per a totes en comú i per a cada una en particular. A partir d'estos criteris comuns, s'establirà un tractament diferenciat per a les llengües que s'impartixen, segons siga la L1, L2 o L3 de l'alumnat, d'acord amb l'estatus sociolingüístic, la presència en l'activitat social i en el currículum del centre i d'acord també amb les característiques concretes de l'alumnat (competències lingüístiques i culturals, usos lingüístics a la llar, facilitat o dificultat en l'adquisició...). Finalment, s'articularen els continguts de la competència comuna per a les tres llengües, perquè s'aconseguisquen de la manera més eficaç i econòmica, evitant incongruències i repeticions innecessàries; i realitzaran les actuacions necessàries per a construir les competències específiques en cada llengua promovent les transferències positives i evitant o corregint progressivament les inevitables interferències.

Respecte a l'aplicació del tractament integrat de les llengües i els continguts, és necessària una perspectiva unitària sobre quins són els continguts lingüístics que s'han d'aconseguir per mitjà de l'ús vehicular de les llengües. A més s'ha de diversificar el tractament d'este ús vehicular, especialment quan es tracta d'una llengua segona o d'una llengua estrangera. En este cas, els continguts específics de les àrees no lingüístiques s'han de vehicular a través d'una llengua en la qual les alumnes i els alumnes no tenen una competència idèntica a la que posseïxen en la primera llengua. En este cas haurà de realitzar-se un tractament metodològic que contemple eixa situació: el denominat ús vehicular protegit. Al mateix temps, caldrà articular les mesures necessàries per a distribuir l'ús vehicular de les diferents llengües entre els continguts de les àrees no lingüístiques, d'acord amb el projecte de cada centre.

Quant a la metodologia, per a la perspectiva integrada, són vàlids tant els principis comunicatius com les aportacions més recents de l'ensenyança de llengües. Des d'una perspectiva global i atenent el major progrés metalingüístic que sol experimentar l'alumnat plurilingüe, el considerarem: com a comunicador i com a investigador de la llengua. Com a comunicador, el treball de llengua es basarà a adquirir competències a partir de la seua activitat comunicativa oral i escrita en situacions rellevants i significatives; com a investigador, s'aprofitarà la seua capacitat de reflexió per a prendre consciència de com funcionen les llengües, i per a ampliar i perfeccionar la seua competència comunicativa en cada una d'estes a través d'activitats intralingüístiques i interlingüístiques.

Dins d'este marc comunicatiu i de construcció del coneixement, la lectura i l'escriptura s'han d'entendre com a activitats cognoscitives complexes. El seu aprenentatge no es pot reduir al fet que les i els alumnes siguen capaços d'establir relacions entre el codi oral i el codi escrit. Ha de comportar, a més, que siguen capaços d'interpretar i de produir tota classe de gèneres textuais i de discursos al seu abast, i que dominen els conceptes i les estratègies que els permeten construir-los i usar-los tant en la comunicació com en l'aprenentatge. A més, la llengua escrita ha de permetre descobrir les possibilitats que oferixen la lectura i l'escriptura com a font de plaer, de fantasia, d'informació i de saber. Així mateix, en este nivell la literatura afavorirà l'expressió personal i la creativitat i permetrà el coneixement i el gaudi tant del llegat tradicional com de les produccions contemporànies més rellevants, adequades als seus interessos i capacitats.

El tractament del valencià en el currículum de les àrees lingüístiques ha de tindre unes característiques específiques, tant si es tracta d'alumnat valencianoparlant com si no. Les competències de l'alumnat valencianoparlant estan relacionades, generalment, amb el discurs col·loquial familiar i amb les competències formals adquirides en Educació Infantil. Durant l'Educació Primària cal enriquir els recursos expressius i la competència oral: s'ha de depurar la llengua de barbarismes i de formes incorrectes i substituir-les per les formes correctes i genuïnes, i han d'incorporar el llenguatge propi dels usos formals

tant orals com escrits. Si el valencià no és la llengua primera de l'alumnat, cal seguir el mateix procés –progressió del llenguatge col·loquial al formal– però utilitzant un plantejament propi de segones llengües.

L'educació plurilingüe i pluricultural exigeix, a més del tractament curricular de les llengües, considerar l'estatus de cada una dins la societat, per a quines funcions les utilitzen els parlants, com les valoren i quines actituds tenen cap a unes i altres, i finalment quins valors han de configurar una societat tolerant, solidària i integradora.

El Currículum s'articula al voltant d'un eix que és l'ús social de la llengua en els diferents contextos: privats i públics, familiars i escolars. La configuració del Currículum en diferents blocs i la seua seqüència per cicles responen a les finalitats educatives i a l'objectiu fonamental de les àrees lingüístiques que és dotar l'alumnat de competència comunicativa. L'educació lingüística ha de tindre en compte tres aspectes fonamentals que intervenen en qualsevol acte d'ús de la llengua: els components del context comunicatiu, amb les regles que permeten adequar el discurs a la situació; el coneixement i l'ús reflexiu del codi lingüístic –oral i escrit– en els nivells de paraula, d'oració i de text; i el manteniment d'actituds que eradiquen l'ús de determinats prejuís sociolingüístics que transmet el llenguatge. La divisió dels continguts en blocs no constitueix una ordenació seqüencial ni una jerarquització, sinó una manera d'especificar la complexitat de les competències que s'han d'adquirir. Les activitats d'adquisició-aprenentatge articularan estos continguts amb criteris comunicatius i didàctics d'acord amb la tasca i la situació de comunicació.

Els continguts s'han classificat en sis blocs que responen a diferents aspectes relacionats amb la complexitat de la funció comunicativa de la llengua:

Bloc 1. Les llengües i els parlants

Bloc 2. Parlar, escoltar i conversar

Bloc 3. Llegir i escriure

3.1 Comprensió de textos escrits

3.2 Composició de textos escrits

Bloc 4. Educació literària

Bloc 5. Coneixement de la llengua

Bloc 6. La llengua com a instrument d'aprenentatge

El bloc 1 té un marcat caràcter actitudinal i, per tant, els seus continguts afecten la resta. Els blocs 2, 3, 4 i 6 es referixen a l'aprenentatge de la llengua en diferents àmbits d'ús, a més tenen un marcat caràcter procedimental que fomenta actituds favorables al funcionament de la comunicació i requereixen de la reflexió i la conceptualització en relació amb les activitats de producció i d'anàlisi del discurs. El bloc 5 es referix a l'activitat reflexiva de l'alumnat a partir de l'observació i manipulació de models i de les produccions pròpies i dels altres, cosa que permet a l'alumna i a l'alumne enriquir les seues possibilitats expressives, millorar el seu coneixement de la llengua i descobrir i verbalitzar les regles de funcionament que ja coneix de forma implícita.

Bloc 1. Les llengües i els parlants

Al llarg de l'Educació Primària, i alhora que es produïx el procés de socialització de l'alumnat, van produint-se diferents situacions de comunicació on coneixerà l'existència de la varietat lingüística i cultural que els envolta i que configura la societat en què viu. La realitat lingüística a la Comunitat Valenciana es caracteritza per la cooficialitat de dos idiomes, el valencià i el castellà, que l'alumnat haurà de dominar i al voltant dels quals anirà formant-se uns criteris, unes actituds i uns valors, sempre de respecte i valoració de la diversitat lingüística i, alhora, compromesos amb la recuperació dels usos del valencià.

El respecte i l'interés per conèixer què pensen i com s'expressen els parlants de les altres llengües serà fonamental per a eliminar els possibles prejuís i usos discriminatoris de les llengües per raons socials, lingüístiques, culturals, ètniques o de gènere.

Bloc 2. Parlar, escoltar i conversar i bloc 3. Llegir i escriure

Hi ha dos blocs de continguts referits a les habilitats lingüístiques, el bloc 2, *Escoltar, parlar i conversar* i el bloc 3, *Llegir i escriure*. Apareixen en el Currículum separats a fi d'abordar de forma específica els aspectes essencials en cada tipus de discurs. No obstant això, l'ús oral formal i l'escrit tenen molts aspectes comuns (tema prefixat, planificació del contingut, sintaxi i lèxic, subjecció a una norma estàndard...) i hi ha nombroses situacions de comunicació que combinen diversos usos i permeten relacionar ambdós

aprenentatges i donar suport un en un altre. L'aprenentatge d'este nivell formal es realitza, òbviament, en les situacions d'interacció comunicativa que oferix el context de l'aula i del centre escolar.

L'ús oral informal –l'ús espontani entre interlocutors amb tracte freqüent i familiar– és objecte d'observació i d'anàlisi a fi de reconèixer les normes sociocomunicatives que regixen l'intercanvi, per a observar les estratègies que posen en funcionament els parlants amb el propòsit d'aconseguir una comunicació satisfactòria i per a reconèixer i criticar estereotips i prejuís, tant socials com sociolingüístics, especialment en el final de l'etapa.

En definitiva l'alumnat ha d'aprendre a usar la llengua per la qual cosa és fonamental: parlar de si mateix i de les seues necessitats, aconseguir que els altres l'entenguen, planificar els seus actes, solucionar problemes, demanar i donar la informació que els interessa. Ha d'aprendre, d'acord amb les seues possibilitats, a relatar, explicar, argumentar, formular hipòtesis, predir, preguntar, aclarir, opinar... Tots estos usos de la llengua oral es treballaran de manera sistemàtica inserint-los en la vida quotidiana de l'aula i en l'activitat social i acadèmica.

La llengua escrita s'ha d'entendre com a objecte de coneixement diferent del de la llengua oral. Ambdós són representacions diferents del llenguatge verbal que tenen un repartiment divers d'usos, encara que en alguns casos vagen estretament unides. Este fet permet situar l'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura en l'adquisició de determinats procediments –estratègies de comprensió i procés de construcció del text escrit– i no en la simple traducció del codi oral a l'escrit.

Per tot açò, l'ensenyança de la lectura no acaba en el primer cicle de Primària, ja que no es pot considerar l'adquisició inicial del codi com una culminació. En conseqüència, fa falta treballar, ni que fora fins a la finalització de l'escolaritat obligatòria, tot el conjunt de coneixements i d'habilitats que aporten cada vegada un major domini tant interpretatiu com de comprensió de la llengua escrita.

Quant a l'ús escrit, l'aprenentatge de la lectura i de la composició, presenta progressivament nivells de complexitat en la planificació i l'estructuració dels textos i una major diversificació en els contextos. Molt especialment, s'ha de consolidar en esta etapa el domini de les tècniques gràfiques, la relació so-grafia, les normes ortogràfiques convencionals i la disposició del text en la pàgina, tenint en compte que la incorporació de les tecnologies de la informació i la comunicació no ha d'obviar l'aprenentatge dels rudiments d'escriptura autònoms socialment rellevants i valorats.

Bloc 4. Educació Literària

La lectura i interpretació de textos literaris requereixen unes competències específiques per al desenrotllament de les quals el currículum selecciona els continguts que agrupa el bloc 4, *Educació Literària*. L'educació literària es concep com una aproximació a la literatura des de les seues expressions més senzilles. La lectura, l'exploració de l'escriptura, el recitat, la pràctica de jocs retòrics o l'escolta de textos propis de la literatura oral, han de contribuir al desenrotllament de la competència literària, com a integrant de la competència comunicativa, i com un acostament a l'expressió artística i al valor patrimonial de les obres literàries. A més, no podem oblidar que a través de la lectura hem d'oferir a l'alumnat una autèntica educació literària que facilite el contacte amb tots aquells textos en què es fa patent la identitat cultural i lingüística del nostre poble i de la humanitat en general. La lectura literària ha d'aportar una visió de la llengua com a font de fruïció, de goig i de diversió.

La literatura posseïx característiques pròpies i convencions específiques que s'han de conèixer perquè la lectora o el lector puga crear el context adequat. En esta etapa el Currículum se centra a afavorir experiències plaents amb la lectura i la recreació de textos literaris. Acosta xiquetes i xiquets a la representació i interpretació simbòlica, tant de l'experiència interior com de la col·lectiva, per a crear hàbit lector. Els continguts d'este bloc es referixen, d'una banda, al coneixement de les convencions literàries bàsiques, especialment relacionades amb la poesia i la narració, i, d'una altra, a l'aplicació d'informacions sobre el context lingüístic, històric i cultural en què les obres literàries s'han produït, en la mesura que estes dades siguen significatives per a la interpretació del text i d'acord amb les expectatives d'un lector d'esta etapa escolar.

Bloc 5. Coneixement de la llengua

El bloc 5, *Coneixement de la llengua* integra els continguts relacionats amb la reflexió lingüística. En l'Educació Primària, els docents han de continuar i perfeccionar el procés d'adquisició de la llengua per part de l'alumnat, promovent interaccions i situacions d'ús que possibiliten un millor i major domini d'este instrument. Però, a més, han de fomentar en els aprenents un ús reflexiu, proposant, progressivament,

activitats d'observació, d'anàlisi i de manipulació de les pròpies produccions, que afavorisquen la conceptualització i l'èxit d'uns coneixements lingüístics i d'una terminologia bàsica per a utilitzar-los amb més propietat.

La reflexió gramatical a estes edats únicament té sentit si es fa amb una doble finalitat: d'una part, aconseguir que les nostres alumnes i els nostres alumnes facen explícits els coneixements implícits que sobre el funcionament de la llengua, que han adquirit en les interaccions amb els altres parlants, a fi de corregir-los o perfeccionar-los; i d'una altra, ampliar les seues possibilitats d'expressió; és a dir, millorar la seua competència comunicativa.

En la reflexió sistemàtica sobre el llenguatge i les seues condicions d'ús es proposa que xiquetes i xiquets comencen a elaborar un sistema conceptual bàsic i un metallenguatge que facilite la comunicació en l'aula durant el procés d'aprenentatge i que servisca de suport per a aprendre altres llengües. La reflexió sobre les unitats del sistema lingüístic, sempre ajustada als coneixements i possibilitats d'abstracció d'estes edats, es planteja en relació amb les condicions d'ús i com un requisit imprescindible per a incorporar l'avaluació i la correcció de les pròpies produccions orals i escrites, a fi d'afavorir l'aprenentatge autònom. Així, els continguts d'este bloc no es plantegen de manera autònoma, sinó com l'inici per a construir els coneixements imprescindibles sobre la llengua en un millor ús i una comunicació més eficaç.

El bloc de continguts sobre la reflexió lingüística seguix un fil conductor que s'inicia amb l'anàlisi del context i dels elements que intervenen en qualsevol situació comunicativa; continua amb l'observació dels modes en què s'articulen els discursos, les diferents estructures que presenten i els elements que els donen coherència i cohesió; i acaba amb l'estudi dels elements lingüístics més simples: l'oració simple i els seus components, en el nivell sintàctic, i la paraula i la seua articulació, en el nivell lèxic, fonològic i ortogràfic.

Bloc 6. La llengua com a instrument d'aprenentatge

El paper del llenguatge en el coneixement científic és fonamental en tota l'educació. Aprendre una llengua no és únicament apropiat-se d'un sistema de signes, sinó també aprendre els significats culturals que eixos signes transmeten i, amb eixos significats, fer propis els modes d'entendre o d'intrepretar la realitat per part de les persones de l'entorn.

La competència acadèmica, no s'adquirix de forma automàtica, és necessària una adequada intervenció didàctica que ajude l'alumnat a anar adquirint les estratègies necessàries per a comprendre i produir textos, orals i escrits, relacionats amb el discurs acadèmic, base de l'aprenentatge en totes les àrees, alhora que es reflexiona sobre el llenguatge específic de cada una d'estes. Hi ha algunes estratègies relacionades amb el treball sobre continguts, que poden i s'han de tractar amb més propietat en les àrees curriculars no lingüístiques: estratègies cognitivolingüístiques com justificar, descriure, definir, resumir, demostrar... i estratègies de processament de la informació com localitzar-la, seleccionar-la, valorar-la, organitzar-la i comunicar-la.

L'alumnat ha de progressar en les destreses bàsiques de lectura i d'escriptura en contextos el més significatius possible. Este aprenentatge l'ajudarà a comprendre les explicacions científiques sobre el món, li permetrà la construcció de les pròpies explicacions i a situar-se en la realitat concreta de manera personal i activa. D'esta manera, les habilitats bàsiques de lectura i d'escriptura es desenrotllaran simultàniament, realitzant aprenentatge i construint coneixement.

En síntesi, l'eix de l'educació lingüística en este Currículum són els procediments encaminats a desenrotllar les habilitats d'expressió i de comprensió oral i escrita, en contextos socials significatius, així com en l'àmbit de la comunicació literària, tenint en compte que un procés d'alfabetització cultural és sempre de llarga duració. Per això, el plantejament del currículum en esta etapa ha de prolongar-se en l'Educació Secundària Obligatoria. Les diferències entre una etapa i una altra residixen en la selecció dels discursos que s'analitzen i produïxen (que atén a la complexitat d'estos en les situacions de comunicació), en la profunditat de la reflexió lingüística i literària, en la selecció de continguts de reflexió sobre la llengua i en el grau de sistematització que tot això ha d'aconseguir.

Contribució de l'àrea al desenrotllament de les competències bàsiques

La pròpia concepció del currículum d'esta àrea, al posar l'èmfasi en l'ús social de la llengua en diferents contextos comunicatius, fa evident la seua contribució directa al desenrotllament de tots els aspectes que conformen la *competència en comunicació lingüística*.

Cal també destacar que les estratègies que constitueixen la competència comunicativa s'adquireixen des d'una llengua determinada, però no es referixen exclusivament a saber usar esta llengua, sinó a l'ús del llenguatge en general. Esta característica de l'aprenentatge lingüístic té una gran importància, ja que els aprenentatges que s'efectuen en una llengua s'apliquen a l'aprenentatge d'altres, el coneixement de les quals contribuïx, al seu torn, a acreïxer esta competència sobre l'ús del llenguatge en general.

L'accés al saber i a la construcció de coneixements per mitjà del llenguatge es relaciona directament amb les competències bàsiques d'*aprendre a aprendre*, i amb la competència d'*autonomia i iniciativa personal*. El llenguatge, a més d'instrument de comunicació, és un mitjà de representació del món i està en la base del pensament i del coneixement, permet comunicar-se amb un mateix, analitzar problemes, elaborar plans i mamprendre processos de decisió. En definitiva, regula i orienta la pròpia activitat amb progressiva autonomia. Per això el desenrotllament i la millora des de l'àrea contribuïx a organitzar el pensament, a comunicar afectes i sentiments, a regular emocions i a favorir el desenrotllament de les dos competències.

L'àrea de llengua és un àmbit privilegiat per a desenrotllar l'habilitat d'interpretar i d'expressar amb claredat i precisió informacions, dades i argumentacions i, així, col·laborar en la construcció de la *competència matemàtica* de què l'habilitat mencionada forma part. La lectura atenta i la comprensió literal i inferencial d'enunciats formen part del procés de resolució de problemes, motiu pel qual l'àrea de llengua també contribuïx a desenrotllar esta competència.

Al *tractament de la informació i competència digital*, l'àrea contribuïx en quant que proporciona coneixements i destreses per a la recerca, selecció, tractament de la informació i comunicació, en especial, per a comprendre la dita informació, la seua estructura i organització textual, i per a la seua utilització en la producció oral i escrita. El Currículum de l'àrea inclou l'ús de suports electrònics en la composició de textos. Açò significa alguna cosa més que un canvi de suport, ja que afecta les operacions mateixes que intervenen en el procés d'escriptura (planificació, execució del text, revisió...) i que constitueixen un dels continguts bàsics d'esta àrea. Per això, en la mesura que s'utilitzen s'està millorant, al mateix temps, la competència digital i el tractament de la informació. Però, a més, els nous mitjans de comunicació digitals que sorgixen contínuament, impliquen un ús social i col·laboratiu de l'escriptura, la qual cosa permet concebre l'aprenentatge de la llengua escrita en el marc d'un vertader intercanvi comunicatiu.

L'assertivitat, l'empatia, així com la lectura i l'anàlisi crítica dels missatges informatius i publicitaris són elements que des de l'àrea de llengua contribuïxen al desenrotllament de la competència en el *coneixement i interacció amb el món físic*.

La llengua contribuïx poderosament al desenrotllament de la *competència social i ciutadana*, entesa com a habilitats i destreses per a la convivència, el respecte i l'enteniment entre les persones, ja que necessàriament la seua adquisició requereix l'ús de la llengua com a base de la comunicació. Aprendre llengua és, abans que res, aprendre a comunicar-se amb els altres, a comprendre el que estos transmeten, a prendre contacte amb distintes realitats i a assumir la pròpia expressió com a modalitat fonamental d'obertura als altres.

D'altra banda en la mesura en què una educació lingüística satisfactòria valora totes les llengües com igualment aptes per a exercir les funcions de comunicació i de representació, analitza els modes per mitjà dels quals el llenguatge transmet i sanciona prejuïus i imatges estereotipades del món, amb l'objecte de contribuir a l'eradicació dels usos discriminatoris del llenguatge s'està contribuint al desenrotllament d'esta competència.

A més de reconéixer la pròpia llengua com a element cultural de primer orde, en esta àrea la lectura, comprensió i valoració de les obres literàries contribuïxen al desenrotllament de la *competència artística i cultural*.

Objectius

L'ensenyança del Valencià i del Castellà en esta etapa tindrà com a objectiu el desenrotllament de les següents capacitats:

1. Comprendre discursos orals i escrits en els diversos contextos de l'activitat social i cultural, i analitzar-los amb sentit crític.
2. Expressar-se oralment i per escrit de forma adequada en els diversos contextos de l'activitat social i cultural, per a satisfer necessitats de comunicació i per a explorar camins que desenrotllen la sensibilitat, la creativitat i l'estètica.

3. Conèixer i valorar la riquesa lingüística d'Espanya com a patrimoni cultural comú.
4. Apreciar l'existència i la importància de la llengua castellana com a llengua comuna de tots els espanyols i les extraordinàries possibilitats de comunicació universal que això suposa.
5. Apreciar l'existència i la importància de l'idioma valencià com a llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i com a part fonamental del patrimoni cultural de totes les valencianes i valencians.
6. Apreciar la necessitat de l'ús dels dos idiomes oficials de la Comunitat Valenciana, valencià i castellà, adoptar una actitud positiva cap al seu aprenentatge i ampliar els usos personals com a instrument de comunicació, d'experiència estètica, d'informació i d'aprenentatge.
7. Participar en diverses situacions de comunicació i utilitzar la llengua oral de manera adequada en l'activitat social i cultural, aplicar les regles bàsiques de la comunicació oral i adoptar una actitud de cooperació i de respecte amb els sentiments, les idees, les opinions i els coneixements dels altres.
8. Utilitzar les diverses classes d'escrits que servixen per a comunicar-se amb les institucions públiques o privades, en situacions relacionades amb l'escola i la seua activitat.
9. Usar els mitjans de comunicació social i les tecnologies de la informació per a obtindre, interpretar i valorar informacions de diversos tipus i opinions diferents, i com a instruments de treball i d'aprenentatge.
10. Utilitzar les destreses bàsiques de la llengua (escoltar, parlar, llegir, escriure i conversar) eficaçment en l'activitat escolar tant per a buscar, arregar, processar informació, elaborar i memoritzar conceptes, com per a escriure textos propis de l'àmbit acadèmic amb iniciativa, responsabilitat i esforç.
11. Llegir amb fluïdesa i entonació adequades, comprendre distints tipus de textos adaptats a l'edat, i utilitzar la lectura com a mitjà per a ampliar el vocabulari i fixar l'ortografia correcta.
12. Utilitzar la lectura com a font de plaer i d'informació, considerar-la com un mitjà d'aprenentatge i d'enriquiment personal, i acostar-se a les obres de la tradició literària per a desenrotllar hàbits de lectura.
13. Comprendre textos literaris de gèneres diversos adequats quant a temàtica i complexitat, així com iniciar-se en els coneixements de les convencions específiques del llenguatge literari.
14. Usar els coneixements sobre la llengua i sobre les normes de l'ús lingüístic per a escriure i parlar de forma adequada, coherent i correcta (cuidant l'estructura del text, els aspectes normatius, la cal·ligrafia, l'orde i la neteja), i per a comprendre textos orals i escrits.
15. Reflexionar sobre els diferents usos socials de les llengües per a evitar els estereotips lingüístics que suposen juís de valor i prejuís de tot tipus.
16. Interpretar i traduir textos breus en situacions que ho exigisquen i amb diversos propòsits comunicatius i utilitzar simultàniament les llengües del currículum com a eines d'informació i d'aprenentatge tenint en compte la competència que es té en cada una.
17. Saber aprofitar, en l'adquisició d'una llengua, certes competències conceptuals i estratègiques ja apreses en el procés d'adquisició de les altres llengües, així com usar les semblances i diferències dels codis per a aclarir algun punt conflictiu de l'estructura, del significat o de l'ús.

Primer cicle

Continguts

Els continguts de la competència comuna apareixen en la columna central de la taula dels continguts i els específics de cada llengua en la columna lateral corresponent. Els continguts que s'han de treballar en cada llengua són la suma dels continguts de la columna específica i els de la competència comuna.

Bloc 1. Les llengües i els parlants

	Castellà	
Valencià		
	1 Reconeixement del valencià com a llengua pròpia del nostre poble i element fonamental de la nostra cultura.	
	2 Interés per conèixer i per assolir competència en els dos idiomes cooficials de la Comunitat Valenciana.	
	3 Interés per utilitzar el valencià en els usos personals i per a tota funció comunicativa.	
	4 Consciència de les variants lingüístiques de les diferents llengües presents en el context social i escolar.	
	5 Actitud positiva davant dels usos de les llengües, evitant qualsevol acte de discriminació.	
	6 Interés per les sensacions, les experiències i les idees expressades pels parlants d'altres llengües.	
	7 Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.	

Bloc 2. Parlar, escoltar i conversar

		Castellà
Valencià		
1. Participació activa i cooperadora en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (avisos, instruccions, converses, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (assemblees, diàlegs, explicacions, regles de joc...), amb actitud de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades utilitzant un discurs cronològic o lògic i un orde espacial, a fi d'arreplegar i intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les pròpies opinions o planificar accions conjuntes; en grups grans o xicotets.		1. Participació activa i cooperadora en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (avisos, instruccions, converses, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (assemblees, diàlegs, explicacions, regles de joc...), amb actitud de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades utilitzant un discurs cronològic o lògic i un orde espacial, a fi d'arreplegar i intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les pròpies opinions o planificar accions conjuntes; en grups grans o xicotets.
	2. Coneixement i ús de les estratègies i les normes per a l'intercanvi comunicatiu com a instrument de comunicació: escolta atenta, exposició clara, respecte del torn de paraula, a través de la participació i les aportacions, del control de la impulsivitat, el manteniment del tema de conversa i amb atenció a les fórmules de cortesia i de relació social.	
3. Comprensió i valoració de textos orals, procedents dels mitjans de comunicació (pel·lícules i documentals), amb seqüències narratives, descriptives i informatives, captant el sentit global del text i la informació rellevant i irrellevant, permetent l'ampliació de vocabulari.		3. Comprensió i valoració de textos orals, procedents dels mitjans de comunicació (pel·lícules i documentals), amb seqüències narratives, descriptives i informatives, captant el sentit global del text i la informació rellevant i irrellevant, permetent l'ampliació de vocabulari.
4. Comprensió i producció de textos orals per a aprendre, tant de caràcter quotidià (explicacions de classe, converses entre iguals) com de caràcter més formal i didàctic (descripcions senzilles de persones, animals i objectes, resums orals de textos populars) amb diferents propòsits: organitzar el treball de classe, enumerar, sol·licitar i donar informació, narrar situacions o experiències personals i realitzar breus exposicions de coneixements.		4. Comprensió i producció de textos orals per a aprendre, tant de caràcter quotidià (explicacions de classe, converses entre iguals) com de caràcter més formal i didàctic (descripcions senzilles de persones, animals i objectes, resums orals de textos populars) amb diferents propòsits: organitzar el treball de classe, enumerar, sol·licitar i donar informació, narrar situacions o experiències personals i realitzar breus exposicions de coneixements.

Castellà	
Valencià	
	5. Ús adequat dels elements lingüístics i dels elements no lingüístics en les produccions orals. Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals.
	6. Valoració de l'escolta com a mitjà per a adquirir informació i per a aprendre.

Bloc 3. Llegir i escriure

3.1. Comprensió de textos escrits

Castellà	
Valencià	
1. Comprensió de textos de la vida quotidiana, pròxims a l'experiència infantil, amb una correcta correspondència entre fonemes i grafies (cartells, horaris, normes, catàlegs, fullets d'instruccions senzills, receptes, invitacions, felicitacions, notes, avisos...) i dels mitjans de comunicació (notícies) per a identificar la informació rellevant, tant la de caràcter general com la concreta, i aplicar-la en contextos de lectures significatives.	1. Comprensió de textos de la vida quotidiana, pròxims a l'experiència infantil, amb una correcta correspondència entre fonemes i grafies (cartells, horaris, normes, catàlegs, fullets d'instruccions senzills, receptes, invitacions, felicitacions, notes, avisos...) i dels mitjans de comunicació (notícies) per a identificar la informació rellevant, tant la de caràcter general com la concreta, i aplicar-la en contextos de lectures significatives.
	2. Introducció progressiva a l'ús d'estratègies per a la comprensió: elaboració i comprovació d'hipòtesis, realització d'inferències sobre el text a partir dels coneixements i experiències prèvies, presa de mesures correctores necessàries si falla la comprensió (relectura), i resum dels elements o aspectes més destacats o visibles.
	3. Introducció al coneixement funcional dels elements bàsics dels discursos narratius (identificació de les parts elementals de l'estructura narrativa lineal, i dels personatges principals), poètics (introducció als recursos expressius bàsics) i teatrals (identificació dels textos dels diferents personatges per la tipografia diversa per als noms i els seus parlaments...), i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i interpretació dels textos.

Castellà		
Valencià		
	4. Presentació dels elements bàsics dels textos il·lustrats —els àlbums— com a introducció posterior al còmic: conjunció entre els textos i els dibuixos, seqüenciació de la història... i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i interpretació de les produccions.	
	5. Integració de coneixements i informacions procedents de diferents suports: llibres, ràdio, televisió, premsa.	
6. Adquisició de les convencions del codi escrit.		6. Adquisició de les convencions del codi escrit.
	7. Introducció dels elements bàsics dels textos descriptius i de les exposicions senzilles de temes diversos i adequats a l'edat, i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i interpretació dels textos.	
	8. Identificació de sentits figurats senzills en els textos, com també aspectes no explícits evidents, especialment en els mitjans de comunicació, i adopció d'una actitud crítica i participativa davant dels missatges que transmeten.	
	9. Iniciació a la utilització dirigida de les TIC i de les biblioteques, de manera que es mostre respecte per les seues normes de funcionament, per a obtindre informació i models per a la composició escrita.	
10. Interés per expressar-se oralment amb la pronúncia i l'entonació adequades.		10. Interés per expressar-se oralment amb la pronúncia i l'entonació adequades.
	11. Actitud de cooperació i de respecte en situacions d'aprenentatge compartit.	
12. Lectura comprensiva i memorització de textos que contenen jocs amb el llenguatge on s'exercite la pronúncia, la comprensió del significat i el coneixement gramatical així com la imaginació i la creativitat, llegits en veu alta i en silenci, a partir de textos populars breus (endevinalles, embarbussaments, acudits...) i cultes (sopes de lletres senzilles, jeroglífics i cal·ligrames apropiats a l'edat...).		12. Lectura comprensiva i memorització de textos que contenen jocs amb el llenguatge on s'exercite la pronúncia, la comprensió del significat i el coneixement gramatical així com la imaginació i la creativitat, llegits en veu alta i en silenci, a partir de textos populars breus (endevinalles, embarbussaments, acudits...) i cultes (sopes de lletres senzilles, jeroglífics i cal·ligrames apropiats a l'edat...).

Castellà	
Valencià	
	13. Familiarització amb llibres i diferents fonts d'informació que els ajuden en la localització de conceptes i temes d'interès per a la formació i l'aprenentatge (diccionaris d'imatges, fitxes d'ortografia, llibres de divulgació, revistes...).

Bloc 3. Llegir i escriure
3.2. Composició de textos escrits

Castellà	
Valencià	
1. Coneixement i ús del codi escrit per a produir textos breus que ajuden a comunicar coneixements, experiències o necessitats (llistes, notes, avisos...)	1. Coneixement i ús del codi escrit per a produir textos breus que ajuden a comunicar coneixements, experiències o necessitats (llistes, notes, avisos...).
	2. Coneixement i ús dels elements bàsics dels textos (suport textual, silueta, variacions tipogràfiques, presència d'il·lustracions...) i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.
3. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema de lectoescriptura, per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (invitacions, felicitacions, notes, cartes, avisos...) de forma que utilitzen les característiques usals d'eixos gèneres.	3. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema de lectoescriptura, per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (invitacions, felicitacions, notes, cartes, avisos...) de forma que utilitzen les característiques usals d'eixos gèneres.
4. Composició de textos propis dels mitjans de comunicació social (titulars, peus de foto, notícies breus...) sobre esdeveniments pròxims a l'experiència infantil, a través de suports adequats a l'àmbit escolar (murals, periòdics escolars, revistes...).	4. Composició de textos propis dels mitjans de comunicació social (titulars, peus de foto, notícies breus...) sobre esdeveniments pròxims a l'experiència infantil, a través de suports adequats a l'àmbit escolar (murals, periòdics escolars, revistes...).
5. Creació de textos relacionats amb l'àmbit escolar per mitjà de llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, imatges, gràfics...) per a obtindre, organitzar i comunicar informació: cartells, murals, qüestionaris, descripcions, explicacions simples, llistats utilitzats com a resum o esquema.	5. Creació de textos relacionats amb l'àmbit escolar per mitjà de llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, imatges, gràfics...) per a obtindre, organitzar i comunicar informació: cartells, murals, qüestionaris, descripcions, explicacions simples, llistats utilitzats com a resum o esquema.

		Castellà
Valencià		
	6. Ús de les estratègies i normes bàsiques en la producció de textos: planificació (observació de models, funció, destinatari, tipus de text, estructura), redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per a millorar-lo amb ajuda de la professora o del professor i dels companys (reescriptura).	
	7. Iniciació al coneixement dels elements bàsics dels discursos narratius, explicatius, descriptius i informatius, i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.	
8. Coneixement i interès de les normes ortogràfiques (el punt i les seues conseqüències en relació amb l'ortografia, utilització correcta de majúscules i minúscules, identificació i ús dels signes d'interrogació i d'exclamació). Ús de l'ortografia natural.		8. Coneixement i interès de les normes ortogràfiques (el punt i les seues conseqüències en relació amb l'ortografia, utilització correcta de majúscules i minúscules, identificació i ús dels signes d'interrogació i d'exclamació). Ús de l'ortografia natural.
	9. Atenció a l'orde, la cal·ligrafia i la presentació dels textos propis i els dels altres com a mitjà per a garantir una comunicació fluida i clara, i com a eina de recerca d'expressivitat i de creativitat.	
10. Iniciació progressiva a la valoració de l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge, i com a mitjà d'organitzar-se i per a resoldre problemes de la vida quotidiana.		10. Iniciació progressiva a la valoració de l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge, i com a mitjà d'organitzar-se i per a resoldre problemes de la vida quotidiana.
	11. Iniciació a l'ús de programes informàtics de processament de textos.	

Bloc 4. Educació Literària

		Castellà
Valencià		
1. Coneixement i identificació de textos de la literatura tradicional oral i de la literatura infantil, apropiats a l'edat.		1. Coneixement i identificació de textos de la literatura tradicional oral i de la literatura infantil, apropiats a l'edat.

Castellà

Valencià		
2. Lectura guiada i autònoma, silenciosa i en veu alta, d'alguns textos literaris de caràcter popular (endevinalles, refranys rimats, cançons de triar, faules, retafiles, etc.) adequats a l'edat d'este alumnat, als seus interessos comunicatius i a les seues necessitats de formació.		2. Lectura guiada i autònoma, silenciosa i en veu alta, d'alguns textos literaris de caràcter popular (endevinalles, refranys rimats, cançons de triar, faules, retafiles, etc.) adequats a l'edat d'este alumnat, als seus interessos comunicatius i a les seues necessitats de formació.
3. Foment de l'hàbit lector tant per l'audició de textos, literaris o no, llegits per la professora o el professor, com per la lectura individualitzada de llibres i fragments de literatura infantil propis de l'edat de l'alumnat i estimulació de criteris i gustos personals en la selecció de textos que propicien l'autonomia i la voluntarietat de la pràctica lectora.		3. Foment de l'hàbit lector tant per l'audició de textos, literaris o no, llegits per la professora o el professor, com per la lectura individualitzada de llibres i fragments de literatura infantil propis de l'edat de l'alumnat i estimulació de criteris i gustos personals en la selecció de textos que propicien l'autonomia i la voluntarietat de la pràctica lectora.
	4. Valoració de l'autonomia lectora, interès per l'elecció de temes i de textos i per la comunicació de les preferències personals; apreciació del text literari com a recurs de gaudi personal.	
5. Audició, comprensió, memorització i recitat de poemes, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.		5. Audició, comprensió, memorització i recitat de poemes, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.
6. Ús de la biblioteca d'aula, de centre i pública, incloent documents videogràfics i sons, com a mitjà d'apropar-se a la literatura.		6. Ús de la biblioteca d'aula, de centre i pública, incloent documents videogràfics i sons, com a mitjà d'apropar-se a la literatura.
7. Producció de textos d'intenció literària adequats a l'edat (narracions, poemes, endevinalles, refranys...), a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua a través de l'observació i de l'anàlisi de textos models (històries o contes narrats per la professora o professor) i l'ajuda de distints recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.		7. Producció de textos d'intenció literària adequats a l'edat (narracions, poemes, endevinalles, refranys...), a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua a través de l'observació i de l'anàlisi de textos models (històries o contes narrats per la professora o professor) i l'ajuda de distints recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.
8. Dramatització de textos literaris (poemes, cançons, contes...) i de situacions de la vida quotidiana.		8. Dramatització de textos literaris (poemes, cançons, contes...) i de situacions de la vida quotidiana.
	9. Reflexió i explicitació dels sentiments i de les emocions que transmeten els textos literaris; identificació i crítica dels missatges i valors transmesos pels textos, de manera que es tinga en compte l'edat de l'alumnat i la senzillesa de les conclusions que puguem ser assimilades.	

Bloc 5. Coneixement de la llengua

		Castellà
Valencià		
	1. Reconeixement del paper de les situacions socials com a factor condicionant de la producció i interpretació dels intercanvis comunicatius. Identificació de diferents tipus de situacions comunicatives, informals i formals. Observació de les diferències entre llengua oral i escrita i dels registres més adequats per a cada situació.	
2. Identificació dels contextos en què la comunicació es produïx a través de textos escrits i valoració de la importància en l'escriptura en determinats àmbits. Anàlisi de la importància del context en el text escrit i identificació dels principals components de les situacions comunicatives que requereixen l'ús de l'escriptura.		2. Identificació dels contextos en què la comunicació es produïx a través de textos escrits i valoració de la importància en l'escriptura en determinats àmbits. Anàlisi de la importància del context en el text escrit i identificació dels principals components de les situacions comunicatives que requereixen l'ús de l'escriptura.
3. Observació en les seqüències textuais de les formes lingüístiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa.		3. Observació en les seqüències textuais de les formes lingüístiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa.
4. Consideració de la coherència i de la cohesió textual com imprescindibles per a l'organització del discurs. Reconeixement de l'estructura dels textos més habituals a través dels elements textuais i paratextuais.		4. Consideració de la coherència i de la cohesió textual com imprescindibles per a l'organització del discurs. Reconeixement de l'estructura dels textos més habituals a través dels elements textuais i paratextuais.
5. Observació i reconeixement de les unitats que formen una frase o enunciat. Separació de paraules en la frase. Anàlisi i exploració de les dites unitats per a captar i conèixer les normes d'ortografia més senzilles. Ortografia natural. Ús de la majúscula. Ortografia preventiva de les paraules d'ús més freqüent.		5. Observació i reconeixement de les unitats que formen una frase o enunciat. Separació de paraules en la frase. Anàlisi i exploració de les dites unitats per a captar i conèixer les normes d'ortografia més senzilles. Ortografia natural. Ús de la majúscula. Ortografia preventiva de les paraules d'ús més freqüent.
6. Inici en la reflexió gramatical a partir d'activitats d'identificació i d'ús d'alguns termes com ara: - Enunciat, paraula i síl·laba. - Classes del noms: propis i comuns. - Número: singular i plural. - Gènere: masculí i femení.		6. Inici en la reflexió gramatical a partir d'activitats d'identificació i d'ús d'alguns termes com ara: - Enunciat, paraula i síl·laba. - Classes del noms: propis i comuns. - Número: singular i plural. - Gènere: masculí i femení.

Castellà

Valencià		
7. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques. Descobriment i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.		7. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques. Descobriment i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.
8. Identificació de la paraula com a unitat bàsica amb significat i observació del seu funcionament dins de l'oració. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules per mitjà d'algunes operacions per a descobrir les formes, significats i usos bàsics. Concordança de gènere i nombre. Observació del significat de les paraules: vocabulari, camps semàntics, famílies de paraules, sinònims i antònims. La polisèmia d'algunes paraules.		8. Identificació de la paraula com a unitat bàsica amb significat i observació del seu funcionament dins de l'oració. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules per mitjà d'algunes operacions per a descobrir les formes, significats i usos bàsics. Concordança de gènere i nombre. Observació del significat de les paraules: vocabulari, camps semàntics, famílies de paraules, sinònims i antònims. La polisèmia d'algunes paraules.
9. Manipulació de frases i d'enunciats per a observar com s'expressen les accions i la seua temporalitat. Distinció dels temps verbals: present, passat i futur.		9. Manipulació de frases i d'enunciats per a observar com s'expressen les accions i la seua temporalitat. Distinció dels temps verbals: present, passat i futur.
10. Reconeixement de la relació so i grafia en el sistema de la llengua.		10. Reconeixement de la relació so i grafia en el sistema de la llengua.
11. Descobriment de l'articulació de les paraules en síl·labes. Reconeixement de les síl·labes dins de les paraules. L'abecedari. Iniciació a l'orde alfabètic.		11. Descobriment de l'articulació de les paraules en síl·labes. Reconeixement de les síl·labes dins de les paraules. L'abecedari. Iniciació a l'orde alfabètic.
	12. Observació de semblances i diferències en valencià i en castellà per a aclarir determinades formes, significats i usos.	
	13. Valoració de la reflexió sobre la llengua com a mitjà d'enriquiment dels recursos lingüístics personals per a assolir una bona comprensió i una expressió correcta, apropiada i genuïna. Acceptació, respecte i valoració positiva de les normes i convencions lingüístiques bàsiques.	

Bloc 6. La llengua como a instrument d'aprenentatge

		Castellà
Valencià		
1. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià com de caràcter més formal, per a aprendre i per a informar-se. Participació, com a oient i com a ponent, en intervencions orals formals.		1. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià com de caràcter més formal, per a aprendre i per a informar-se. Participació, com a oient i com a ponent, en intervencions orals formals.
	2. Valoració dels mitjans de comunicació social com a instrument per a aprendre i accedir a informacions i experiències d'altres persones.	
3. Identificació, comprensió, classificació i comparació d'informacions procedents de diferents suports audiovisuals de forma que s'establisquen relacions entre els coneixements i les informacions per a donar sentit als aprenentatges.		3. Identificació, comprensió, classificació i comparació d'informacions procedents de diferents suports audiovisuals de forma que s'establisquen relacions entre els coneixements i les informacions per a donar sentit als aprenentatges.
	4. Iniciació a l'ús d'estratègies elementals adequades en una exposició oral formal (saludar, mirar l'interlocutor...)	
5. Comprensió de textos molt vinculats a l'experiència, produïts amb finalitat didàctica o d'ús social (fullets, descripcions, instruccions i explicacions), per a aprendre i per a informar-se, comparant, identificant i classificant els coneixements i les informacions per a ampliar els aprenentatges.		5. Comprensió de textos molt vinculats a l'experiència, produïts amb finalitat didàctica o d'ús social (fullets, descripcions, instruccions i explicacions), per a aprendre i per a informar-se, comparant, identificant i classificant els coneixements i les informacions per a ampliar els aprenentatges.
	6. Interés pels textos escrits com a font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.	
	7. Familiarització amb llibres i amb diferents fonts d'informació que ens ajudaran en la localització de conceptes i temes d'interés per a la formació i l'aprenentatge (diccionaris d'imatges, fitxes d'ortografia, llibres de divulgació, revistes...).	
8. Producció guiada de textos explicatius relacionats amb l'àmbit escolar per a organitzar i comunicar informació.		8. Producció guiada de textos explicatius relacionats amb l'àmbit escolar per a organitzar i comunicar informació.

	Castellà	
Valencià		
	9. Iniciació progressiva a la valoració de l'escolta, la lectura i l'escriptura com a eines de comunicació, fonts d'informació i d'aprenentatge.	

Críteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, amb les companyes i els companys i la professora o el professor, respectant les normes de la comunicació: torn de paraula, escoltar, mirar l'interlocutor, mantindre el tema.
2. Expressar-se de forma oral amb vocabulari adequat, pronunciació correcta i orde en les idees.
3. Comprendre el sentit global dels textos orals, identificant la informació més rellevant.
4. Llegir en silenci i en veu alta, memoritzar i reproduir textos senzills.
5. Donar sentit als textos escrits pròxims a l'experiència infantil, utilitzant les estratègies de comprensió lectora i relacionant la informació que contenen amb les pròpies vivències i idees i mostrar la comprensió a través de la lectura en veu alta.
6. Redactar i reescriure diferents textos relacionats amb l'experiència infantil atenint-se a models clars, utilitzant la planificació i revisió dels textos, tenint cura amb les normes gramaticals i ortogràfiques més senzilles i la cal·ligrafia, l'orde i la presentació.
7. Llegir ben sovint per pròpia iniciativa com a font de plaer textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats al cicle, per a conèixer alguns aspectes formals simples de la narració i de la poesia i per a facilitar l'escriptura de tals textos.
8. Utilitzar les estratègies de la comprensió lectora per a localitzar informació concreta, realitzar inferències i comprendre el sentit global dels textos llegits.
9. Usar la biblioteca de l'aula i del centre, conèixer alguns mecanismes d'organització i de funcionament, i accedir amb soltesa als materials específics del seu cicle.
10. Identificar de forma guiada per mitjà de segmentacions, canvis en l'orde, supressions i insercions, els canvis que es produïxen en les paraules, els enunciats i els textos per a millorar la comprensió i l'expressió oral i escrita.
11. Comprendre i utilitzar la terminologia gramatical i lingüística bàsica en les activitats relacionades amb la producció i comprensió de textos.
12. Conèixer i apreciar la diversitat lingüística del seu entorn.
13. Estimar el valencià, estar motivat cap al seu domini i usar-lo progressivament en situacions informals i formals, per a comunicar-se i per a aprendre.
14. Familiaritzar-se amb programes informàtics educatius senzills.

Segon cicle

Continguts

Bloc 1. Les llengües i els parlants

Castellà	
Valencià	
	1. Consideració del valencià com a idioma propi del nostre poble, apte per a tot tipus d'usos funcionals i vehicle necessari de cultura.
	2. Acceptació de la conveniència i la necessitat d'assolir competència en les llengües cooficials de la Comunitat Valenciana.
	3. Interés per incorporar, de manera gradual, el valencià en tots els àmbits d'ús de la llengua i per a tota funció comunicativa, en un procés d'implicació personal en la recuperació cultural i de normalitat lingüística.
	4. Consciència positiva de la varietat lingüística i cultural existent en el context social i escolar com una manifestació enriquidora a la qual s'aporta i de la qual es participa.
	5. Coneixement de les llengües d'Espanya, la seua localització en les diferents comunitats autònomes i valoració positiva davant d'esta riquesa lingüística, de forma que s'eviten els prejudis sobre les llengües i els seus parlants.
	6. Interés i respecte per les sensacions, les experiències, les idees, les opinions i els coneixements expressats pels parlants d'altres llengües.
	7. Us d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències lingüístiques, culturals, ètniques o de gènere.

Bloc 2. Parlar, escoltar i conversar

		Castellà
Valencià		
1. Participació activa en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (conversació, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (consell de classe, assemblees, debats, entrevistes, explicacions...), respectant l'orde espacial, cronològic o lògic en el discurs, amb actitud de cooperació i de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades; a fi d'arreplegar i intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les pròpies opinions o planificar accions conjuntes.		1. Participació activa en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (conversació, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (consell de classe, assemblees, debats, entrevistes, explicacions...), respectant l'orde espacial, cronològic o lògic en el discurs, amb actitud de cooperació i de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades; a fi d'arreplegar i intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les pròpies opinions o planificar accions conjuntes.
	2. Coneixement i ús de les estratègies i de les normes per a l'intercanvi comunicatiu com a instrument de comunicació: escolta atenta, exposició clara i respecte del torn de paraula; a través de la participació i les aportacions, el control de la impulsivitat, amb respecte amb les sensacions, experiències, idees, opinions i coneixements dels altres, amb atenció a les fórmules de cortesia i de relació social.	
3. Comprensió de textos orals amb seqüències narratives, descriptives, informatives i persuasives, procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet, captant el sentit global del text i les idees principals i secundàries, alhora que es reconeixen les idees no explícites i es valoren els continguts transmesos.		3. Comprensió de textos orals amb seqüències narratives, descriptives, informatives i persuasives, procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet, captant el sentit global del text i les idees principals i secundàries, alhora que es reconeixen les idees no explícites i es valoren els continguts transmesos.
4. Comprensió i producció de textos orals, en prosa o en vers, tant de caràcter quotidià (explicacions de classe, treballs en equip, documentals, entrevistes, debats i converses entre iguals) com de caràcter més formal (narracions d'experiències personals, resums orals de textos, exposicions de coneixements i opinions, contes populars i descripcions senzilles) per a aprendre i per a informar-se		4. Comprensió i producció de textos orals, en prosa o en vers, tant de caràcter quotidià (explicacions de classe, treballs en equip, documentals, entrevistes, debats i converses entre iguals) com de caràcter més formal (narracions d'experiències personals, resums orals de textos, exposicions de coneixements i opinions, contes populars i descripcions senzilles) per a aprendre i per a informar-se

		Castellà
Valencià		
	5. Ús adequat dels elements lingüístics i no lingüístics en les produccions orals: gest, ritme i entonació. Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals.	
	6. Valoració de l'escolta com a mitjà per a adquirir informació i per a aprendre.	

Bloc 3. Llegir i escriure.

3.1. Comprensió de textos escrits

		Castellà
Valencià		
1. Comprensió de textos de la vida quotidiana amb una correspondència correcta entre fonemes i grafies (cartells, horaris, reglaments senzills, regles de joc, catàlegs, fullets d'instruccions, receptes...) i dels mitjans de comunicació social (webs infantils, notícies, cartes al director...), per a buscar informació, amb identificació dels aspectes rellevants i la creació d'una opinió pròpia respecte dels continguts exposats en cada un dels textos.		1. Comprensió de textos de la vida quotidiana amb una correspondència correcta entre fonemes i grafies (cartells, horaris, reglaments senzills, regles de joc, catàlegs, fullets d'instruccions, receptes...) i dels mitjans de comunicació social (webs infantils, notícies, cartes al director...), per a buscar informació, amb identificació dels aspectes rellevants i la creació d'una opinió pròpia respecte dels continguts exposats en cada un dels textos.
	2. Ús d'estratègies per a la comprensió: elaboració i comprovació d'hipòtesis, realització d'inferències d'informació sobre el text a partir dels coneixements i de les experiències prèvies, consulta al diccionari, utilització de mesures correctores necessàries si falla la comprensió (relectura) i resum de les idees bàsiques dels textos llegits o dels aspectes més destacats.	

Castellà	
Valencià	
	3. Coneixement funcional dels elements bàsics dels discursos narratius (estructura narrativa lineal, personatges principals i secundaris, missatge de la història, narració en primera i tercera persona...), poètics (longitud dels versos, introducció als recursos expressius bàsics del llenguatge poètic, rima, formació de les estrofes més senzilles i habituals...) i teatrals (divisió del text en escenes, estructura de la història en: plantejament, nuc i desenllaç, tipografia diferent per als noms dels personatges, els seus parlaments i les acotacions...) i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i la interpretació dels textos.
	4. Estudi i anàlisi dels elements característics del còmic: concepte, elements (text i dibuix), vinyeta, globus, onomatopeies... i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i la interpretació de les produccions.
	5. Estudi i anàlisi dels elements bàsics dels textos expositius i argumentatius i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i a la interpretació dels textos.
	6. Explicació de sentits figurats i de significats no explícits en els textos, especialment en els dels mitjans de comunicació; adopció d'actituds crítiques elementals cap a les perspectives ideològiques que transmeten.
	7. Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació i dels diferents tipus de biblioteques (d'aula i de centre), i mostrar respecte per les normes de funcionament, amb la finalitat d'obtindre informació i models per a la composició escrita.

Castellà	
Valencià	
8. Lectura comprensiva, en veu alta i en silenci, i memorització de textos que contenen jocs lingüístics, fonètics, semàntics o gramaticals, tant de caràcter popular (endevinalles, embarbussaments, acudits, dites...) com cultes (mots encreuats senzills, sopes de lletres, jeroglífics, cal·ligrames...) llegits amb fluïdesa i entonació adequades.	8. Lectura comprensiva, en veu alta i en silenci, i memorització de textos que contenen jocs lingüístics, fonètics, semàntics o gramaticals, tant de caràcter popular (endevinalles, embarbussaments, acudits, dites...) com cultes (mots encreuats senzills, sopes de lletres, jeroglífics, cal·ligrames...) llegits amb fluïdesa i entonació adequades.
	9. Utilització dirigida de llibres i diferents fonts d'informació que ajudaran en la localització de conceptes i temes d'interés per a la formació i l'aprenentatge (diccionaris d'imatges, fitxes d'ortografia, llibres de divulgació, revistes...).

Bloc 3. Llegir i escriure

3.2. Composició de textos escrits

Castellà	
Valencià	
	1. Coneixement i ús dels elements bàsics dels textos (silueta, organització i recursos lingüístics específics) i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.
2. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema lectoescriptor per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (normes, notes, cartes, avisos, sol·licituds...), d'acord amb les característiques pròpies d'estos gèneres.	2. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema lectoescriptor per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (normes, notes, cartes, avisos, sol·licituds...), d'acord amb les característiques pròpies d'estos gèneres.
3. Composició de textos d'informació i d'opinió propis dels mitjans de comunicació social sobre esdeveniments que resulten significatius, amb especial incidència en la notícia i en les cartes al director, per mitjà de suports de l'àmbit escolar i alguns mitjans de premsa local.	3. Composició de textos d'informació i d'opinió propis dels mitjans de comunicació social sobre esdeveniments que resulten significatius, amb especial incidència en la notícia i en les cartes al director, per mitjà de suports de l'àmbit escolar i alguns mitjans de premsa local.
4. Producció de textos que utilitzen llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, tipografia, gràfics...) amb intenció informativa: cartells publicitaris, còmics...	4. Producció de textos que utilitzen llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, tipografia, gràfics...) amb intenció informativa: cartells publicitaris, còmics...

Castellà	
Valencià	
	5. Ús de les estratègies i normes bàsiques en la producció de textos: planificació (funció comunicativa i del destinatari, selecció de la informació rellevant, del tipus de text, de l'estructura del contingut...), redacció de l'esborrany, i avaluació i revisió del text en el procés d'escriptura per a millorar-lo.
	6. Coneixement dels elements bàsics dels discursos narratius, explicatius, descriptius, informatius i persuasius (estructura, sentit global, intenció...) i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.
7. Valoració i ús de les normes ortogràfiques (conèixer i usar les correspondències regulars entre so i lletra: r o rr entre vocals, c, ç, g, j, q, dígrafs...); les que regulen l'accentuació gràfica, l'apòstrof, els signes de puntuació i l'accentuació de paraules freqüents, per mitjà del dictat, d'entre altres tècniques, per a escriure correctament, des del punt de vista ortogràfic, paraules d'ús habitual.	7. Valoració i ús de les normes ortogràfiques (conèixer i usar les correspondències regulars entre so i lletra: r o rr entre vocals, c, ç, g, j, q, dígrafs...); les que regulen l'accentuació gràfica, l'apòstrof, els signes de puntuació i l'accentuació de paraules freqüents, per mitjà del dictat, d'entre altres tècniques, per a escriure correctament, des del punt de vista ortogràfic, paraules d'ús habitual.
	8. Atenció en la qualitat, orde, cal·ligrafia i presentació dels textos propis i els dels altres com a mitjà per a garantir una comunicació fluida, clara, i com a eina de recerca d'expressivitat i de creativitat.
9. Valoració de l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà d'organitzar-se i resoldre problemes de la vida quotidiana.	9. Valoració de l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà d'organitzar-se i resoldre problemes de la vida quotidiana.
10. Iniciació a l'adjectivació com a recurs fonamental en la descripció i a la transposició de textos (dramatització d'un relat, conversió d'un relat en còmic, recitació d'un poema amb acompanyament musical).	10. Iniciació a l'adjectivació com a recurs fonamental en la descripció i a la transposició de textos (dramatització d'un relat, conversió d'un relat en còmic, recitació d'un poema amb acompanyament musical).
	11. Utilització guiada de programes informàtics de processament de text i dels mitjans informàtics per a la producció de textos senzills amb especial atenció als estils de lletra, títols i subtítols, puntuació...
	12. Manipulació de procediments per a l'obtenció directa d'informació: participació en entrevistes i enquestes.

Bloc 4. Educació Literària

		Castellà
Valencià		
1. Coneixement, identificació i lectura guiada de diferents mostres de textos literaris: literatura tradicional oral (rondalles, faules, contalles, llegendes, cançons, auques, retafiles...); adaptacions d'obres clàssiques o mostres de literatura infantil o actual del gènere narratiu (contes, biografies, relats...) i d'altres gèneres (el teatre, el còmic o la poesia), tant en suport escrit com audiovisual.		1. Coneixement, identificació i lectura guiada de diferents mostres de textos literaris: literatura tradicional oral (rondalles, faules, contalles, llegendes, cançons, auques, retafiles...); adaptacions d'obres clàssiques o mostres de literatura infantil o actual del gènere narratiu (contes, biografies, relats...) i d'altres gèneres (el teatre, el còmic o la poesia), tant en suport escrit com audiovisual.
2. Pràctica de diferents tipus d'audició i de lectura d'obres adequades a l'edat i als interessos de l'alumnat: escolta guiada, lectura guiada, lectura personal i silenciosa i lectura en veu alta.		2. Pràctica de diferents tipus d'audició i de lectura d'obres adequades a l'edat i als interessos de l'alumnat: escolta guiada, lectura guiada, lectura personal i silenciosa i lectura en veu alta.
3. Foment de la lectura per mitjà d'activitats d'animació que estimulen l'hàbit lector, com ara, el contacte amb autors que visiten el centre, les presentacions de llibres adequats a l'edat de l'alumnat o la recollida d'informació de les portades de publicacions diverses, que promoguen la formació de criteris i gustos personals.		3. Foment de la lectura per mitjà d'activitats d'animació que estimulen l'hàbit lector, com ara, el contacte amb autors que visiten el centre, les presentacions de llibres adequats a l'edat de l'alumnat o la recollida d'informació de les portades de publicacions diverses, que promoguen la formació de criteris i gustos personals.
	4. Valoració del text literari com a font de plaer, de joc, d'entreteniment, de coneixement d'altres mons, temps i cultures, d'aprenentatge i com a mitjà d'organitzar-se i de resoldre problemes de la vida quotidiana.	
5. Audició, comprensió i memorització de diferents textos, recitació de poemes, dramatització de textos teatrals adequats a l'edat i de producció pròpia, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.		5. Audició, comprensió i memorització de diferents textos, recitació de poemes, dramatització de textos teatrals adequats a l'edat i de producció pròpia, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.
6. Dramatització de textos literaris no teatrals adequats a l'edat i de produccions pròpies.		6. Dramatització de textos literaris no teatrals adequats a l'edat i de produccions pròpies.
7. Iniciació al coneixement actiu de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries (premis, murals, col·loquis amb autors...) en l'aula i en el centre.		7. Iniciació al coneixement actiu de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries (premis, murals, col·loquis amb autors...) en l'aula i en el centre.

Castellà	
Valencià	
8. Producció de textos d'intenció literària per a comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records (narracions, poemes, diàlegs escenificats, descripcions, còmics, redaccions...), a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua per mitjà de l'observació i de l'anàlisi de textos models (com històries o contes narrats per la professora o professor) i de l'ajuda de diferents recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.	8. Producció de textos d'intenció literària per a comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records (narracions, poemes, diàlegs escenificats, descripcions, còmics, redaccions...), a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua per mitjà de l'observació i de l'anàlisi de textos models (com històries o contes narrats per la professora o professor) i de l'ajuda de diferents recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.
	9. Reflexió i explicitació dels aprenentatges extraliteraris que s'adquireixen a través de la lectura: interrelació de les experiències exposades amb les pròpies del lector i manifestació de l'opinió personal sobre l'anàlisi i crítica dels missatges i valors transmesos pels textos.

Bloc 5. Coneixement de la llengua

Castellà	
Valencià	
	1. Reconeixement de diferents tipus de situacions comunicatives, informals i formals.
	2. Reconeixement de les diferències entre llengua oral i escrita i dels registres més adequats per a cada situació.
3. Anàlisi de la situació comunicativa i identificació dels seus components.	3. Anàlisi de la situació comunicativa i identificació dels seus components.
4. Reconeixement dels elements del context comunicatiu com a factors que incidixen en la selecció de les formes orals o escrites de l'intercanvi comunicatiu. Exploració de seqüències textuais per a localitzar les marques lingüístiques que representen els elements del context.	4. Reconeixement dels elements del context comunicatiu com a factors que incidixen en la selecció de les formes orals o escrites de l'intercanvi comunicatiu. Exploració de seqüències textuais per a localitzar les marques lingüístiques que representen els elements del context.

		Castellà
Valencià		
5. Observació en les seqüències textuais de les formes lingüístiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa i exploració d'enunciats, frases i seqüències textuais per a identificar les estructures narratives, instructives, descriptives i explicatives senzilles i per a descobrir les formes i marques lingüístiques que s'adopten en cada acte de parla. Tot això amb la finalitat de millorar la comprensió i la composició.		5. Observació en les seqüències textuais de les formes lingüístiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa i exploració d'enunciats, frases i seqüències textuais per a identificar les estructures narratives, instructives, descriptives i explicatives senzilles i per a descobrir les formes i marques lingüístiques que s'adopten en cada acte de parla. Tot això amb la finalitat de millorar la comprensió i la composició.
6. Consideració de la coherència i la cohesió textual (addició, causa, oposició, contradicció...) com imprescindibles per a l'organització del discurs.		6. Consideració de la coherència i la cohesió textual (addició, causa, oposició, contradicció...) com imprescindibles per a l'organització del discurs.
7. Reconeixement de l'estructura textual dels textos més habituals. Descobriment dels recursos lingüístics bàsics per a mantindre el referent i fer progressar el tema, especialment la inserció i coordinació d'oracions.		7. Reconeixement de l'estructura textual dels textos més habituals. Descobriment dels recursos lingüístics bàsics per a mantindre el referent i fer progressar el tema, especialment la inserció i coordinació d'oracions.
8. Coneixement de les normes bàsiques de l'ortografia apreciand el seu valor social i la utilització constant en els propis escrits. Aplicació de les regles ortogràfiques bàsiques en les paraules d'ús freqüent. Ús dels principals signes de puntuació. Preocupació per consultar dubtes i paraules d'ortografia difícil.		8. Coneixement de les normes bàsiques de l'ortografia apreciand el seu valor social i la utilització constant en els propis escrits. Aplicació de les regles ortogràfiques bàsiques en les paraules d'ús freqüent. Ús dels principals signes de puntuació. Preocupació per consultar dubtes i paraules d'ortografia difícil.
9. Observació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques a partir de l'anàlisi, la manipulació i la transformació de fragments de textos senzills utilitzant pronoms i combinació de pronoms, l'el·lipsi, la inserció, supressió, canvi d'orde, segmentació. Sistematització de les observacions realitzades.		9. Observació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques a partir de l'anàlisi, la manipulació i la transformació de fragments de textos senzills utilitzant pronoms i combinació de pronoms, l'el·lipsi, la inserció, supressió, canvi d'orde, segmentació. Sistematització de les observacions realitzades.

Castellà

Valencià

<p>10. Explicitació de coneixements gramaticals que es dominen implícitament. Ús i definició intuïtiva de la terminologia següent en les activitats d'interpretació i producció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enunciat, paraula i síl·laba - Classes de paraules: nom, verb, adjectiu qualificatiu, article i pronom personal - Classes de noms: propis, comuns, individuals, col·lectius i gentilicis - Gènere: masculí i femení - Número: singular i plural - Determinants: article i quantificadors - Verb: temps (present, passat i futur d'indicatiu) - Tipus d'enunciats: declaratiu, interrogatiu, exclamatiu, imperatiu i exhortatiu. 		<p>10. Explicitació de coneixements gramaticals que es dominen implícitament. Ús i definició intuïtiva de la terminologia següent en les activitats d'interpretació i producció:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Enunciat, paraula i síl·laba - Classes de paraules: nom, verb, adjectiu qualificatiu, article i pronom personal - Classes de noms: propis, comuns, individuals, col·lectius i gentilicis - Gènere: masculí i femení - Número: singular i plural - Determinants: article i quantificadors - Verb: temps (present, passat i futur d'indicatiu) - Tipus d'enunciats: declaratiu, interrogatiu, exclamatiu, imperatiu i exhortatiu.
<p>11. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques. Descobriment i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.</p>		<p>11. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques. Descobriment i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.</p>
<p>12. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules, per a descobrir les formes, significats i usos bàsics en la flexió, la composició i la derivació així com en el significat (sinònims i antònims): les marques que representen el femení i el plural i l'estructura de les paraules (l'arrel, els prefixos i els sufixos). Augmentatiu i diminutiu. Paraules simples i compostes; primitives i derivades.</p>		<p>12. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules, per a descobrir les formes, significats i usos bàsics en la flexió, la composició i la derivació així com en el significat (sinònims i antònims): les marques que representen el femení i el plural i l'estructura de les paraules (l'arrel, els prefixos i els sufixos). Augmentatiu i diminutiu. Paraules simples i compostes; primitives i derivades.</p>
<p>13. Descobriment de les diferents formes que pot presentar una oració com a unitat de significat. Manipulació d'oracions senzilles per a identificar les funcions bàsiques (subjecte i predicat) i descobrir alguns papers semàntics del subjecte (agent i pacient).</p>		<p>13. Descobriment de les diferents formes que pot presentar una oració com a unitat de significat. Manipulació d'oracions senzilles per a identificar les funcions bàsiques (subjecte i predicat) i descobrir alguns papers semàntics del subjecte (agent i pacient).</p>
<p>14. Ampliació del domini del vocabulari a través de l'aprenentatge incidental en la lectura, la discussió col·lectiva i l'ús eficaç del diccionari. L'ordenació alfabètica de paraules.</p>		<p>14. Ampliació del domini del vocabulari a través de l'aprenentatge incidental en la lectura, la discussió col·lectiva i l'ús eficaç del diccionari. L'ordenació alfabètica de paraules.</p>

		Castellà
Valencià		
15. Comparació, manipulació (per mitjà d'ampliacions, supressions, annexions o coordinacions) i transformació d'estructures sintàctiques elementals i de frases o enunciats per a observar la seua equivalència semàntica o possibles canvis de significat, per a millorar la composició escrita i per a explorar les possibilitats d'usar diferents enllaços (addició, causa, oposició i contradicció).		15. Comparació, manipulació (per mitjà d'ampliacions, supressions, annexions o coordinacions) i transformació d'estructures sintàctiques elementals i de frases o enunciats per a observar la seua equivalència semàntica o possibles canvis de significat, per a millorar la composició escrita i per a explorar les possibilitats d'usar diferents enllaços (addició, causa, oposició i contradicció).
16. Observació i anàlisi de descripcions senzilles: l'adjectiu qualificatiu. Funcions. Pràctica de l'adjectivació com a recurs fonamental en la descripció. La concordança de gènere i nombre.		16. Observació i anàlisi de descripcions senzilles: l'adjectiu qualificatiu. Funcions. Pràctica de l'adjectivació com a recurs fonamental en la descripció. La concordança de gènere i nombre.
17. Observació de l'articulació de les paraules i dels fenòmens sil·làbics. La síl·laba tònica i àtona. Paraules tòniques i paraules àtones. Classificació de paraules segons la posició de la síl·laba tònica. Observació de les normes d'accentuació gràfica en paraules agudes, planes i esdrúixoles. La dièresi en casos usals.		17. Observació de l'articulació de les paraules i dels fenòmens sil·làbics. La síl·laba tònica i àtona. Paraules tòniques i paraules àtones. Classificació de paraules segons la posició de la síl·laba tònica. Observació de les normes d'accentuació gràfica en paraules agudes, planes i esdrúixoles. La dièresi en casos usals.
	18. Descobrimet de com funciona la llengua a partir de l'observació i manipulació d'enunciats o textos senzills. Formulació i comprovació d'hipòtesi per a identificar estructures morfològiques i sintàctiques simples en la parla habitual i en les expressions més usals.	
19. Adquisició i automatització de formes genuïnes que fa falta preservar: ús dels pronoms adverbials <i>en</i> i <i>hi</i> , <i>haver de + infinitiu</i> per a indicar obligació.		
20. Pràctica constant de la pronunciació correcta de certs elements (consonants sonores, emmudiments...) relacionant-los amb la seua realització gràfica.		
	21. Observació de semblances i diferències en valencià i en castellà per a aclarir determinades formes, significats i usos.	

Castellà	
Valencià	
	22. Valoració de la reflexió sobre la llengua com a mitjà d'enriquiment dels recursos lingüístics personals en l'èxit d'una bona comprensió i d'una expressió correcta, apropiada i genuïna. Acceptació, respecte i valoració positiva de les normes i convencions lingüístiques bàsiques.

Bloc 6. La llengua como a instrument d'aprenentatge

Castellà	
Valencià	
1. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià com de caràcter més formal per a aprendre i per a informar-se.	1. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià com de caràcter més formal per a aprendre i per a informar-se.
2. Participació com a oient i com a ponent en situacions d'aula per a la construcció del coneixement: treballs en grup, posades en comú, explicacions de la mestra o el mestre.	2. Participació com a oient i com a ponent en situacions d'aula per a la construcció del coneixement: treballs en grup, posades en comú, explicacions de la mestra o el mestre.
	3. Valoració dels mitjans de comunicació social com a instrument per a aprendre i per a accedir a informacions i experiències d'altres persones.
4. Ús de documents videogràfics i sonors com a mitjà d'obtindre, seleccionar i relacionar informacions rellevants. Comprensió, identificació, classificació i comparació de la informació seleccionada.	4. Ús de documents videogràfics i sonors com a mitjà d'obtindre, seleccionar i relacionar informacions rellevants. Comprensió, identificació, classificació i comparació de la informació seleccionada.
	5. Pràctica i aplicació de les estratègies adequades en una exposició oral formal (salutació, exposició i conclusió) amb ajuda d'un guió.
6. Comprensió de textos de l'àmbit escolar, produïts amb finalitat didàctica o d'ús social (fullets, descripcions, instruccions i explicacions) per a aprendre i per a informar-se, i de la utilització de la comparació, la classificació, la identificació i la interpretació dels coneixements i de les informacions per a ampliar els aprenentatges.	6. Comprensió de textos de l'àmbit escolar, produïts amb finalitat didàctica o d'ús social (fullets, descripcions, instruccions i explicacions) per a aprendre i per a informar-se, i de la utilització de la comparació, la classificació, la identificació i la interpretació dels coneixements i de les informacions per a ampliar els aprenentatges.

Castellà		
Valencià		
	7. Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i de la comunicació i dels diferents tipus de biblioteques (d'aula i de centre), de forma que es mostre respecte per les seues normes de funcionament, amb la finalitat d'obtindre informació i models per a la composició escrita.	
	8. Interés pels textos escrits com a font d'informació i d'aprenentatge i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.	
	9. Us d'estratègies per a la localització de la informació continguda en textos documentals (enciclopèdies, diccionaris, llibres de divulgació...) i reestructuració de la informació localitzada per mitjà de notes, esquemes, resums, mapes conceptuals, croquis i frases mnemotècniques.	
	10. Coneixement de l'estructura dels textos propis de l'àmbit acadèmic (qüestionaris, resums, informes, descripcions, explicacions...) i aplicació d'estos coneixements a la seua comprensió.	
11. Producció guiada de treballs relacionats amb l'àmbit escolar per a organitzar informació i per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (murals, treballs monogràfics, explicacions d'experiments...).		11. Producció guiada de treballs relacionats amb l'àmbit escolar per a organitzar informació i per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (murals, treballs monogràfics, explicacions d'experiments...).
	12. Valoració de l'escolta, la lectura i l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge.	

Críteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, respectant les normes de la comunicació: torn de paraula, escoltar, exposar amb claredat i entonar adequadament.
2. Expressar-se de forma oral, utilitzant diferents funcions de comunicació, vocabulari, entonació i ritme adequats, i una estructura narrativa coherent.
3. Comprendre el sentit global dels textos orals, reconeixent les idees principals i secundàries.
4. Llegir en silenci valorant el progrés i la velocitat lectores, memoritzar i reproduir textos senzills.
5. Interpretar i integrar les idees pròpies amb la informació continguda en els textos d'ús escolar i social, i mostrar la comprensió a través de la lectura en veu alta amb l'entonació i fluïdesa adequades.
6. Redactar, reescriure i resumir diferents textos significatius en les situacions quotidianes i escolars, de forma ordenada i adequada, utilitzant la planificació i revisió dels textos, tenint cura amb les normes gramaticals i ortogràfiques i la cal·ligrafia, l'orde i la presentació.
7. Llegir ben sovint i per pròpia iniciativa com a font de plaer textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats al cicle, per a conèixer les característiques bàsiques de la narració i de la poesia i per a facilitar l'escriptura de tals textos.
8. Utilitzar estratègies (de lectura i d'escriptura) per a planificar treballs, localitzar i recuperar informació, realitzar inferències, captar el sentit global, les idees principals i secundàries, resumir els textos llegits i realitzar esquemes.
9. Usar la biblioteca de l'aula i del centre, conèixer els mecanismes d'organització i de funcionament i les possibilitats que ofereix.
10. Observar per mitjà d'insercions, supressions, canvis d'orde, segmentacions o recomposicions, les paraules, els enunciats i els textos per a millorar la comprensió i l'expressió.
11. Comprendre i utilitzar la terminologia gramatical i lingüística pròpia del cicle en les activitats de producció i de comprensió de textos.
12. Conèixer i valorar la diversitat lingüística de la Comunitat Valenciana i d'Espanya.
13. Estimar el valencià, estar motivat cap al seu domini, i usar-lo progressivament en situacions informals i formals, per a comunicar-se i per a aprendre.
14. Interpretar i traduir textos breus en situacions en què el destinatari del missatge no coneix la llengua del text.
15. Utilitzar textos de les diferents llengües del currículum, d'acord amb la seua competència, per a elaborar un xicotet treball en una d'estes llengües.
16. Utilitzar programes informàtics per a l'elaboració i presentació de textos.

Tercer cicle

Continguts

Bloc 1. Les llengües i els parlants

Castellà	
Valencià	
	1. Consideració del valencià com a idioma propi del nostre poble, apte per a tot tipus d'usos funcionals i vehicle necessari de cultura.
	2. Acceptació de la conveniència i necessitat d'assumir competència en les llengües cooficials de la Comunitat Valenciana.
	3. Incorporació del valencià en tots els àmbits d'ús de la llengua i per a tota funció comunicativa, en un procés d'integració personal en la recuperació cultural i de normalitat lingüística.
	4. Consciència positiva de la varietat lingüística i cultural existent en el context social i escolar com una manifestació enriquidora a la qual s'aporta i de la qual es participa.
	5. Coneixement de les llengües d'Espanya, la seua localització en les diferents comunitats autònomes i valoració positiva davant d'esta riquesa lingüística, evitant els prejuís sobre les llengües i els seus parlants.
	6. Respecte per les sensacions, les experiències, les idees, les opinions i els coneixements expressats pels parlants d'altres llengües.
	7. Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències lingüístiques, culturals, ètniques o de gènere.

Bloc 2. Parlar, escoltar i conversar

		Castellà
Valencià		
1. Participació activa i cooperadora en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (conversació, discussió informal, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (assemblea, debat, dilema moral, enquesta, entrevista...), a través d'un discurs ordenat i coherent, amb actitud de cooperació i de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades; amb la finalitat d'arreplegar i d'intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les seues pròpies opinions o planificar accions conjuntes.		1. Participació activa i cooperadora en interaccions espontànies pròpies de la vida quotidiana i de l'activitat d'aula (conversació, discussió informal, planificació d'una activitat...) i en altres més formals i dirigides (assemblea, debat, dilema moral, enquesta, entrevista...), a través d'un discurs ordenat i coherent, amb actitud de cooperació i de respecte en situacions d'aprenentatge compartit, amb interès per expressar-se amb entonació i pronunciació adequades; amb la finalitat d'arreplegar i d'intercanviar informació, resoldre conflictes, arribar a acords, manifestar les seues pròpies opinions o planificar accions conjuntes.
	2. Coneixement, ús i respecte de les estratègies i de les normes per a l'intercanvi comunicatiu com a instrument de comunicació: escolta atenta, exposició clara, respecte del torn de paraula, per mitjà de la participació i les aportacions, el control de la impulsivitat, el comentari oral, el juí personal i el respecte per les sensacions, experiències, idees, opinions i coneixements dels altres i amb atenció a les fórmules de cortesia.	
3. Comprensió de textos orals amb seqüències narratives, descriptives, informatives i persuasives (com notícies, entrevistes, reportatges infantils, debats o comentaris d'actualitat) procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet, captant el sentit global del text i les idees principals i secundàries, reconeixent les idees no explícites i valorant els continguts transmesos distingint informació d'opinió. Producció de tals textos per a oferir i compartir informació i opinió.		3. Comprensió de textos orals amb seqüències narratives, descriptives, informatives i persuasives (com notícies, entrevistes, reportatges infantils, debats o comentaris d'actualitat) procedents dels mitjans de comunicació o d'Internet, captant el sentit global del text i les idees principals i secundàries, reconeixent les idees no explícites i valorant els continguts transmesos distingint informació d'opinió. Producció de tals textos per a oferir i compartir informació i opinió.

Castellà	
Valencià	
4. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià (explicacions de classe, treballs en equip, documentals, entrevistes, debats i converses entre iguals) com de caràcter més formal (narracions d'experiències personals, resums orals de textos, exposicions de coneixements i opinions, contes populars i descripcions senzilles) per a aprendre i per a informar-se.	4. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià (explicacions de classe, treballs en equip, documentals, entrevistes, debats i converses entre iguals) com de caràcter més formal (narracions d'experiències personals, resums orals de textos, exposicions de coneixements i opinions, contes populars i descripcions senzilles) per a aprendre i per a informar-se.
	5. Ús adequat d'elements lingüístics i no lingüístics en les produccions orals: gest, ritme i entonació. Comprensió i expressió de missatges verbals i no verbals.
	6. Valoració de saber escoltar com a mitjà per a adquirir informació i aprenentatge.
7. Esforç per utilitzar les formes correctes i genuïnes de la llengua oral tant en les situacions formals com informals.	7. Esforç per utilitzar les formes correctes i genuïnes de la llengua oral tant en les situacions formals com informals.

Bloc 3. Llegir i escriure

3.1. Comprensió de textos escrits

Castellà	
Valencià	
1. Comprensió de textos de la vida quotidiana amb una correcta correspondència entre fonemes i grafies (cartells, horaris, reglaments, catàlegs, fullets d'instruccions, correspondència, normes, convocatòries, plans de treball, receptes...) i dels mitjans de comunicació (webs infantils i juvenils, notícies, reportatges, cartes al director, entrevistes...) per a buscar informació, crear-se una opinió o actuar de forma adequada, amb atenció a la informació rellevant, a la situació i a la intenció comunicativa, i amb independència que es presenten en suport digital o en paper.	1. Comprensió de textos de la vida quotidiana amb una correcta correspondència entre fonemes i grafies (cartells, horaris, reglaments, catàlegs, fullets d'instruccions, correspondència, normes, convocatòries, plans de treball, receptes...) i dels mitjans de comunicació (webs infantils i juvenils, notícies, reportatges, cartes al director, entrevistes...) per a buscar informació, crear-se una opinió o actuar de forma adequada, amb atenció a la informació rellevant, a la situació i a la intenció comunicativa, i amb independència que es presenten en suport digital o en paper.

Valencià		
	2. Ús d'estratègies per a la comprensió lectora: elaboració i comprovació d'hipòtesis, realització d'inferències sobre el text, descobriment del significat de paraules a partir del context, del suport de la informació paratextual (divisió en capítols, títols, dels subtítols, il·lustracions) i de l'aplicació dels coneixements i experiències prèvies; consulta al diccionari, mesures correctores necessàries si falla la comprensió (relectura) i resum final.	
	3. Coneixement dels elements bàsics dels discursos narratius (estructura, personatges principals i secundaris, missatge de la història, retrospeccions, narració en primera i tercera persona, recursos estilístics usats...), poètics (longitud dels versos, recursos expressius i fenòmens interns del vers, rima, estrofes, llenguatge poètic...) i teatrals (divisió del text en escenes, estructura de la història en plantejament, nuc i desenllaç, tipografia diferent per als noms dels personatges, els seus parlaments i les acotacions, aspectes relacionats amb el muntatge i la representació del text escrit...) i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i la interpretació dels textos.	
	4. Estudi i anàlisi dels elements característics del còmic: concepte, temes, elements formals (text i dibuix), vinyeta, globus, onomatopeies, signes convencionals, temàtica... i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i la interpretació de les produccions.	
	5. Estudi i anàlisi dels elements bàsics del discurs d'assaig o literatura d'opinió: l'exposició d'idees, l'argumentació... i aplicació d'estos coneixements a la comprensió i interpretació dels textos.	
	6. Utilització dirigida de les tecnologies de la informació i la comunicació (buscadors, fòrums, pàgines infantils i juvenils) com a instrument de treball per a localitzar, seleccionar i organitzar la informació.	
	7. Ús de diferents tipus de biblioteques (d'aula, de centre, de barri o de localitat, virtuals) per a obtindre informació i models per a la producció escrita. Coneixement i respecte per les normes de funcionament, que promouen un ús cada vegada més autònom y responsable.	

Castellà		
Valencià		
	8. Interpretació de sentits figurats i de significats no explícits en els textos, especialment en els dels mitjans de comunicació. Actitud crítica cap a les perspectives ideològiques que suposen qualsevol tipus de discriminació.	
9. Jocs motivadors amb la llengua que faciliten la comprensió lectora i la memorització de textos llegits en veu alta o en silenci, a partir de textos populars (endevinalles, embarbussaments, acudits, dites i refranys...) i cultes (sopes de lletres, mots encreuats, jeroglífics, cal·ligrames...) llegits amb fluïdesa i entonació adequades.		9. Jocs motivadors amb la llengua que faciliten la comprensió lectora i la memorització de textos llegits en veu alta o en silenci, a partir de textos populars (endevinalles, embarbussaments, acudits, dites i refranys...) i cultes (sopes de lletres, mots encreuats, jeroglífics, cal·ligrames...) llegits amb fluïdesa i entonació adequades.
	10. Localització de la informació en textos documentals (enciclopèdies, diccionaris, catàlegs, fulls d'instruccions...) i reelaboració de la informació (síntesi, fitxes, notes, esquemes, mapes conceptuals, resums...) per a la seua utilització posterior.	

Bloc 3. Llegir i escriure

3.2. Composició de textos escrits

Castellà		
Valencià		
	1. Coneixement i ús dels elements bàsics dels textos (silueta, organització, recursos lingüístics específics...) i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.	
2. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema lectoescriptor per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (normes, notes, cartes, notícies, treballs d'aula...) d'acord amb les característiques pròpies d'estos gèneres.		2. Producció de textos escrits propis de la vida social de l'aula, com a consolidació del sistema lectoescriptor per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (normes, notes, cartes, notícies, treballs d'aula...) d'acord amb les característiques pròpies d'estos gèneres.
3. Composició de textos d'informació i d'opinió propis dels mitjans de comunicació social (en particular la premsa local) sobre fets i esdeveniments que resulten significatius amb especial incidència en la notícia, l'entrevista, la ressenya de llibres o de música, la carta al director..., en mitjans de l'àmbit escolar i de la premsa local, en situacions reals o simulades.		3. Composició de textos d'informació i d'opinió propis dels mitjans de comunicació social (en particular la premsa local) sobre fets i esdeveniments que resulten significatius amb especial incidència en la notícia, l'entrevista, la ressenya de llibres o de música, la carta al director..., en mitjans de l'àmbit escolar i de la premsa local, en situacions reals o simulades.

Castellà

Valencià		
4. Elaboració de textos per mitjà de llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, imatges, gràfics...) amb intenció informativa: cartells, còmics, anuncis...		4. Elaboració de textos per mitjà de llenguatge verbal i no verbal (il·lustracions, imatges, gràfics...) amb intenció informativa: cartells, còmics, anuncis...
5. Coneixement de l'estructura dels textos propis de l'àmbit acadèmic, social, cultural i d'interrelació amb l'entorn (qüestionaris, enquestes, resums, esquemes, informes, descripcions, explicacions...) i aplicació de tals coneixements a la comprensió i composició de textos.		5. Coneixement de l'estructura dels textos propis de l'àmbit acadèmic, social, cultural i d'interrelació amb l'entorn (qüestionaris, enquestes, resums, esquemes, informes, descripcions, explicacions...) i aplicació de tals coneixements a la comprensió i composició de textos.
	6. Ús de les estratègies bàsiques en la producció de textos: planificació (concreció de la intenció comunicativa i del destinatari, del tipus de text, de l'organització del contingut...), redacció de l'esborrany i avaluació i revisió del text per a millorar-lo.	
	7. Coneixement dels elements bàsics dels discursos narratius, explicatius, argumentatius, descriptius, informatius i persuasius (estructura, sentit global, intenció...) i la seua aplicació en la comprensió i en la producció.	
8. Aplicació de les normes ortogràfiques; les que regulen l'accentuació gràfica i l'ús dels signes de puntuació i d'entonació, per mitjà del dictat, entre altres tècniques.		8. Aplicació de les normes ortogràfiques; les que regulen l'accentuació gràfica i l'ús dels signes de puntuació i d'entonació, per mitjà del dictat, entre altres tècniques.
	9. Atenció en la qualitat, orde, cal·ligrafia i presentació dels textos propis i dels altres com a mitjà per a garantir una comunicació fluida, clara, i com a eina de recerca d'expressivitat i de creativitat.	
10. Transposició de textos (dramatització d'un relat, conversió d'un relat en còmic, pràctica del pas d'estil directe a indirecte en la narració...).		10. Transposició de textos (dramatització d'un relat, conversió d'un relat en còmic, pràctica del pas d'estil directe a indirecte en la narració...)
	11. Ús de processadors de textos i dels mitjans informàtics per al coneixement, la interpretació i la producció de textos, amb especial atenció als signes de puntuació, cos i estil en la jerarquia d'informacions, títols, subtítols, paraules clau, conceptes...	
	12. Elaboració de procediments per a l'obtenció directa d'informació: qüestionaris, entrevistes, enquestes...	

Bloc 4. Educació Literària

		Castellà
Valencià		
1. Coneixement, identificació i lectura guiada de diferents mostres de textos literaris: literatura tradicional oral i escrita (faules, llegendes, cançons populars, auques...); adaptacions d'obres clàssiques o mostres de literatura actual o de literatura infantil, tant del gènere narratiu (contes, biografies, autobiografies, novel·la realista, d'aventures, de misteri, de ciència-ficció, de fantasia) com d'altres gèneres com el teatre o la poesia, en paper i en suport audiovisual i informàtic.		1. Coneixement, identificació i lectura guiada de diferents mostres de textos literaris: literatura tradicional oral i escrita (faules, llegendes, cançons populars, auques...); adaptacions d'obres clàssiques o mostres de literatura actual o de literatura infantil, tant del gènere narratiu (contes, biografies, autobiografies, novel·la realista, d'aventures, de misteri, de ciència-ficció, de fantasia) com d'altres gèneres com el teatre o la poesia, en paper i en suport audiovisual i informàtic.
2. Foment de la lectura i del desig de compartir els sentiments i les emocions que esta produïx, per mitjà d'activitats d'animació que consoliden l'hàbit lector, com ara el contacte amb autors i autores que visiten el centre, presentacions de llibres, sessions de llibrefòrum, interpretació de ressenyes, etc. i que contribuïsquen a formar preferències personals, amb sentit crític, en la selecció de llibres.		2. Foment de la lectura i del desig de compartir els sentiments i les emocions que esta produïx, per mitjà d'activitats d'animació que consoliden l'hàbit lector, com ara el contacte amb autors i autores que visiten el centre, presentacions de llibres, sessions de llibrefòrum, interpretació de ressenyes, etc. i que contribuïsquen a formar preferències personals, amb sentit crític, en la selecció de llibres.
	3. Coneixement i valoració del text literari com a font de comunicació, de plaer, de joc, d'entreteniment, de coneixement d'altres mons, temps i cultures, d'aprenentatge i com a mitjà d'organitzar-se i resoldre problemes de la vida quotidiana.	
4. Audició, comprensió, memorització i recitació de diferents textos poètics adequats a l'edat i de producció pròpia, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.		4. Audició, comprensió, memorització i recitació de diferents textos poètics adequats a l'edat i de producció pròpia, amb el ritme, la pronunciació i l'entonació adequades.
5. Lectura comentada de poemes, relats i obres teatrals tenint en compte el coneixement de les convencions literàries (gèneres, figures...) i la presència de certs temes i motius recurrents.		5. Lectura comentada de poemes, relats i obres teatrals tenint en compte el coneixement de les convencions literàries (gèneres, figures...) i la presència de certs temes i motius recurrents.
6. Ús actiu de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries (premis, murals, col·loquis amb autors...) en l'aula, en el centre i en la comunitat.		6. Ús actiu de la biblioteca del centre i participació en activitats literàries (premis, murals, col·loquis amb autors...) en l'aula, en el centre i en la comunitat.

Castellà	
Valencià	
7. Producció de textos d'intenció literària per a comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records (contes, poemes, xicotetes peces teatrals, descripcions, còmics, redaccions...) a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua per mitjà de l'observació i l'anàlisi de textos model (històries o contes narrats per la professora o professor) i l'ajuda de distints recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.	7. Producció de textos d'intenció literària per a comunicar sentiments, emocions, estats d'ànim o records (contes, poemes, xicotetes peces teatrals, descripcions, còmics, redaccions...) a partir de l'exploració de les possibilitats expressives de la llengua per mitjà de l'observació i anàlisi de textos model (històries o contes narrats per la professora o professor) i l'ajuda de distints recursos i jocs que estimulen la imaginació i la creativitat.
8. Pràctica de diferents tipus de lectura amb obres i textos literaris adequats a l'edat i als interessos de l'alumnat: lectura silenciosa i en veu alta, lectura expressiva, escenificada...	8. Pràctica de diferents tipus de lectura amb obres i textos literaris adequats a l'edat i als interessos de l'alumnat: lectura silenciosa i en veu alta, lectura expressiva, escenificada...
9. Dramatització i lectura dramatitzada de textos literaris d'autors de la Comunitat Valenciana.	9. Dramatització i lectura dramatitzada de textos literaris d'autors de la Comunitat Valenciana.
	10. Reflexió i explicitació dels aprenentatges extraliteraris que s'adquirixen a través de la lectura: formació i enriquiment de la personalitat del lector, creació d'una visió individualitzada del món, creixement i transformació de les pròpies experiències gràcies a l'opinió, interpretació i valoració crítica dels missatges i valors transmesos pels textos llegits, etc.

Bloc 5. Coneixement de la Llengua

Castellà	
Valencià	
	1. Identificació de diferents tipus de situacions comunicatives, informals i formals i de les relacions entre els elements del context de situació i les formes lingüístiques en què es manifesten en els discursos orals i escrits.
	2. Reconeixement dels registres més adequats per a cada situació i adequació de la pròpia expressió.

Valencià		
3. Anàlisi de la importància del context en el discurs (oral i escrit) i identificació dels components de la situació comunicativa; exploració de seqüències textuais per a localitzar les marques lingüístiques que representen estos components i per a reconèixer les estructures narratives, instructives, descriptives i explicatives, tant en la comprensió com en la composició.		3. Anàlisi de la importància del context en el discurs (oral i escrit) i identificació dels components de la situació comunicativa; exploració de seqüències textuais per a localitzar les marques lingüístiques que representen estos components i per a reconèixer les estructures narratives, instructives, descriptives i explicatives, tant en la comprensió com en la composició.
4. Observació i comparació en les seqüències textuais de les formes lingüístiques i de les estructures sintàctiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa.		4. Observació i comparació en les seqüències textuais de les formes lingüístiques i de les estructures sintàctiques que fan el missatge adequat a la situació comunicativa.
5. Reconeixement dels diferents significats, equivalències i alteracions del significat.		5. Reconeixement dels diferents significats, equivalències i alteracions del significat.
6. Consideració de la coherència i la cohesió textual (causa, conseqüència, finalitat, contradicció, condició...) com imprescindibles per a l'organització del discurs. Descobrimet i domini dels mecanismes i recursos lingüístics bàsics per a assegurar-les, especialment la inserció i coordinació d'oracions en el text explicatiu.		6. Consideració de la coherència i la cohesió textual (causa, conseqüència, finalitat, contradicció, condició...) com imprescindibles per a l'organització del discurs. Descobrimet i domini dels mecanismes i recursos lingüístics bàsics per a assegurar-les, especialment la inserció i coordinació d'oracions en el text explicatiu.
7. Sistematització de l'ortografia, amb l'apreci del seu valor social i la utilització constant en els propis escrits. Ús dels signes de puntuació per a cohesionar el text i superar el llenguatge enumeratiu.		7. Sistematització de l'ortografia, amb l'apreci del seu valor social i la utilització constant en els propis escrits. Ús dels signes de puntuació per a cohesionar el text i superar el llenguatge enumeratiu.
8. Observació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques a partir de l'anàlisi, la manipulació i la transformació de fragments de textos senzills utilitzant pronoms i combinació de pronoms, l'el·lipsi, la inserció, supressió, canvi d'orde, segmentació i recomposició. Sistematització de les observacions realitzades per a facilitar el desenrotllament dels conceptes lingüístics i del metallenguatge i per a observar l'equivalència semàntica o els canvis de significat		8. Observació de formes lèxiques, ortogràfiques i sintàctiques a partir de l'anàlisi, la manipulació i la transformació de fragments de textos senzills utilitzant pronoms i combinació de pronoms, l'el·lipsi, la inserció, supressió, canvi d'orde, segmentació i recomposició. Sistematització de les observacions realitzades per a facilitar el desenrotllament dels conceptes lingüístics i del metallenguatge i per a observar l'equivalència semàntica o els canvis de significat

Castellà

Valencià		
<p>9. Explicitació de coneixements gramaticals que es dominen implícitament. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques adquirides en cicles anteriors. Descobriments i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.</p> <p>- Classes de paraules: nom (individuals, col·lectius, concrets i abstractes), verb i adjectiu. Enllaços: preposició, adverbi, conjunció, pronoms, articles i interjeccions.</p> <p>- Tipus d'enunciats: declaratiu, interrogatiu, exclamatiu, imperatiu i exhortatiu.</p>		<p>9. Explicitació de coneixements gramaticals que es dominen implícitament. Consolidació de nocions gramaticals, lèxiques, fonològiques i ortogràfiques adquirides en cicles anteriors. Descobriments i noves incorporacions. Aplicació d'estos coneixements a la pròpia producció discursiva.</p> <p>- Classes de paraules: nom (individuals, col·lectius, concrets i abstractes), verb i adjectiu. Enllaços: preposició, adverbi, conjunció, pronoms, articles i interjeccions.</p> <p>- Tipus d'enunciats: declaratiu, interrogatiu, exclamatiu, imperatiu i exhortatiu.</p>
<p>10. Observació, per comparació i contrast, i classificació de les paraules en primitives, derivades i compostes d'acord amb la seua estructura morfològica per a la generalització de normes ortogràfiques.</p>		<p>10. Observació, per comparació i contrast, i classificació de les paraules en primitives, derivades i compostes d'acord amb la seua estructura morfològica per a la generalització de normes ortogràfiques.</p>
<p>11. Exploració del lèxic general de la llengua per a descobrir les particularitats del vocabulari: els arcaïsmes, els neologismes i els estrangerismes; les paraules homònimes i les paraules polisèmiques, les locucions i frases fetes. Estudi de les seues formes i significats.</p>		<p>11. Exploració del lèxic general de la llengua per a descobrir les particularitats del vocabulari: els arcaïsmes, els neologismes i els estrangerismes; les paraules homònimes i les paraules polisèmiques, les locucions i frases fetes. Estudi de les seues formes i significats.</p>
<p>12. Observació, anàlisi i creació de paraules noves per mitjà de: la derivació (els augmentatius i els diminutius) i la composició.</p>		<p>12. Observació, anàlisi i creació de paraules noves per mitjà de: la derivació (els augmentatius i els diminutius) i la composició.</p>
<p>13. Observació de les relacions entre una paraula genèrica i les paraules específiques corresponents; les paraules que configuren una família lèxica i un camp lèxic; paraules sinònimes i antònimes; tot açò com a mitjà per a consolidar l'adquisició i facilitar el seu ús.</p>		<p>13. Observació de les relacions entre una paraula genèrica i les paraules específiques corresponents; les paraules que configuren una família lèxica i un camp lèxic; paraules sinònimes i antònimes; tot açò com a mitjà per a consolidar l'adquisició i facilitar el seu ús.</p>
<p>14. Ampliació del domini del vocabulari a través de l'aprenentatge incidental en la lectura, la discussió col·lectiva i l'ús eficaç del diccionari.</p>		<p>14. Ampliació del domini del vocabulari a través de l'aprenentatge incidental en la lectura, la discussió col·lectiva i l'ús eficaç del diccionari.</p>

Castellà

Valencià		
<p>15. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules a fi de descobrir les formes, significats i usos bàsics en la flexió i la derivació i d'aplicar-les a la pròpia producció discursiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La persona gramatical - Singular i plural - Mode imperatiu, indicatiu i subjuntiu dels verbs regulars i irregulars més freqüents - Temps verbal: pretèrit indefinit, imperfet i pretèrit perfet, simple i compost. 		<p>15. Exploració de l'estructura morfològica de les paraules a fi de descobrir les formes, significats i usos bàsics en la flexió i la derivació i d'aplicar-les a la pròpia producció discursiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> - La persona gramatical - Singular i plural - Mode imperatiu, indicatiu i subjuntiu dels verbs regulars i irregulars més freqüents - Temps verbal: pretèrit indefinit, imperfet i pretèrit perfet, simple i compost.
	<p>16. Descobriment de les diferents formes que pot presentar una oració simple i manipulació d'oracions senzilles per a identificar les funcions bàsiques (subjecte i predicat) i descobrir els elements i l'organització dels grups que realitzen estes funcions (complements del nom i del verb). Paper semàntic del subjecte (agent, pacient i causa).</p>	
<p>17. Observació de fenòmens sil·làbics. La síl·laba tònica i àtona, diftong i hiat. Separació d'una paraula en síl·labes. Classificació de paraules segons la síl·laba tònica. Les regles d'accentuació gràfica (paraules monosíl·labes, interrogatius i hiats). L'accent diacrític. Utilització en els propis escrits.</p>		<p>17. Observació de fenòmens sil·làbics. La síl·laba tònica i àtona, diftong i hiat. Separació d'una paraula en síl·labes. Classificació de paraules segons la síl·laba tònica. Les regles d'accentuació gràfica (paraules monosíl·labes, interrogatius i hiats). L'accent diacrític. Utilització en els propis escrits.</p>
<p>18. Transformació d'oracions d'activa en passiva i viceversa, amb la finalitat de construir els conceptes d'agent i d'objecte per a comprendre determinats textos.</p>		<p>18. Transformació d'oracions d'activa en passiva i viceversa, amb la finalitat de construir els conceptes d'agent i objecte per a comprendre determinats textos.</p>
<p>19. Inserció, coordinació i enllaç d'oracions com a procediments propis de l'explicació, per a practicar el pas d'estil directe a estil indirecte en la narració i per a explorar les possibilitats del seu ús en l'expressió de causa, conseqüència, finalitat o condició al compondre els textos.</p>		<p>19. Inserció, coordinació i enllaç d'oracions com a procediments propis de l'explicació, per a practicar el pas d'estil directe a estil indirecte en la narració i per a explorar les possibilitats del seu ús en l'expressió de causa, conseqüència, finalitat o condició al compondre els textos.</p>
<p>20. Inventari, adquisició i automatització de formes genuïnes valencianes en referència al gènere de certes paraules, formes de plural, de partitiu, els quantificatius, les preposicions, ús dels pronoms adverbials <i>en</i> i <i>hi</i>, <i>deure + infinitiu</i> per a indicar probabilitat, <i>haver de + infinitiu</i> per a indicar obligació, usos bàsics dels verbs <i>ser</i> i <i>estar</i>.</p>		

Castellà	
Valencià	
21. Observació i sistematització dels usos bàsics de l'apòstrof, el guió i la dièresi, i aplicació a les pròpies produccions escrites.	
22. Pràctica constant de la pronunciació correcta de certs elements (consonants sonores, emmudiments, geminacions, enllaços fònics, elisions...) relacionant-los amb la realització gràfica.	
	23. Reflexió sobre semblances i diferències en Valencià i Castellà per a aclarir determinades formes, significats i usos.
	24. Valoració de la reflexió sobre la llengua com a mitjà d'enriquiment dels recursos lingüístics personals en l'èxit d'una bona comprensió i d'una expressió correcta, apropiada i genuïna.
	25. Acceptació, respecte i valoració positiva de les normes i convencions lingüístiques bàsiques. Valoració de la qualitat i efectivitat dels textos propis i dels altres respecte a l'adequació, la coherència i la correcció.

Bloc 6. La llengua como a instrument d'aprenentatge

Castellà	
Valencià	
1. Comprensió i producció de textos orals, tant de caràcter quotidià com de caràcter més formal per a aprendre i per a informar-se.	
2. Participació com a oient en intervencions orals formals (exposicions de la mestra o mestre, xarrada d'un visitant expert, visita d'una autora o autor...) amb la finalitat de rebre informacions d'interés o de conèixer les opinions d'un personatge.	
	3. Ús de les estratègies adequades en situació d'escolta específiques del llenguatge oral com a instrument d'aprenentatge: mantindre l'atenció, comportar-se de manera adequada durant l'exposició, prendre notes i dades i participar activament en el col·loqui.

Castellà

Valencià		
4. Participació com a ponent en intervencions orals formals que exigixen una planificació prèvia i una organització del discurs (breus exposicions orals, debats...) per a exposar els resultats d'una xicoteta investigació o treball, discutir punts de vista, manifestant la seua opinió o emetent juís de valor.		4. Participació com a ponent en intervencions orals formals que exigixen una planificació prèvia i una organització del discurs (breus exposicions orals, debats...) per a exposar els resultats d'una xicoteta investigació o treball, discutir punts de vista, manifestant la seua opinió o emetent juís de valor.
	5. Ús de les estratègies adequades en una exposició oral formal: amb atenció a les diferents parts de l'exposició (salutació, introducció del tema, organització de la intervenció, desenrotllament de l'exposició, conclusió, avaluació i comiat) amb ajuda d'un guió més o menys extens.	
	6. Valoració dels mitjans de comunicació social com a instrument per a aprendre i per a accedir a informacions i experiències d'altres persones i com a instrument bàsic en la formació com a ciutadans.	
7. Ús de documents videogràfics i sonors com a mitjà d'obtindre, seleccionar i relacionar amb progressiva autonomia, informacions rellevants per a ampliar els aprenentatges.		7. Ús de documents videogràfics i sonors com a mitjà d'obtindre, seleccionar i relacionar amb progressiva autonomia, informacions rellevants per a ampliar els aprenentatges.
8. Comprensió de textos de l'àmbit escolar produïts amb finalitat didàctica o d'ús social per a aprendre i per a informar-se.		8. Comprensió de textos de l'àmbit escolar produïts amb finalitat didàctica o d'ús social per a aprendre i per a informar-se.
	9. Ús de les tecnologies de la informació i de la biblioteca d'aula i de centre com a llocs privilegiats per a l'aprenentatge i per a la recerca i consulta de fonts d'informació i elaboració de treballs personals, respectant les normes d'ús.	
	10. Coneixement de les normes ortotipogràfiques senzilles usades en els textos i ús d'este coneixement en la interpretació de textos i en la producció amb un processador de textos.	
	11. Interés pels textos escrits com a font d'informació i aprenentatge i com a mitjà de comunicació d'experiències i de regulació de la convivència.	
	12. Ús d'estratègies per a ampliar i donar sentit als aprenentatges: localitzar, comparar, classificar, identificar i interpretar i reelaborar els coneixements i les informacions (gràfics i esquemes, taules, mapes conceptuals i altres il·lustracions).	

Castellà

Valencià		
	13. Coneixement de l'estructura dels textos propis de l'àmbit acadèmic (qüestionaris, enquestes, resums, esquemes, informes, descripcions, explicacions...) i aplicació d'estos coneixements a la seua comprensió.	
14. Producció de treballs per a organitzar la comunicació i per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (murals, informes d'experiments, investigacions, treballs en grup, presentacions multimèdia...).		14. Producció de treballs per a organitzar la comunicació i per a comunicar coneixements, experiències i necessitats (murals, informes d'experiments, investigacions, treballs en grup, presentacions multimèdia...).
	15. Ús de les estratègies bàsiques en la producció de textos: planificació (concreció del tipus de text i del destinatari, recerca d'informació i organització dels continguts, decisió sobre les il·lustracions...), redacció de l'esborrany i avaluació i revisió del text per a la seua millora.	
	16. Valoració de l'escolta, la lectura i l'escriptura com a eina de comunicació, font d'informació i d'aprenentatge, i com a mitjà d'organitzar-se i resoldre problemes de la vida quotidiana.	

criteris d'avaluació

1. Participar en situacions de comunicació, dirigides o espontànies, respectant les normes de la comunicació: respectar el torn de paraula, organitzar el discurs, escoltar i incorporar les intervencions dels altres.
2. Expressar-se de forma oral per a transmetre fets, coneixements i opinions o per a dur a terme les diferents funcions comunicatives, utilitzant un vocabulari precís i una estructura coherent.
3. Comprendre el sentit global dels textos orals, reconeixent les idees principals i secundàries i identificant idees o valors no explícits.
4. Llegir en silenci valorant el progrés en la velocitat i la comprensió, memoritzar i reproduir textos.
5. Interpretar i integrar les idees pròpies amb les contingudes en els textos, comparant i contrastant informacions diverses, i mostrar la comprensió a través de la lectura en veu alta amb l'entonació i la fluïdesa adequades.
6. Narrar, explicar, descriure, resumir i exposar opinions i informacions en textos relacionats amb situacions quotidianes i escolars, de forma ordenada, adequada, relacionant els enunciats entre si, usant de forma habitual els procediments de planificació i revisió dels textos així com les normes gramaticals i ortogràfiques i tenint cura amb la cal·ligrafia, l'orde i la presentació.
7. Llegir per pròpia iniciativa com a font de plaer textos literaris de la tradició oral i de la literatura infantil adequats al cicle, per a conèixer les característiques de la narració i de la poesia i per a facilitar l'escriptura de tals textos.
8. Utilitzar estratègies (de lectura i d'escriptura) per a planificar treballs, localitzar i recuperar informació, realitzar inferències, esquemes. Resumir els textos llegits reflectint l'estructura i les idees principals i secundàries.
9. Utilitzar textos científics en diferents suports per a arrebregar informació, ampliar coneixements i aplicar-los en treballs personals.
10. Usar i manejar amb soltesa les biblioteques, videoteques, etc. i comprendre els mecanismes i procediments d'organització i selecció d'obres i altres materials. Col·laborar en l'atenció i millora dels materials bibliogràfics i altres documents disponibles en l'aula i en el centre.
11. Identificar canvis que es produïxen en les paraules, els enunciats i els textos en realitzar segmentacions, canvis en l'orde, supressions i insercions que fan millorar la comprensió i l'expressió oral i escrita.
12. Comprendre i utilitzar la terminologia gramatical i lingüística pròpia del cicle en les activitats de producció i comprensió de textos.
13. Conèixer i valorar la diversitat lingüística de la Comunitat Valenciana i d'Espanya.
14. Estimar el valencià, estar motivat cap al seu domini i usar-lo progressivament en situacions informals i formals, per a comunicar-se i per a aprendre.
15. Usar habilitats lingüístiques i estratègiques relacionades amb les àrees no lingüístiques per a construir coneixements, processar informació i exposar conclusions i resultats per mitjà de textos orals i escrits.
16. Interpretar i traduir textos breus en situacions en què el destinatari del missatge no coneix la llengua del text.
17. Utilitzar textos de les diferents llengües del currículum, d'acord amb la seua competència, per a elaborar un xicotet treball en una d'estes llengües.
18. Utilitzar programes informàtics per a l'elaboració i presentació de textos.

Coneixement del medi natural, social i cultural

L'observació, la comprensió i l'anàlisi dels fenòmens que succeïxen en la naturalesa, i l'acció humana que s'exercix sobre ella, en les seues coordenades espaciotemporals, contribuïxen, sens dubte, a construir una visió global i organitzada del món. Des d'esta perspectiva, entenem el medi com el conjunt d'elements, successos, factors i processos diversos que tenen lloc en l'entorn de les persones i on, al seu torn, la seua vida i actuació adquirixen significat. L'entorn es referix a allò que la xiqueta o el xiquet pot conèixer millor perquè és fruit de les seues experiències sensorials directes o indirectes, perquè li és familiar i perquè està pròxim en el temps o en l'espai. Així, l'espai familiar, escolar, el barri i la localitat configuren l'entorn de l'alumnat de Primària, de la mateixa manera que la Comunitat Valenciana constituïx el seu marc geopolític més pròxim.

El currículum d'esta àrea ha d'atendre al desenrotllament evolutiu físic, sensorial i psíquic de l'alumnat, al pensament concret de la xiqueta o del xiquet de sis a dotze anys, a la seua àmplia capacitat i l'interés per aprendre a l'establir relacions amb els elements del seu entorn i, també, a la necessitat d'iniciar-lo en el pensament abstracte al final de l'etapa.

L'àrea de Coneixement del medi natural, social i cultural pot articular-se i ajudar a comprendre la realitat del món que ens rodeja i les transformacions a què està sotmés; donant a conèixer que tant els fenòmens com els esdeveniments succeïts o produïts en un espai i un temps no són fruit de la casualitat, sinó de la resposta d'una societat a una situació concreta, en un moment determinat.

Els continguts d'esta àrea permeten conèixer millor la condició natural del ser humà com a part de la naturalesa i les seues lleis, així com la interacció dels sers humans amb el seu entorn natural i social. L'enfocament interdisciplinari de l'àrea permet adquirir, des de diferents perspectives, una millor comprensió d'esta realitat.

Els continguts s'han agrupat en blocs que permeten identificar els principals àmbits que componen l'àrea. La seua organització no obeeix a cap tipus d'ordre ni jeràrquic ni en el tractament de continguts, per la qual cosa no ha d'entendre's com una proposta d'organització didàctica.

Es desenrotllaran continguts que permeten comprendre aspectes lligats a la vida, a la salut, als recursos naturals i al medi ambient així com el desenrotllament d'actituds responsables cap als dits aspectes. És també necessari, que les xiquetes i els xiquets adquirisquen sòlids fonaments d'una cultura científica, que els permeta conèixer i comprendre el paper de la ciència i dels coneixements científics en el progrés de la humanitat. En este nivell educatiu ha d'introduir-se l'estudi dels mètodes propis de la ciència, aprofitant la curiositat de les alumnes i dels alumnes per conèixer el medi que els envolta i l'interés per explorar-lo. Per això les seues aportacions caminen en diverses direccions, les que permeten conèixer el cos humà, els hàbits saludables que afavorisquen la bona alimentació, la higiene i l'atenció personal; la matèria i les seues propietats; les màquines i aparells construïts per l'home; l'estructura de la Terra i la importància de l'aigua i de l'aire; i, finalment l'estudi, l'anàlisi i la classificació dels sers vius.

Els continguts de l'àrea proporcionaran també a l'alumnat, coneixements de la dimensió espacial per mitjà de la localització i la interpretació dels fenòmens que se succeïxen en l'entorn físic i social, en funció de la seua proximitat i llunyania, de manera que es permeta la comprensió organitzada del món i de la societat, a partir de l'anàlisi d'organitzacions pròximes, com les institucions valencianes, espanyoles i europees. A més, l'estudi de les diferents societats ha de servir perquè l'alumnat s'identifique amb la seua pròpia, i comprenga l'existència simultània d'unes altres diferents a les quals també pertany, com la Unió Europea i Occident. Els continguts relatius a la població, a l'estudi de l'organització social, política i territorial de la Comunitat Valenciana i d'Espanya, també seran estudiats, i es concedirà especial atenció al fenomen immigratori, a les seues causes i a les seues repercussions espacials i socials. Es considera també l'estudi del medi físic, la incidència de l'home en ell, així com la conservació i la millora del medi ambient.

Els continguts de l'àrea subratllaran, a més, l'estudi de la successió dels esdeveniments en el temps com a base essencial de la seua comprensió i també es destacarà el coneixement d'aquelles persones que més han contribuït al progrés dels sers humans en distints camps. És necessari aprofundir progressivament en la dimensió temporal: primer, a través del coneixement del transcurs del temps en l'entorn de la xiqueta o del xiquet; després, introduint-lo en la cronologia històrica; i, finalment, a través de la caracterització d'algunes societats, de fets i personatges rellevants dels diferents períodes de la Prehistòria i la Història de la Comunitat Valenciana i d'Espanya, fins a la seua integració en la Unió Europea.

Des d'esta visió global i organitzada del món, de la societat i de la cultura, s'impulsarà no sols l'estudi dels continguts propis, sinó l'adquisició de valors que han d'estar sempre presents en l'aprenentatge de l'alumnat, i que així apareixen en els objectius de l'àrea. Mereixen especial atenció aquells que persegueixen estimular i potenciar el gust per la lectura, l'interés per cuidar i millorar el medi ambient, l'adquirir comportaments que permeten la conservació i millora del patrimoni tant paisatgístic com artístic i cultural, el crear un esperit tolerant i solidari sobre la base de valors i drets universals compartits i, en definitiva, el desenrotllar actituds que ens permeten conèixer harmònicament en una societat intercultural.

La didàctica de l'àrea ha de tindre present que la progressió educativa de l'alumnat en este nivell partix d'allò subjectiu (global i indiferenciat), basat en les experiències viscudes, fins a aconseguir representacions més objectives i racionals (diferenciades i múltiples) a través del desenrotllament d'estratègies comunicatives (diàlegs, enquestes, entrevistes o debats) i, de l'observació, descripció i representació d'aspectes relacionats amb el medi natural i la societat, per mitjà de l'ocupació de diferents codis (verbal, escrit o icònic) i l'anàlisi de testimonis, informacions o documents.

Considerant les característiques tant de l'àrea com de l'alumnat, s'utilitzaran en tots els cicles de l'Educació Primària, de forma sistemàtica i progressiva, els procediments de busca, selecció i anàlisi de la informació, a través de les fonts tradicionals i l'ús de les tecnologies de la informació i de la comunicació. Així mateix, es fomentarà l'actitud investigadora per a explorar la realitat a través de diferents activitats i, entre elles, les que impliquen un treball de camp. Per a la seua consecució és important organitzar l'aula amb els recursos bibliogràfics, cartogràfics, audiovisuals i multimèdia de forma que permeten a l'alumnat construir progressivament els coneixements.

L'àrea fomenta la capacitat de treball individual i en equip, a més de l'esforç com a elements essencials del procés d'aprenentatge. Resulta imprescindible que l'alumnat adquireisca el nivell d'expressió oral i escrita i de comprensió lectora que li permeta assimilar i transmetre estos coneixements.

Els criteris d'avaluació es relacionen amb els objectius i els continguts ja indicats, atenent sempre al desenrotllament mental de l'alumnat i a la seua evolució psicopedagògica. Els procediments es plantegen amb caràcter general, estan oberts a una concreció posterior i, per ser objecte d'aprenentatge, també hauran de ser avaluats, atenent fonamentalment a la capacitat de "saber fer" eficaçment.

Contribució de l'àrea al desenrotllament de les competències bàsiques

El caràcter global de l'àrea de Coneixement del medi natural, social i cultural fa que contribuísca en alguna mesura, al desenrotllament de la majoria de les competències bàsiques.

Respecte a la *competència social i ciutadana*, l'àrea ho fa directament en tots els aspectes que la configuren i molt especialment en dos àmbits de realització personal: el de les relacions més pròximes (família, amics, companys,...) i el de l'obertura a relacions més allunyades (el barri, el municipi, la comarca, la Comunitat Valenciana, l'Estat, la Unió Europea, etc.). En este sentit, el currículum pretén aprofundir, a més de en els aspectes conceptuals, en el desenrotllament de destreses, habilitats i, sobretot, actituds, que ens permeten assentar les bases d'una ciutadania mundial, solidària, participativa, democràtica i intercultural.

A més, l'àrea contribuïx a la comprensió dels canvis produïts en el temps i, d'esta manera, a adquirir pautes per anar acostant-se a les arrels històriques de les societats actuals.

L'àrea contribuïx molt directament també a la *competència en el coneixement i la interacció amb el món físic*, ja que molts dels aprenentatges que integra estan totalment centrats en la interacció del ser humà amb el món que el rodeja.

Pel que fa a la *competència en el Tractament de la Informació i competència digital*, i la *competència en comunicació lingüística*, en bona part dels aprenentatges de l'àrea, s'utilitzen procediments que requereixen diferents codis, formats i llenguatges per a la seua comprensió (lectura de mapes, interpretació de gràfics i icones, utilització de fonts històriques, etc.). Així mateix, la utilització bàsica de l'ordinador, i la busca guiada en Internet, contribuïxen també, de forma decisiva, al desenrotllament d'esta competència.

La claredat en l'exposició en els intercanvis comunicatius, l'estructura del discurs, l'ús del debat, la capacitat de síntesi i l'augment significatiu de la riquesa en el vocabulari específic de l'àrea, contribuïxen molt especialment a la *competència en comunicació lingüística*.

Esta àrea ofereix moltes possibilitats per a contribuir al desenvolupament de la *competència per a aprendre a aprendre*, ja que molts dels seus continguts es poden articular al voltant de propostes globalitzadores com els projectes de treball, que faciliten l'accés al coneixement de la realitat per mitjà d'estratègies que afavorixen l'autonomia en l'aprenentatge: formulació autònoma dels objectius de la investigació, elaboració de guions de treball, busca, selecció i processament de la informació, aprenentatge cooperatiu i distribució de tasques, elaboració de conclusions o informes, exposicions orals, etc., que requeriran de l'alumnat el desenvolupament de tècniques per a aprendre, per a organitzar, memoritzar i recuperar la informació, com ara resums, esquemes o mapes mentals que resulten especialment útils en els processos d'aprenentatge d'esta àrea.

El coneixement de les manifestacions culturals, la valoració de la seua diversitat i el reconeixement d'aquelles que formen part del patrimoni cultural contribueixen específicament a la *competència artística i cultural*.

Esta àrea inclou continguts directament relacionats amb el desenvolupament d'autonomia i *iniciativa personal*, a l'ensenyar a prendre decisions, tant en l'àmbit escolar com en la planificació de forma autònoma i creativa d'activitats d'oci.

La utilització de tècniques i eines matemàtiques en contextos significatius d'ús, com a escales, taules, representacions gràfiques, percentatges, etc., propicia, finalment, el desenvolupament de la *competència matemàtica*.

Objectius

L'ensenyança del Coneixement del medi natural, social i cultural en esta etapa tindrà com a objectiu el desenvolupament de les següents capacitats:

1. Adquirir i utilitzar correctament de forma oral i escrita, el vocabulari específic de l'àrea que permeta el desenvolupament de la lectura comprensiva a través de textos científics, històrics i geogràfics.
2. Conèixer i valorar la important aportació de la ciència i la investigació per a millorar la qualitat de vida i benestar dels sers humans.
3. Comportar-se d'acord amb els hàbits de salut i atenció personal que es deriven del coneixement del cos humà, respectant les diferències.
4. Adquirir i desenvolupar habilitats socials que afavorisquen la participació en activitats de grup adoptant un comportament responsable, constructiu i solidari, respectant els principis bàsics del funcionament democràtic.
5. Conèixer la pertinença plural i compartida a més d'una realitat social, històrica i cultural. Així, la pertinença a la Comunitat Valenciana, amb els seus municipis, comarques i províncies, a Espanya, a Europa i al món.
6. Reforçar els llaços de pertinença al poble valencià a través del coneixement i valoració de les seues peculiaritats mediambientals, històriques i culturals.
7. Reconèixer les diferències i semblances entre grups i valorar l'enriquiment que suposa el respecte per les diverses cultures, que integren el món sobre la base d'uns valors i drets universals compartits.
8. Analitzar algunes manifestacions de la intervenció humana en el medi, valorar-la críticament i adoptar un comportament en la vida quotidiana de defensa i recuperació de l'equilibri ecològic.
9. Identificar els principals elements de l'entorn natural, social i cultural, analitzar la seua organització, les seues característiques i interaccions i progressar en el domini d'àmbits espacials cada vegada més complexos.
10. Reconèixer en el medi natural, social i cultural, canvis i transformacions relacionats amb el pas del temps i indagar algunes relacions de simultaneïtat i successió per a aplicar estos coneixements a la comprensió d'altres moments històrics.
11. Conèixer i valorar el patrimoni natural, històric i cultural de la Comunitat Valenciana, així com el d'Espanya, respectar la seua diversitat i desenvolupar la sensibilitat artística i l'interès per col·laborar activament en la seua conservació i millora.
12. Interpretar, expressar i representar fets, conceptes i processos del medi natural, social i cultural per mitjà de codis numèrics, gràfics, cartogràfics i d'altres.

13. Identificar, plantejar-se i resoldre interrogants i qüestions relacionades amb elements significatius de l'entorn, utilitzant estratègies de busca i tractament de la informació, formulació de conjectures, posada a prova d'estes, exploració de solucions alternatives i reflexió sobre el propi procés d'aprenentatge.

14. Planificar i realitzar projectes, dispositius i aparells senzills amb la finalitat de conèixer les característiques i funcions d'algunes màquines, utilitzant el coneixement de les propietats elementals d'alguns materials, substàncies i objectes.

15. Utilitzar les TIC per a obtenir informació i com a instrument per a aprendre i compartir coneixements i valorar la seua contribució a la millora de les condicions de vida.

Primer cicle

Continguts

Bloc 1. Geografia. L'entorn i la seua conservació

Els astres

- Les estrelles, el Sol, la Terra i la Lluna.
- La successió del dia i la nit.

L'aigua

- Composició, característiques i importància per als sers vius.
- Ús responsable de l'aigua en la vida quotidiana.
- Riscos de contaminació.

L'aire

- Composició, característiques i importància per als sers vius.
- Riscos de contaminació.

El sòl

- Característiques i importància per als sers vius.
- Riscos de contaminació.

L'entorn natural pròxim

- Ecosistemes: observació, exploració, arplega d'informació i inici de xicotets treballs.
- Observació i percepció d'alguns aspectes del paisatge (relleu, vegetació, fauna, intervenció humana).

La conservació del medi ambient. Els espais naturals protegits.

El temps atmosfèric

- Observació d'alguns fenòmens atmosfèrics.
- La successió estacional.
- Primeres formes de representació.

Nocions bàsiques d'orientació espacial.

Bloc 2. Ciències. La diversitat dels sers vius

Diferències entre sers vius i objectes inerts.

Els sers vius:

- Principals grups d'animals i plantes.
- Característiques i formes de vida de distints tipus d'animals.
- Parts constituents i principals funcions de les plantes.
- Els sers vius de l'entorn natural pròxim.

Les relacions dels sers humans amb plantes i animals. Hàbits de respecte envers els sers vius, cures que necessiten per a viure, especialment, els més pròxims al ser humà.

Bloc 3. Ciències. La salut i el desenrotllament personal

El cos humà.

- Principals característiques.
- Parts del cos.
- Acceptació de les diferències, possibilitats i limitacions.
- La respiració com a funció vital. Exercicis per a la seua correcta realització.

Els aliments: la seua funció en l'organisme.

- Hàbits d'alimentació saludables: la dieta equilibrada.
- Prevenció dels trastorns alimentaris. Alguns aspectes bàsics de la seguretat alimentària.

Salut i malaltia.

- Les pràctiques saludables. Normes d'higiene i neteja personal.
- Hàbits de prevenció de malalties i accidents domèstics.
- Valoració de la higiene personal, el descans, la bona utilització del temps lliure i l'atenció al propi cos.

Bloc 4. Persones, cultures i organització social

- La família. Relacions entre els seus membres. Repartiment equilibrat i adquisició de responsabilitats en tasques domèstiques.
- Formes d'organització social en l'entorn pròxim: l'escola i el municipi. Introducció al coneixement de les responsabilitats i tasques de les dites institucions.
- Activitat laboral i professional.
- Medi rural i medi urbà: característiques i diferències.
- Manifestacions culturals presents en l'entorn (tradicions, festes, jocs, cançons, danses, etc.). La cultura com a riquesa.
- Els mitjans de comunicació i de transport. Responsabilitat en el compliment de les normes bàsiques com a vianants i usuaris. Importància de la mobilitat en la vida quotidiana.

Bloc 5. Història. El canvi en el temps

- Les nocions bàsiques de temps (abans-després, passat-present-futur, duració) i unitats de mesura (dia, setmana, mes, any).
- El transcurs del temps en l'entorn de l'alumna o de l'alumne: família i localitat.
- Ús del calendari per a assenyalar fets de la vida quotidiana.
- La riquesa històrica de l'entorn pròxim. Construccions civils i religioses. Atenció i conservació.
- Aproximació a la història: alguns esdeveniments rellevants del passat.

Bloc 6. Matèria i energia

- La matèria i les seues propietats. Tipus de materials. Classificació segons criteris elementals.
- Iniciació pràctica a la ciència. Aproximació experimental a algunes qüestions elementals (forces, magnetisme, reaccions químiques).
- La percepció del so. La transmissió del so en diferents mitjans. El soroll i la contaminació acústica.
- Reducció, reutilització i reciclatge d'objectes i substàncies. Estalvi energètic i protecció del medi ambient.

Bloc 7. Objectes, màquines i noves tecnologies

- Màquines i aparells. Observació de màquines i aparells i del seu funcionament. Muntatge i desmuntatge d'objectes simples.
- Identificació i descripció d'oficis en funció dels materials, ferramentes i màquines que utilitzen.
- Ús adequat i cuidós de materials, substàncies i ferramentes. Seguretat personal.
- Importants descobriments i invents tecnològics que faciliten la vida diària de les persones
- Identificació dels components bàsics d'un ordinador. Iniciació en el seu ús.
- Atenció dels mitjans informàtics.

Criteris d'avaluació

1. Posar exemples d'elements i recursos fonamentals del medi físic (sol, aigua, aire), i la seua relació amb la vida de les persones i prendre consciència tant de la necessitat del seu ús responsable com de l'adopció de mesures de protecció del medi.
2. Reconèixer i classificar amb criteris elementals (grandària, color, forma de desplaçar-se) els animals i plantes més rellevants de l'entorn, així com algunes altres espècies conegudes per la informació obtinguda a través de diversos mitjans.
3. Posar exemples associats a la higiene, l'alimentació equilibrada, l'exercici físic i el descans com a formes de mantindre la salut, el benestar i el bon manteniment del cos.

4. Reconéixer, identificar i exemplificar de forma senzilla la importància de les diferents professions i responsabilitats que exercixen les persones de l'entorn.
5. Reconéixer diferents manifestacions culturals presents en el centre escolar, en l'àmbit local i en la Comunitat Valenciana i valorar la seua diversitat i riquesa.
6. Identificar els mitjans de transport més comuns en l'entorn i conéixer les normes bàsiques com a vianants i usuaris dels mitjans de locomoció.
7. Ordenar temporalment alguns fets rellevants de la vida familiar o de l'entorn pròxim, utilitzant mètodes senzills d'observació i unitats de mesura temporals bàsiques (dia, setmana, mes, any).
8. Identificar propietats físiques observables dels materials (olor, sabor, textura, pes/massa, color, duresa, estat o capacitat de dissolució en l'aigua), relacionant algunes d'elles amb els seus usos, i reconéixer efectes visibles de les forces sobre els objectes.
9. Muntar i desmuntar objectes i aparells simples i descriure el seu funcionament i la forma d'utilitzar-los amb precaució.
10. Realitzar preguntes adequades per a obtindre informació sobre una observació, utilitzar correctament alguns instruments i fer registres clars.
11. Realitzar un resum oral o escrit utilitzant diferents tècniques de comprensió lectora aplicades a textos de caràcter científic, geogràfic o històric.
12. Enumerar invents que hagen contribuït decisivament a la millora de la qualitat de vida actual en relació amb generacions anteriors (en la llar, en el transport i les comunicacions, en l'oci)

Segon cicle

Bloc 1. Geografia. L'entorn i la seua conservació

El planeta Terra.

- Característiques físiques.
- La representació de la Terra: el globus terraquí, mapes i imatges.
- Els moviments de la Terra i les fases de la Lluna. Les estacions de l'any.

El cicle de l'aigua.

- Els rius més importants de la Comunitat Valenciana i de la Península Ibèrica.
- L'ús de l'aigua i el seu estalvi.
- Exemples de bones pràctiques en l'ús de l'aigua.

L'atmosfera.

- El temps atmosfèric: temperatura, humitat, vent i precipitacions.
- Ús d'aparells meteorològics.
- Arreplega, representació i anàlisi de dades relacionats amb temperatures i precipitacions.

Minerals i roques. Identificació de minerals i roques.

El paisatge.

- Formes de relleu i accidents geogràfics. Localització dels més rellevants en l'entorn pròxim, a la Comunitat Valenciana i a Espanya.
- Observació i descripció de distints tipus de paisatge: elements naturals i humans, la seua interacció.

Orientació en l'espai. Els punts cardinals i la brúixola. Ús de croquis, plànols i mapes.

Utilització significativa d'alguns topònims de l'entorn immediat, de la Comunitat Valenciana i del territori espanyol.

Relacions entre els elements dels ecosistemes, factors de deteriorament i regeneració.

Defensa i millora del medi ambient. Espais i espècies protegides de la Comunitat Valenciana. Procediments de conservació dels espais naturals i espècies.

Bloc 2. Ciències. La diversitat dels sers vius

- Plantes: herbes, arbustos i arbres. Característiques, reconeixement i classificació.
- Animals: vertebrats i invertebrats. Aus, mamífers, rèptils, peixos, amfibis. Característiques, reconeixement i classificació.
- La nutrició, relació i reproducció d'animals i plantes. Classificació d'animals i plantes en relació amb les funcions vitals.

- Observació directa i indirecta de sers vius amb instruments apropiats i a través de l'ús de mitjans audiovisuals i tecnològics.
- L'agricultura. Estudi d'alguns cultius.
- La ramaderia. Estudi de la cria d'algunes espècies
- Interés per l'observació i l'estudi de tots els sers vius. Actitud activa en el seu estudi. Hàbits de respecte i atenció als sers vius, especialment, els més pròxims al ser humà.

Bloc 3. Ciències. La salut i el desenvolupament personal

El cos humà.

- La morfologia externa del cos. Els canvis en les diferents etapes de la vida.
- Els sentits: òrgans i funcions. Hàbits d'higiene dels òrgans dels sentits. La relació amb l'exterior.

Els aliments. Classificació dels aliments segons la funció que complixen en una dieta equilibrada.

Salut i malaltia.

- Hàbits saludables (alimentació, higiene, exercici físic, descans, utilització del temps lliure...). Prevenció i detecció de riscos per a la salut.
- Crítica de les pràctiques no saludables.

El desenvolupament personal. Les activitats pròpies i la participació en les d'índole col·lectiva. La responsabilitat individual.

Bloc 4. Persones, cultures i organització social

La família en la societat actual. Adquisició de responsabilitats en la família.

La vida escolar.

- Participació i intervenció positiva en les activitats del centre.
- Les normes de convivència i el seu compliment. Correlació de drets i deures.

Les administracions i el seu paper al servei dels interessos generals. Els servicis públics. La importància de la contribució ciutadana al funcionament de les institucions.

L'organització social, política i territorial d'Espanya. L'estat. Les comunitats i ciutats autònomes.

L'Administració Pública a la Comunitat Valenciana. La Generalitat.

La població. Observació i descripció d'alguns trets demogràfics. Zones urbanes i rurals de la Comunitat Valenciana. Comarques i densitat de població.

Els sectors de producció i l'activitat econòmica, en l'entorn més pròxim, la Comunitat Valenciana i Espanya.

Festes i activitats culturals de la Comunitat Valenciana. Jocs de la Comunitat Valenciana.

Béns i servicis per a satisfer les necessitats humanes. El consum. L'activitat comercial. La publicitat.

Les tecnologies de la informació i la comunicació. Obtenció de la informació i valoració de continguts. Els esdeveniments relacionats amb la localitat, la comarca i la Comunitat Valenciana en els mitjans de comunicació. Iniciació en la valoració de les informacions obtingudes.

La responsabilitat individual en l'ús dels transports i altres servicis.

Bloc 5. Història. El canvi en el temps

- Introducció a la cronologia històrica. Utilització d'unitats de mesura temporal (dècada, segle) i iniciació al maneig de les nocions de successió, ordenació i simultaneïtat.

- Les grans civilitzacions i les seues aportacions al progrés de la humanitat. Trets diferencials de les societats a través del temps.

- Canvis i permanències. Esdeveniments històrics i vida quotidiana. Testimonis i herències del passat.

- Introducció als estils artístics. Grans artistes de la Comunitat Valenciana i d'Espanya. La riquesa artística de la Comunitat Valenciana. Reconeixement i valoració del seu patrimoni artístic

- Esdeveniments i persones rellevants en la història d'Espanya, amb especial referència a la Comunitat Valenciana.

Bloc 6. Matèria i energia

- La matèria i les seues propietats. Tipus de materials: naturals i artificials. Classificació segons criteris elementals.

- Identificació de forces conegudes que fan que els objectes es moguen o es deformen. Forces d'atracció o repulsió.
- Canvis físics: canvis d'estat. Canvis químics: la combustió.
- Alguns avanços, productes i materials que han sigut importants per a la societat.
- L'energia i els canvis. Fonts i usos de l'energia. Intervenció de l'energia en la vida quotidiana. L'ús responsable de les fonts d'energia en el planeta. L'estalvi energètic.

Identificació de mescles.

- Comportament dels cossos davant de la llum. Reflexió i refracció. Descomposició de la llum blanca. El color. Identificació dels colors bàsics.
- La producció de residus, la contaminació i l'impacte ambiental.
- Desenrotllament d'actituds, individuals i col·lectives, enfront de determinats problemes mediambientals

Bloc 7. Objectes, màquines i noves tecnologies

- Màquines i aparells. Coneixement d'alguns operadors mecànics (eix, roda, corriola, pla inclinat, engranatge, fre, etc.) i de la funció que realitzen.
- La palanca. Funcionament, tipus de palanques i els seus diferents usos i aplicacions més freqüents.
- Planificació i realització d'algun objecte o màquina de construcció senzilla.
- La ciència i la societat. Importància dels grans avanços científics per a millorar les condicions de vida. La importància de l'ús d'aplicacions tecnològiques respectuoses amb el medi ambient.
- Informàtica. Utilització bàsica de tractament de textos. Presentació dels treballs en paper o suport digital. Busca guiada d'informació en Internet.

Criteris d'avaluació

1. Reconèixer i explicar, arreglant dades i utilitzant aparells de mesura, les relacions entre alguns factors del medi físic (relleu, sòl, clima, vegetació...) i les formes de vida i actuacions de les persones (tipus de vivenda, cultius, paisatge, vestimenta, etc.), així com valorar les actituds de respecte per l'equilibri ecològic.
2. Identificar i classificar, segons criteris científics, animals i plantes (règim alimentari, forma de reproduir-se o morfologia).
3. Identificar segons criteris científics (duresa, exfoliació o brillantor) roques i minerals.
4. Identificar i explicar les conseqüències per a la salut i el desenrotllament personal de determinats hàbits d'alimentació, higiene, exercici físic i descans.
5. Identificar, a partir d'exemples de la vida diària, alguns dels principals usos que les persones fan dels recursos naturals i assenyalar avantatges i inconvenients.
6. Assenyalar algunes funcions de les administracions i de les organitzacions diverses i la seua contribució al funcionament de la societat i valorar la importància de la participació personal en les responsabilitats col·lectives.
7. Reconèixer, identificar i posar exemples del patrimoni natural, historico-artístic i cultural de la Comunitat Valenciana, tot indicant accions que contribuïsquen a la seua protecció.
8. Utilitzar les nocions espacials i la referència als punts cardinals per a situar-se en l'entorn, per a localitzar i descriure la situació dels objectes en espais delimitats, i utilitzar plànols i mapes amb escala gràfica per a orientar-se i desplaçar-se.
9. Explicar amb exemples concrets, l'evolució d'algun aspecte de la vida quotidiana relacionat amb fets històrics rellevants de la Comunitat Valenciana i d'Espanya, així com identificar les nocions de duració, successió i simultaneïtat.
10. Identificar fonts d'energia comuna i procediments i màquines per a obtenir, posar exemples d'usos pràctics de l'energia i valorar la importància de fer un ús responsable de les fonts d'energia del planeta.
11. Assenyalar les parts principals d'objectes i màquines. Indicar les funcions de cada una d'elles, planificar i realitzar un procés senzill de construcció d'algun objecte. Mostrar actituds de cooperació en el treball en equip i l'atenció per la seguretat.

12. Obtindre informació rellevant sobre fets o fenòmens prèviament delimitats. Fer prediccions sobre successos naturals i socials. Integrar dades d'observació directa i indirecta a partir de la consulta de fonts bàsiques i comunicar els resultats de forma oral i escrita (tot manejant imatges, taules, gràfics, esquemes, resums, etc.).

13. Produir un text de forma ordenada arreglant les idees principals a partir de fonts escrites de caràcter científic, geogràfic i històric.

14. Identificar algunes de les aplicacions de la ciència en la creació de materials i productes d'ús quotidià.

Tercer cicle

Continguts

Bloc 1. Geografia. L'entorn i la seua conservació

L'Univers.

- El sistema solar.
- Les capes de la Terra: atmosfera, hidrosfera, escorça, manto i nucli.

Distribució de l'aigua en la Terra. Aigües subterrànies i superficials.

Catàstrofes naturals: volcans, terratrèmols i inundacions.

Identificació i classificació de minerals i roques.

Els paisatges.

- La Comunitat Valenciana i la seua diversitat paisatgística.
- Espanya i la seua diversitat paisatgística.
- La diversitat paisatgística del món.
- Valoració de la diversitat i riquesa dels paisatges de la Comunitat Valenciana i del territori espanyol.

Aspectes físics i humans.

El clima.

- Elements meteorològics i factors geogràfics. Diferència entre temps i clima.
- Seguiment, lectura i interpretació del temps atmosfèric en distintes representacions.
- Els principals climes a Espanya i les seues característiques bàsiques. Trets propis que definixen i identifiquen el clima mediterrani. Influència en el paisatge i en l'activitat humana.

Percepció i representació a escala d'espais coneguts.

Utilització i interpretació de diferents representacions sobre un mateix espai (plànols, fotografies aèries i altres mitjans tecnològics).

Planificació d'itineraris. Identificació i localització en diferents representacions cartogràfiques d'elements rellevants de geografia física i política del món.

Els sers humans i el medi ambient. La intervenció humana en la naturalesa i les seues conseqüències.

Espais Naturals protegits a Espanya.

Bloc 2. Ciències. La diversitat dels sers vius

- L'estructura i fisiologia de les plantes. La fotosíntesi i la seua importància per a la vida en el planeta.
- Estructura dels sers vius: cèl·lules, descripció de la seua estructura; teixits: tipus; òrgans: principals característiques i funcions; aparells i sistemes: components i funcionament. Ús de la lupa binocular i d'altres mitjans tecnològics.
- Nivells de classificació en la matèria viva. Virus, bacteris i organismes unicel·lulars complexos. Fongs.
- Les relacions entre els sers vius. Cadenes alimentàries. Poblacions, comunitats i ecosistemes. Característiques i components d'un ecosistema. Actuacions de l'home que modifiquen el medi natural.
- Els principals ecosistemes de la Comunitat Valenciana.
- Respecte de les normes d'ús, de seguretat i de manteniment dels instruments d'observació i dels materials de treball.
- Interés per l'observació i l'estudi rigorós de tots els sers vius. Hàbits de respecte i atenció als sers vius, especialment, als més pròxims al ser humà.

Bloc 3. Ciències. La salut i el desenrotllament personal

El cos humà i el seu funcionament.

- Anatomia i fisiologia. Aparells i sistemes.
- Les funcions vitals en l'espècie humana:
  - Nutrició (aparells respiratori, digestiu, circulatori i excretor).
  - Relació (òrgans dels sentits, sistema nerviós).
  - Reproducció (aparell reproductor).

Salut i malaltia.

- Principals malalties que afecten els aparells i sistemes de l'organisme humà.
- Hàbits saludables per a previndre malalties. La conducta responsable.

Efectes nocius del consum de drogues.

Avanços de la ciència que milloren la salut i l'alimentació (medicaments, potabilització de l'aigua, additius...).

Coneixement d'actuacions bàsiques de primers auxilis per a saber ajudar-se i ajudar als altres.

La identitat i l'autonomia personals. L'obertura i relació amb els altres. La presa de decisions: criteris i conseqüències.

Bloc 4. Persones, cultures i organització social

Organització social, política i territorial d'Espanya. Institucions de govern municipals, autonòmiques (amb referència específica a la Comunitat Valenciana), i de l'Estat.

Espanya a Europa. La Unió Europea. Les seues institucions, competències i responsabilitats.

La població a la Comunitat Valenciana, a Espanya i a la Unió Europea. Moviments naturals i migratoris. La importància demogràfica, cultural i econòmica de les migracions en el món actual. El fenomen de la immigració a la Comunitat Valenciana, a Espanya i a la Unió Europea.

La diversitat cultural i lingüística d'Espanya. El patrimoni cultural i lingüístic de la Comunitat Valenciana. Desenrotllament d'actituds de protecció i respecte a la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i a la seua cultura.

Economia. La producció de béns i servicis. L'activitat i funcions de l'empresa.

El consum en la societat contemporània. La publicitat i el consum.

La funció de les comunicacions i els mitjans de transport en les activitats personals, econòmiques i socials. Els esdeveniments relacionats amb la Comunitat Valenciana i amb Espanya en els mitjans de comunicació. Selecció i comentari de notícies.

Bloc 5. Història. El canvi en el temps

Convencions de datació i de periodització (a. C., d. C.; edat).

Tècniques per a localitzar en el temps i en l'espai fets del passat, per a percebre la duració, la simultaneïtat i la relació entre esdeveniments.

Aspectes bàsics de la Història d'Espanya, amb especial referència a la Comunitat Valenciana:

- Prehistòria i Edat Antiga a la Comunitat Valenciana i a Espanya. La romanització.
- Espanya en l'Edat Mitjana: processos de formació i integració política. La Reconquesta. Art i cultura dels regnes cristians i d'Al-Andalus. L'Edat Mitjana a la Comunitat Valenciana: Jaume I i la formació del Regne de València.
- Espanya en l'Edat Moderna. La monarquia dels Reis Catòlics. Els grans descobriments geogràfics. Renaixement, Segle d'Or i Il·lustració. La Comunitat Valenciana entre els segles XV-XVIII: el Decreto de Nueva Planta i l'abolició dels furs. Grans figures de l'art espanyol, amb especial referència a la Comunitat Valenciana.
- Espanya en l'Edat Contemporània. La Comunitat Valenciana en els segles XIX-XX. El desenrotllament industrial. La nostra història recent. L'Espanya de les Autonomies. L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana. Espanya a Europa.

Coneixement, valoració i respecte per manifestacions culturals i artístiques més rellevants del patrimoni històric i cultural de la Comunitat Valenciana i d'Espanya.

Bloc 6. Matèria i energia

- Estudi i classificació d'alguns materials per les seues propietats. Utilitat d'alguns avanços, productes i materials per al progrés de la societat.
- Diferents procediments per a la mesura de la massa i el volum d'un cos.

- Explicació de fenòmens físics observables en termes de diferències de densitat. La flotabilitat en un mitjà líquid.
- Predicció de canvis en el moviment o en la forma dels cossos per efecte de les forces.
- Concepte d'energia. Diferents formes d'energia. Fonts d'energia i matèries primeres. El seu origen. Energies renovables i no renovables. Beneficis i riscos relacionats amb la utilització de l'energia: esgotament, pluja àcida, radioactivitat. Desenvolupament sostenible.
- Planificació i realització d'experiències senzilles per a estudiar les propietats de materials d'ús comú i el seu comportament davant dels canvis energètics.
- La llum com a font d'energia. Electricitat: el corrent elèctric. Circuits elèctrics. Magnetisme: el magnetisme terrestre. L'imant: la brúixola.
- Separació de components d'una mescla per mitjà de destil·lació, filtració, evaporació o dissolució.
- Reaccions químiques: la combustió, l'oxidació i la fermentació.
- Planificació i realització d'experiències diverses per a estudiar les propietats de materials d'ús comú i el seu comportament davant de la llum, el so, la calor, la humitat i l'electricitat.
- Observació d'alguns fenòmens de naturalesa elèctrica i els seus efectes (llum i calor). Atracció i repulsió de càrregues elèctriques.
- Materials elaborats a l'aplicar les noves investigacions científiques al desenvolupament tecnològic: paper, pintures, fibres, plàstics, ceràmiques i aliatges. Principals usos i aplicacions en distintes activitats de la societat actual.

Bloc 7. Objectes, màquines i noves tecnologies

Màquines i aparells.

- Tipus de màquines en la vida quotidiana i la seua utilitat.
- Anàlisi d'operadors i utilització en la construcció d'un aparell.
- Beneficis i riscos de les noves tecnologies i productes. Mesures de prevenció. Primers auxilis.

Construcció d'estructures senzilles que complisquen una funció o condició per a resoldre un problema a partir de peces modulades (pont, tobogan, escala, etc.).

L'electricitat en el desenvolupament de les màquines. Circuits elèctrics senzills. Efectes de l'electricitat. Conductors i aïllants. La relació entre electricitat i magnetisme. Construcció d'un electroimant.

Importants descobriments i invents que han fet avançar la humanitat. Grans investigadors, inventors i científics. Lectura de biografies.

La ciència. Present i futur de la societat. La ciència en:

- La cultura i l'oci (el llibre -paper, tecnologia informàtica-); l'art (pintures i colorants); la música (cintes i discos compactes); el cine (fotografia, vídeo i DVD); l'esport (materials més flexibles i aerodinàmics).
- La llar i la vida diària: electrodomèstics, aliments; residus, fibres tèxtils.
- El transport: l'automòbil (materials lleugers i resistents, coixí de seguretat).
- La informàtica i les telecomunicacions: xips, CD-ROM i altres suports magnètics, i fibra òptica.
- La construcció: materials aïllants i vernissos.
- La medicina: coneixement del genoma humà, trasplantaments, nous medicaments i vacunes.

Informàtica. Ús autònom del tractament de textos. Busca guiada d'informació en la xarxa. Control del temps i ús responsable de les tecnologies de la informació i la comunicació.

Críteris d'avaluació

1. Concretar exemples en què el comportament humà influísca de manera positiva o negativa sobre el medi ambient. Descriure alguns efectes de contaminació sobre les persones, animals, plantes i els seus entorns, assenyalant alternatives per a previndre o reduir-la, així com exemples de malbaratament de recursos.
2. Caracteritzar els principals paisatges de la Comunitat Valenciana i d'Espanya i establir comparacions entre ells; analitzar alguns agents físics i humans que els conformen; posar exemples de l'impacte de les activitats humanes en el territori i de la importància de la seua conservació.
3. Identificar i explicar les conseqüències per a la salut i el desenvolupament personal de determinats hàbits d'alimentació, higiene, exercici físic i descans.

4. Analitzar alguns canvis que han suposat les comunicacions, els mitjans de transport i la introducció de noves activitats econòmiques, relacionades amb la producció de béns i servicis per a la vida humana i per a l'entorn.
5. Conèixer els principals òrgans de govern i les funcions del municipi, de la Comunitat Valenciana, de l'Estat Espanyol i de la Unió Europea, i valorar l'interès de la gestió dels servicis públics per a la ciutadania i la importància de la participació democràtica.
6. Utilitzar i interpretar representacions gràfiques de l'espai, tenint en compte els signes convencionals i l'escala gràfica.
7. Identificar aspectes bàsics de la Història d'Espanya, amb especial referència a la Comunitat Valenciana, en els diferents períodes: Prehistòria, Edat Antiga, Edat Mitjana, Edat Moderna i Edat Contemporània.
8. Reconèixer, identificar i posar exemples del patrimoni natural, historico-artístic i cultural de la Comunitat Valenciana i d'Espanya.
9. Planificar i realitzar senzilles investigacions, per mitjà d'una aproximació al mètode científic, per a estudiar el comportament dels cossos davant de la llum, l'electricitat, la calor o el so i saber comunicar els resultats.
10. Planificar la construcció d'objectes i aparells amb una finalitat prèvia, utilitzant fonts energètiques, operadors i materials apropiats, i realitzar-la, combinant el treball individual i en equip.
11. Presentar un informe de forma ordenada i clara, utilitzant suport paper i digital, sobre qüestions senzilles; arregar informació de diferents fonts (directes, llibres, Internet), seguint un pla de treball i expressar conclusions.
12. Elaborar informes seguint un guió establert que supose la busca, selecció i organització de la informació de textos de caràcter científic, geogràfic o històric.
13. Assenyalar l'aportació d'alguns avanços de la ciència i la investigació en la societat, fonamentalment en estos camps: cultura i oci, llar, transport, informàtica i telecomunicacions, construcció i medicina.

Educació artística

Les diferents manifestacions artístiques tenen una presència constant en la vida de les persones. Per això, l'Educació Primària és l'etapa més adequada per a desenrotllar en les xiquetes i els xiquets els coneixements, les experiències i els hàbits que formen l'àrea d'Educació artística. Seguint la línia pròpia d'Educació Infantil, s'ha d'avançar a partir de jocs fins a plantejaments més reflexius.

L'Educació artística organitza aquells continguts que orienten i desenrotllen els recursos expressius –gràfics, corporals, rítmics i musicals– que les xiquetes i els xiquets manifesten des dels primers anys de vida i que servixen de base per a l'adquisició dels llenguatges artístics.

Esta àrea està integrada per diverses manifestacions artístiques agrupades en Plàstica i Música, que com a llenguatges, (utilitzen codis, mitjans i procediments propis amb caràcter representatiu i normatiu), es relacionen i enriqueixen entre si i amb el llenguatge verbal.

L'alumnat de Primària aprendrà a utilitzar i a entendre la Plàstica i la Música, involucrant així, el sensorial, l'intel·lectual, l'emocional, el social, l'expressiu, l'afectiu i l'estètic de la seua persona. Açò millorarà l'atenció, l'estimulació de la percepció, la intel·ligència (memòria a curt i a llarg termini), la imaginació i la creativitat, que desenrotllaran el sentit de l'orde, la participació, la cooperació i la comunicació, que aconseguisquen la formació d'una personalitat completa i equilibrada.

Els sers humans han sigut autors i protagonistes de la seua cultura, al llarg del temps i de l'espai. I una d'estes, la de la Comunitat Valenciana, amb la seua història, els seus trets definitoris i el seu art, forma part d'una cultura mediterrània, espanyola, europea i occidental. La història ens ha deixat abundants produccions plàstiques, dels nostres avantpassats que ens han llegat les seues obres. Conèixer-les, amar-les i conservar-les és un important contingut d'una plàstica educativa culturalment arrelada. No obstant això, també hem d'observar l'espai estètic que aporta l'actual món intercultural, per a obrir-se a altres codis, respectant-los i integrant-los.

Les ciutadanes i ciutadans de la Comunitat Valenciana vivim en una societat que, sense deixar de costat el seu passat, té les seues característiques pròpies, entre les quals i per la seua implicació plàstica, cal destacar les avantguardes i el disseny, així com l'importantíssim món de la imatge tecnològica i la publicitat en el si de la societat de consum.

D'altra banda, al parlar d'educació musical a la Comunitat Valenciana cal prendre com a punt de partida l'entorn cultural, social i històric, en el qual trobem conformada una infraestructura, bé des de les institucions o des d'iniciatives populars, que marca i predisposa la vida local cap al gaudi i la participació directa en el fet musical, en tots els estils, des de la música universal a compositors pròxims, des de l'ortodòxia a l'avantguarda. Este fet suposa diferenciar sensiblement el context sonor valencià, com a significatiu amb pes específic en la música. L'escola ha d'escoltar-lo i al mateix temps rendibilitzar-lo des del punt de vista pedagògic, garantint una formació d'acord.

La nostra realitat s'inserix a més en un arc mediterrani que comprén cultures en constant intercanvi dels seus trets, que donen lloc a un mestissatge fructífer que traspasa fronteres. En els ritmes i melodies, en les lletres de les cançons, en la manera d'adornar-les, en les cadències, en les danses, en els instruments, ens reconeixem i reabilitem una memòria que corre el risc de perdre's en una excessiva globalització d'estètiques, productes i formes de vida. Al mateix temps, el futur s'intuïx intercultural, els centres docents de la nostra comunitat són un exemple palpable, i, en este sentit, la música pot actuar d'element catalitzador, amb uns ciutadans i ciutadanes formats musicalment des de l'escola.

A pesar que el llenguatge plàstic i el musical constituïxen àmbits artístics específics amb característiques pròpies, atés que la producció i la comprensió en ambdós tenen aspectes comuns, en l'etapa d'Educació Primària queden inclosos en una sola àrea per a possibilitar un enfocament globalitzat que tinga en compte les estretes connexions entre els distints modes d'expressió i representació artística. Per esta mateixa raó, i, a pesar de l'especial menció de la música i l'expressió plàstica, s'incorporen també dins de l'àrea continguts de la dansa i el teatre.

Ambdós llenguatges, plàstic i visual, s'articulen al seu torn en dos eixos, percepció i expressió. El primer inclou tots aquells aspectes relacionats amb el desenrotllament de capacitats de reconeixement sensorial, auditiu i corporal, que ajuden a entendre les distintes manifestacions artístiques, així com el coneixement i gaudi de diferents produccions plàstiques i musicals. El segon es referix a l'expressió d'idees i sentiments per mitjà del coneixement i la utilització de codis i tècniques artístiques.

La percepció es referix a l'observació dels elements plàstics i a l'audició musical. L'observació ha de centrar-se en la interpretació, indagació i anàlisi de l'entorn natural i de les creacions humanes. Per la seua banda, l'audició se centra en el desenrotllament de discriminació auditiva i audició comprensiva tant en creacions musicals com en audicions de peces gravades o en directe.

Per això, al treballar la percepció atenta, visual i auditiva en Educació artística, que constitueix la base de tots els aprenentatges, permet una aplicació simultània a la resta de les àrees.

L'expressió remet a l'exploració dels elements propis del llenguatge plàstic i visual, al tractament dels materials i a les diverses possibilitats d'expressar el que percep i sentit durant el procés. També al·ludix a la interpretació musical desenrotllant habilitats tècniques i capacitats vinculades amb la interpretació vocal i instrumental i l'expressió corporal i la dansa.

Amb ambdós llenguatges s'estimula la invenció i la creació de produccions plàstiques o musicals.

L'Educació artística també afavorix els processos de comprensió, perquè permet alimentar de manera racional el component imaginari de les xiquetes i dels xiquets.

És necessari estimular la imaginació en una dimensió en la qual l'art ofereix noves possibilitats d'organització de la intel·ligència i per a facilitar el seu correcte ús i incrementar la seua capacitat de concentració i afavorir la resolució de problemes de qualsevol àrea.

S'han distribuït els continguts en quatre blocs a partir dels dos grans eixos en què s'articula l'àrea – percepció i expressió–.

El bloc 1, *Observació plàstica* i el bloc 3, *Escolta* integren el que es referix a la percepció per als llenguatges plàstic i musical, respectivament.

El bloc 2, *Expressió i creació plàstica* i el bloc 4, *Interpretació i creació musical* inclouen els continguts relacionats amb l'expressió en ambdós llenguatges.

Esta distribució de continguts entorn de dos eixos s'orienta a organitzar els coneixements de forma coherent. La vinculació sobre els continguts d'ambdós és summament estreta, per la qual cosa alguns s'inclouen tant en la percepció com en l'expressió, és el cas del color, el ritme o la forma.

Una cosa semblant succeïx amb els blocs. Emmarcar els continguts en grups diferenciats servix per a definir amb més claredat quins aprenentatges bàsics han d'abordar-se. Esta manera d'estructurar el conjunt de continguts de l'àrea no suposa que hagen de desenrotllar-se independentment uns d'altres, al comprovar-se la interrelació que existix entre estos.

El bloc *Observació plàstica* se centra en la interpretació, indagació i anàlisi de l'entorn natural i de l'activitat i creacions humanes. S'aborden qüestions espacials i altres relatives a la interpretació del significat de les imatges i a l'anàlisi dels missatges icònics. Estos mateixos continguts, centrats en la percepció, nodriuen el bloc *Expressió i creació plàstica*, en què es conté l'exploració dels elements propis del llenguatge plàstic i visual i el tractament dels materials, i s'exposen diverses possibilitats d'expressar allò que s'ha percebut, ajustant-se a una planificació en el procés d'elaboració.

En el bloc *Escolta*, els continguts se centren a desenrotllar capacitats de discriminació auditiva i d'audició comprensiva, mentres que en *Interpretació i creació musical* s'aborda el desenrotllament d'habilitats tècniques i capacitats vinculades amb la interpretació i s'estimula la invenció a través de la improvisació i la creació de distintes produccions musicals resultants de l'exploració, la selecció i la combinació de moviments i sons. Els elements de la música i els seus referents culturals mai es dissocien d'esta i, per tant, estan implícits en el repertori usat en els distints blocs. Per això, els continguts del llenguatge musical i els referits a la música com a expressió cultural, es troben de forma transversal en els dos blocs.

Per mitjà dels objectius i els continguts de l'àrea es pretén desenrotllar la creativitat individual i col·lectiva i fer que es gaudisca del plaer estètic.

L'alumnat serà el protagonista actiu en el procés de sensibilització, apreciació i creació artístiques. El desenrotllament d'estes capacitats dependrà, en gran manera, de l'intercanvi comunicatiu amb les seues

companyes i companys, i del professorat, que serà bàsic per a donar sentit artístic al coneixement i als recursos individuals del grup.

Per això, se suggeriran a les alumnes i als alumnes, de forma progressiva, models artístics, a fi d'ampliar les seues possibilitats de valoració de les manifestacions artístiques reconegudes per la cultura i s'utilitzaran tecnologies de la informació i de la comunicació com a instruments vàlids per a provocar situacions creatives i d'ampliació del coneixement.

L'exploració de materials instrumentals de qualsevol tipus permetrà a les xiquetes i als xiquets adquirir una sèrie de conceptes bàsics que els facilitaran una lectura coherent d'imatges i de sons, i sentir les emocions sorgides de tota expressió artística.

Haurà de fomentar-se el treball en equip, afavorir-se la creativitat, la reflexió, la comprensió i la valoració de les obres d'art i mostrar-se a l'alumnat els mateixos criteris que els artistes utilitzen en els processos creatius de les seues obres.

En conjunt, l'Educació artística ha de permetre a l'alumnat percebre i interactuar amb els elements visuals i sons de la realitat que l'envolta. Sorgix així la necessitat d'abordar els conceptes, els procediments i les actituds des d'una perspectiva integrada i no desarticulada. Per a facilitar este procés, en la major part dels procediments s'expliciten els conceptes i les actituds.

Contribució de l'àrea al desenvolupament de les competències bàsiques

L'àrea d'Educació artística contribueix al desenvolupament de distintes competències bàsiques.

Al desenvolupament de la *competència cultural i artística* contribueix l'àrea d'Educació artística en tots els aspectes que la configuren. En esta etapa es posa l'èmfasi en el coneixement de diferents codis artístics i en la utilització de les tècniques i els recursos que els són propis, ajudant l'alumnat a iniciar-se en la percepció i la comprensió del món que l'envolta i a ampliar les seues possibilitats d'expressió i comunicació amb els altres. La possibilitat de representar una idea de forma personal, valent-se dels recursos que els llenguatges artístics proporcionen, promou la iniciativa, la imaginació i la creativitat, al mateix temps que ensenya a respectar altres formes de pensament i expressió.

L'àrea, al propiciar l'acostament a diverses manifestacions culturals i artístiques, tant de l'entorn més pròxim com d'altres pobles, dota les alumnes i els alumnes d'instruments per a valorar-les i per a formular opinions cada vegada més fonamentades en el coneixement. D'esta manera, poden anar configurant criteris vàlids en relació amb els productes culturals i ampliar les seues possibilitats d'oci.

En fer de l'exploració i la indagació els mecanismes apropiats per a definir possibilitats, buscar solucions i adquirir coneixements, es promou de forma rellevant l'*autonomia i iniciativa personal*. El procés que porta a la xiqueta i al xiquet des de l'exploració inicial fins al producte final requereix d'una planificació prèvia i demana un esforç per aconseguir resultats originals, no estereotipats. D'altra banda, exigeix l'elecció de recursos segons la intencionalitat expressiva del producte que es desitja aconseguir i la revisió constant d'allò que s'ha aconseguit en cada fase del procés amb la idea de millorar-lo, si fóra necessari. La creativitat exigeix actuar amb autonomia, prendre iniciatives, remenar possibilitats i solucions diverses. El procés contribueix a l'originalitat, a la busca de formes innovadores, i també genera flexibilitat perquè, davant d'un mateix supòsit, poden donar-se diferents respostes.

L'àrea és també un bon vehicle per a desenvolupar la *competència social i ciutadana*. En l'àmbit de l'Educació artística, la interpretació i la creació suposen, moltes vegades, un treball en equip. Esta circumstància exigeix cooperació, assumpció de responsabilitats, seguiment de normes i instruccions, atenció i conservació de materials i instruments, aplicació de tècniques concretes i utilització d'espais de manera apropiada. El seguiment d'estos requisits forma en el compromís amb els altres, en l'exigència que té la realització en grup i en la satisfacció que proporciona un producte que és fruit de l'esforç comú. En definitiva, expressar-se buscant l'acord posa en marxa actituds de respecte, acceptació i enteniment, la qual cosa situa l'àrea com un bon vehicle per a desenvolupar esta competència.

Pel que fa a la *competència en el coneixement i interacció amb el món físic*, l'àrea contribueix a apreciar l'entorn a través del treball perceptiu amb sons, formes, colors, línies, textures, llum o moviment presents en els espais naturals i en les obres i realitzacions humanes. L'àrea se servix del mitjà com a pretext per a la creació artística, l'explora, el manipula i l'incorpora recreant-lo per a donar-li una dimensió que proporcione gaudi i contribueisca a l'enriquiment de la vida de les persones. Així mateix, té en compte una altra dimensió

igualment important, la que competix a les agressions que deterioren la qualitat de vida, com ara la contaminació sonora o les solucions estètiques poc afortunades d'espais, objectes o edificis, i a ajudar les xiquetes i els xiquets a prendre consciència de la importància de preservar un entorn físic agradable i saludable.

A la *competència per a aprendre a aprendre* es contribuïx en la mesura que s'afavorisca la reflexió sobre els processos en la manipulació d'objectes, l'experimentació amb tècniques i materials i l'exploració sensorial de sons, textures, formes o espais, a fi que els coneixements adquirits doten xiquetes i xiquets d'un bagatge suficient per a utilitzar-los en situacions diferents. El desenrotllament de la capacitat d'observació planteja la conveniència d'establir pautes que la guien, amb l'objecte que l'exercici d'observar proporcione informació rellevant i suficient. En este sentit, l'àrea fa competent a aprendre en proporcionar protocols d'indagació i planificació de processos susceptibles d'utilitzar-se en altres aprenentatges.

A la *competència en comunicació lingüística* es pot contribuir, com des de totes les àrees, a través de la riquesa dels intercanvis comunicatius que es generen, de l'ús de les normes que els regixen, de l'explicació dels processos que es desenrotllen i del vocabulari específic que l'àrea aporta. De forma específica, cançons o senzilles dramatitzacions són un vehicle propici per a adquirir nou vocabulari i per a desenrotllar capacitats relacionades amb la parla, com la respiració, la dicció o l'articulació. Es fomenta, així mateix, esta competència en la descripció de processos de treball, en l'argumentació sobre les solucions donades o en la valoració de l'obra artística.

Al *tractament de la informació i la competència digital* es contribuïx a través de l'ús de la tecnologia com a ferramenta per a mostrar processos relacionats amb la música i les arts visuals i per a acostar l'alumnat a la creació de produccions artístiques i a l'anàlisi de la imatge i el so i dels missatges que estos transmeten. També es desplega la competència en la busca d'informació sobre manifestacions artístiques per al seu coneixement i gaudi, per a seleccionar i intercanviar informacions referides a àmbits culturals del passat i del present, pròxims o d'altres pobles.

Objectius

L'ensenyança de l'Educació artística en esta etapa tindrà com a objectiu el desenrotllament de les següents capacitats:

1. Indagar en les possibilitats del so, la imatge i el moviment com a elements de representació i comunicació i utilitzar-les per a expressar vivències, idees i sentiments, contribuint amb això a l'equilibri afectiu i a la relació amb els altres.
2. Desenrotllar la capacitat d'observació i la sensibilitat per a apreciar les qualitats estètiques, visuals i sonores de l'entorn.
3. Aprendre a expressar i comunicar amb autonomia i iniciativa emocions i vivències a través dels processos propis de la creació artística en la seua dimensió plàstica i musical.
4. Explorar i conèixer materials i instruments diversos, tenint en compte els tradicionals de la Comunitat Valenciana, així com adquirir codis i tècniques específiques dels diferents llenguatges artístics per a utilitzar-los amb fins expressius i comunicatius.
5. Aplicar els coneixements artístics en l'observació i l'anàlisi de situacions i objectes de la realitat quotidiana i de diferents manifestacions del món de l'art i la cultura per a comprendre'ls millor i formar un gust propi.
6. Mantindre una actitud de busca personal o col·lectiva, articulant la percepció, la imaginació, la indagació, la sensibilitat junt amb la reflexió a l'hora de realitzar i gaudir de diferents produccions artístiques.
7. Aprendre a posar-se en situació de viure la música: cantar, escoltar, inventar, dansar i interpretar, basant-se en la composició de les seues pròpies experiències creatives amb manifestacions de distints estils, temps i cultures.
8. Iniciar-se en la pràctica d'un instrument.
9. Conèixer algunes de les possibilitats dels mitjans audiovisuals i les tecnologies de la informació i la comunicació en què intervenen la imatge i el so. Descobrir significats d'interés expressiu i estètic i utilitzar-los com a recursos per a l'observació, la busca d'informació i l'elaboració de produccions pròpies, ja siga de forma autònoma o en combinació amb altres mitjans i materials.
10. Conèixer i valorar diferents manifestacions artístiques del patrimoni cultural de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i de la Unió Europea, col·laborant en la conservació i renovació de les formes d'expressió locals i

estimant l'enriquiment que suposa l'intercanvi amb persones de diferents cultures que compartixen un mateix entorn.

11. Desenrotllar una relació d'autoconfiança amb la producció artística personal, respectant les creacions pròpies i les dels altres a més de saber rebre i expressar crítiques i opinions.

12. Planificar i realitzar produccions artístiques, d'elaboració pròpia o ja existents, individualment i de forma cooperativa, assumir distintes funcions i col·laborar en la resolució dels problemes que es presenten per a aconseguir un producte final satisfactori.

13. Conèixer algunes de les professions dels àmbits artístics, música i plàstica, interessar-se per les característiques del treball dels artistes i gaudir, com a públic, de les seues produccions. Assistir a museus i a concerts.

Primer cicle

Continguts

Bloc 1. Observació plàstica

- Observació i exploració sensorial dels elements presents en l'entorn natural, artificial i artístic.
- Descripció verbal de sensacions i observacions.
- Comentari d'obres plàstiques i visuals presents en l'entorn i en exposicions o museus.
- Curiositat per descobrir les possibilitats artístiques que oferix l'entorn.
- Coneixement i observança de les normes de comportament en exposicions.
- Descripció d'imatges presents en contextos pròxims: historietes, còmics, il·lustracions, fotografies, etiquetes, cromos, cartells, adhesius, dibuixos animats, marques, propaganda, cine.
- Exploració de distàncies, recorreguts i situacions d'objectes i persones en relació amb l'espai.
- Observació de diferents maneres de presentar l'espai.
- Percepció visual i tàctil del volum.
- Introducció al món artístic per mitjà de l'observació i lectura d'obres d'art.
- Autonomia en l'observació, la distinció, la selecció i la interpretació d'allò que és percebut.
- Valoració estètica de l'entorn natural i urbà. Tradicions populars de la Comunitat Valenciana.

Bloc 2. Expressió i creació plàstica

- Experimentació de les possibilitats expressives del traç espontani i amb intencionalitat, de les línies que delimiten contorns i de l'espai que definix la forma.
- Experimentació de mesclades i taques de color amb diferents tipus de pintura i sobre suports diversos.
- Busca sensorial de textures naturals i artificials i de les qualitats i possibilitats de materials orgànics i inorgànics.
- Elaboració de dibuixos, pintures, *collages*, estampacions, il·lustracions, volums, modelatge i plegat de formes.
- Manipulació i transformació d'objectes per al seu ús en representacions teatrals.
- Composicions plàstiques a través de fotografies.
- Gaudi en la manipulació i exploració de materials.
- Ús progressiu i adequat de termes referits a materials, instruments o aspectes de la composició artística.
- Organització progressiva del procés d'elaboració de manera que es concrete el tema sorgit des de la percepció sensorial, la imaginació, la fantasia o la realitat, que prevegen els recursos necessaris per a la realització, explorant les possibilitats de materials i instruments, i que es mostre confiança en les possibilitats de creació.
- Exploració de recursos digitals per a la creació d'obres artístiques.
- Anàlisi de la representació bidimensional i del volum.
- Realització de produccions on s'utilitze la tècnica de la composició.
- Utilització de l'enquadrament en la realització d'obres artístiques pròpies.

- Desinhibició en la creació d'obres pròpies.
- Inici en la utilització d'un vocabulari específic .
- Actitud crítica davant de les diferents obres artístiques.

Bloc 3. Escolta

- Identificació i representació corporal de les qualitats de sons de l'entorn natural i social més pròxim o motivador.
- Audició activa i reconeixement d'una selecció de peces musicals breus, de distints estils i cultures.
- Audició de peces vocals i identificació de veus femenines, masculines i infantils.
- Reconeixement visual, auditiu i denominació d'alguns instruments musicals de l'aula o de l'entorn de l'alumnat.
- Identificació de la repetició (AA) i el contrast (AB) en cançons i obres musicals senzilles.
- Curiositat per descobrir sons de l'entorn i gaudi amb l'audició d'obres musicals de distints estils i cultures.
- Coneixement i observança de les normes de comportament en audicions i altres representacions musicals.
- Valoració del silenci com a element indispensable per a l'exercici de l'atenció.
- Identificació visual i auditiva dels diferents instruments.

Bloc 4. Interpretació i creació musical

Interpretació

- Exploració dels recursos i les possibilitats sonores de la veu, el cos i els objectes.
- Interpretació i memorització de tirallongues i cançons a l'uníson.
- Interés i respecte per les manifestacions produïdes pels altres.
- Utilització de la veu, la percussió corporal i els instruments com a recursos per a l'acompanyament de textos recitats, cançons i danses.
- Lectura de partitures senzilles amb grafies no convencionals.
- Gaudi amb l'expressió vocal, instrumental i corporal.
- Interpretació i producció de melodies senzilles.
- Pràctica de tècniques bàsiques del moviment i jocs motors acompanyats de seqüències sonores, cançons i peces musicals i interpretació de danses senzilles.

Creació musical

- Construcció d'instruments senzills amb objectes d'ús quotidià.
- Improvisació d'esquemes rítmics i melòdics de quatre temps.
- Selecció de sons vocals, objectes i instruments per a la sonorització de situacions, relats breus i imatges.
- Confiança en les pròpies possibilitats de producció musical.
- Interpretació, individual o col·lectiva, de cançons infantils o populars, amb especial atenció a les cançons tradicionals de la Comunitat Valenciana.
- Atenció, interés i participació en la interpretació de cançons.
- Creació i repertori de danses senzilles.
- Improvisació de moviments com a resposta a diferents estímuls sonors.
- Interpretació de danses i jocs dansats, en especial els de la Comunitat Valenciana.
- Valoració de l'estètica expressiva del moviment.

Críteris d'avaluació

1. Descriure qualitats i característiques de materials, objectes i instruments presents en l'entorn natural i artificial.
2. Usar termes senzills per a comentar les obres plàstiques i musicals observades i escoltades.

3. Identificar i expressar a través de diferents llenguatges alguns dels elements (timbre, velocitat, intensitat, caràcter) d'una obra musical.
4. Reproduir esquemes rítmics i melòdics amb la veu, el cos i els instruments i patrons de moviment.
5. Seleccionar i combinar sons produïts per la veu, el cos, els objectes i els instruments per a sonoritzar relats o imatges.
6. Conèixer i interpretar cançons, danses i jocs tradicionals de la Comunitat Valenciana.
7. Identificar diferents formes de representació de l'espai.
8. Provar en produccions pròpies, les possibilitats que adopten les formes, textures i colors.
9. Realitzar composicions plàstiques que representen el món imaginari, afectiu i social.

Segon cicle

Continguts

Bloc 1. Observació plàstica

- Classificació de textures i tonalitats i apreciació de formes naturals i artificials explorades des de diferents angles i posicions.
- Establiment d'un orde o pauta per a seguir el procediment d'observació.
- Observació dels materials utilitzats en les obres plàstiques.
- Respecte i atenció de l'entorn, de les obres que constitueixen el patrimoni cultural, de les produccions pròpies i de les dels altres.
- Interés per buscar informació sobre produccions artístiques i per comentar-les.
- Interpretació i valoració de la informació que proporcionen les imatges en el context social i comunicació de les apreciacions obtingudes.
- Observació d'elements de l'entorn per a l'estudi de les escales i proporcions entre els objectes.
- Indagació sobre diferents maneres de representar l'espai.
- Valoració de la importància de la comunicació i de l'expressió plàstica en el context de les relacions interpersonals.

Bloc 2. Expressió i creació plàstica

- Experimentació amb línies diverses i formes en diferents posicions.
- Representació de repertoris formals senzills.
- Busca de les possibilitats del color en contrastos, variacions i combinacions, mesclant diverses classes de pintura i apreciament dels resultats sobre diferents suports.
- Indagació sobre les qualitats dels materials, tractaments no convencionals d'estos i ús que pot fer-se de les textures en la representació.
- Elaboració d'imatges usant taques cromàtiques, tonalitats i gammes en còmics, historietes, cartells, murals, mosaics, tapissos i impressions.
- Construcció de mòbils, estructures, maquetes, joguets, volums exempts o en relleu.
- Construcció de decorats i màscares i elaboració de maquillatges per a la representació teatral.
- Realització de fotografies: enfocament i plans.
- Aplicació, en produccions pròpies, d'aspectes observats en obres artístiques.
- Valoració del coneixement de diferents codis artístics com a mitjans d'expressió de sentiments i idees.
- Interés per ajustar el procés de creació o en grup a les intencions previstes. Seleccionar apropiadament els materials segons les seues possibilitats plàstiques, usar responsablement instruments, materials i espais, assumint les tasques i respectant les normes que, si és el cas, el grup estableisca.
- Utilització de recursos digitals per a l'elaboració de produccions artístiques.
- Iniciació a la composició abstracta.
- Manipulació dels colors primaris per a crear-ne altres diferents.
- Selecció i utilització de diverses mescles de colors.

Bloc 3. Escolta

- Discriminació auditiva, denominació i representació gràfica de les qualitats dels sons.
- Audició activa d'una selecció de peces musicals de distints estils i cultures, del passat i del present, i reconeixement d'alguns trets característics.
- Audició d'obres vocals i identificació de distintes agrupacions (solista, duo, trio, cor).
- Reconeixement visual i auditiu i denominació d'alguns instruments de l'orquestra i del folklore, de la música popular urbana i de la d'altres cultures.
- Classificació dels instruments musicals per famílies (corda, vent fusta, vent metall i percussió).
- Identificació de frases musicals i de parts que es repeteixen, contrasten i retornen (forma ternària i rondó).
- Comentari i valoració de concerts i representacions musicals.
- Interés pel descobriment d'obres musicals de distintes característiques.
- Actitud atenta i silenciosa i respecte a les normes de comportament durant l'audició musical.

Bloc 4. Interpretació i creació musical

Interpretació

- Pràctica de jocs per al desenrotllament de la tècnica vocal i instrumental. Sensacions vibratòries segons els diferents sons emesos.
- Exploració de les possibilitats sonores i expressives de la veu, el cos, els objectes i els instruments.
- Seguiment d'hàbits i normes per a cuidar la veu, el cos i els instruments.
- Interpretació i memorització de cançons a l'uníson, cançons i peces instrumentals senzilles.
- Coordinació i sincronització individual i col·lectiva en la interpretació vocal i/o instrumental: simultaneïtat, successió i alternança.
- Interpretació d'acompanyaments per a peces musicals gravades.
- Memorització i interpretació d'un repertori de danses i seqüències de moviments fixats i inventats.
- Lectura i interpretació de cançons i peces instrumentals senzilles amb distints tipus de grafies.
- Interés i responsabilitat en les activitats d'interpretació i respecte a les normes.
- El sentit musical a través del control corporal.
- Interpretació en grup de cançons infantils tradicionals de la Comunitat Valenciana.
- Interpretació de danses tradicionals de la Comunitat Valenciana.

Creació musical

- Improvisació d'esquemes rítmics i melòdics sobre bases musicals interpretades pel docent o gravades.
- Creació d'acompanyaments per a cançons i peces instrumentals per mitjà de l'ús d'*ostinati* rítmics i melòdics, bordons i efectes de so.
- Creació de peces musicals a partir de la combinació d'elements donats.
- Invenció de coreografies per a cançons i peces musicals breus.
- Construcció d'instruments originals i semblants a altres existents.
- Interés per ajustar el procés de creació musical a les intencions inicialment previstes.
- Gravació en l'aula com a recurs creatiu: puzles i *collages* sonors.
- Utilització de la dansa com a mitjà d'expressió de diferents sentiments i emocions.
- Música tradicional de la Comunitat Valenciana.

Criteris d'avaluació

1. Descriure les característiques d'elements presents en l'entorn i les sensacions que les obres artístiques provoquen.
2. Usar adequadament alguns dels termes propis del llenguatge plàstic i musical en contextos precisos, intercanvis comunicatius, descripció de processos i argumentacions.

3. Utilitzar distints recursos plàstics i gràfics durant l'audició d'una peça musical.
4. Memoritzar i interpretar un repertori bàsic de cançons, peces instrumentals i danses.
5. Explorar, seleccionar, combinar i organitzar idees musicals dins d'estructures musicals senzilles.
6. Interpretar el contingut d'imatges i representacions de l'espai presents en l'entorn.
7. Utilitzar instruments, tècniques i materials adequats al producte artístic que es pretén.
8. Classificar textures, formes i colors atenent a criteris de similitud o diferència.
9. Participar en l'execució de danses tradicionals de la Comunitat Valenciana.
10. Conèixer i identificar produccions musicals de la Comunitat Valenciana, a través de concerts i audicions prèviament treballades.

Tercer cicle

Continguts

Bloc 1. Observació plàstica

- Indagació sobre les possibilitats plàstiques i expressives d'elements naturals i de les estructures geomètriques.
- Elaboració i seguiment de protocols de forma oral i escrita per a l'observació d'aspectes, qualitats i característiques notòries i subtils d'elements naturals i artificials.
- Exploració de les característiques, elements, tècniques i materials que les obres artístiques ofereixen i suggereixen per a la recreació d'estes i creació d'obres noves.
- Documentació, registre i valoració de formes artístiques i artesanals representatives de l'expressió cultural de les societats.
- Valoració i apreciació de l'obra artística com a instrument de comunicació personal i de transmissió de valors culturals.
- Anàlisi i valoració de la intenció comunicativa de les imatges en els mitjans i tecnologies de la informació i comunicació.
- Anàlisi de les formes de representació de volums en el pla segons el punt de vista o la situació en l'espai.
- Comparació entre les formes que la representació de l'espai adopta en diferents àrees o àmbits.

Bloc 2. Expressió i creació plàstica

- Experimentació de formes obertes i tancades i de línies segons la seua forma, direcció i situació espacial.
- Representació de repertoris formals complexos.
- Aplicació de colors complementaris, oposats i tonalitats de forma intencionada.
- Exploració i investigació dels canvis que experimenten els volums i espais per la incidència de la llum: ombres xineses, teatre negre.
- Manipulació de materials per a concretar la seua adequació al contingut i interès per aplicar a les representacions plàstiques les troballes obtingudes.
- Ús de textures per a caracteritzar objectes i imatges.
- Elaboració d'obres a través de tècniques mixtes.
- Construcció d'estructures i transformació d'espais per mitjà de nocions mètriques i de perspectiva visual. Representació directa de la realitat.
- Creació d'ambients per a la representació teatral.
- Ús de les tecnologies de la informació i comunicació per al tractament d'imatges, disseny i animació, i per a la difusió dels treballs elaborats.
- Composició de peces i recreació d'aspectes d'obres artístiques analitzades.
- Preparació de documents propis de la comunicació artística com a cartells, guies o programes de mà.
- Disposició a l'originalitat, espontaneïtat, plasmació d'idees, sentiments i vivències de forma personal i autònoma en la creació d'una obra artística.

- Constància i exigència progressiva en el procés de realització en aplicar estratègies creatives en la composició, assumir responsabilitats en el treball cooperatiu i establir moments de revisió, respectant les aportacions dels altres i resolent les discrepàncies amb arguments.
- Iniciació al disseny i al missatge publicitari: dibuix d'ideació.

Bloc 3. Escolta

- Audició activa i comentari de músiques de distints estils i cultures, del passat i del present, usades en diferents contextos com a gravacions, concerts, publicitat, videoclips o dibuixos animats.
- Reconeixement i classificació d'instruments acústics i electrònics, de diferents registres de la veu adulta (soprano, contralt, tenor i baix) i d'algunes de les agrupacions vocals i instrumentals més comunes en l'audició de peces musicals.
- Identificació de formes amb repeticions iguals i temes amb variacions.
- Gravació i comentari de la música interpretada en l'aula.
- Busca d'informació, en suport paper i digital, sobre instruments, compositors i compositoras, intèrprets i esdeveniments musicals.
- Valoració i interès per la música de diferents èpoques i cultures.
- Identificació d'agressions acústiques i contribució activa a la seua disminució i al benestar personal i col·lectiu.
- Comentari i valoració de concerts i representacions musicals.

Bloc 4. Interpretació i creació musical

Interpretació

- Pràctica d'exercicis per al desenrotllament de la tècnica vocal i instrumental.
- Exploració de les possibilitats sonores i expressives de diferents instruments i dispositius electrònics al servei de la interpretació musical.
- Interpretació de peces vocals i instrumentals de diferents èpoques i cultures per a distints agrupaments (solista, duo, xicotet i gran grup) i en distints escenaris.
- Interpretació de peces vocals o instrumentals sobre acompanyaments gravats.
- Realització de moviments fixats o inventats utilitzant diferents tipus d'estímuls: visuals, verbals, sonors i musicals.
- Lectura i interpretació de cançons i peces instrumentals en grau creixent de dificultat.
- Aproximació a la història de la música. Músiques de les cultures mediterrànies.
- Assumpció de responsabilitats en la interpretació en grup i respecte a les aportacions dels altres i a la persona que assumisca la direcció.
- Interpretació de danses de distints estils, amb especial atenció a les de la Comunitat Valenciana (tradicionals, didàctiques i històriques) i de coreografies en grup.

Creació musical

- Utilització d'instruccions per a la construcció d'instruments.
- Improvisació vocal, instrumental i corporal en resposta a estímuls musicals i extramusicals.
- Creació d'introduccions, interludis i codex i d'acompanyaments per a cançons i peces instrumentals.
- Utilització de mitjans audiovisuals i recursos informàtics per a la creació de peces musicals i per a la sonorització d'imatges i de representacions dramàtiques, a partir de la combinació de patrons rítmics i melòdics.
- Creació d'obres musicals sobre situacions i paisatges sonors. Sons ambientals.
- Utilització de diferents grafies (convencionals i no convencionals) per a registrar i conservar la música inventada.
- Actitud de constància i de progressiva exigència en la realització de produccions musicals.
- Pràctica d'exercicis per al desenrotllament de la tècnica vocal i instrumental. Aportacions de la música ètnica a la veu.

- Indagació sobre les possibilitats plàstiques i expressives d'elements naturals i de les estructures geomètriques.
- Elaboració i seguiment de protocols de forma oral i escrita per a l'observació d'aspectes, qualitats i característiques notòries i subtils d'elements naturals i artificials.
- Exploració de les característiques, elements, tècniques i materials que les obres artístiques ofereixen i suggereixen per a la recreació de d'estes i creació d'obres noves.
- Documentació, registre i valoració de formes artístiques i artesanals, representatives de l'expressió cultural de les societats.
- Valoració i apreciació de l'artístic com a instrument de comunicació personal i de transmissió de valors culturals.
- Anàlisi i valoració de la intenció comunicativa de les imatges en els mitjans i tecnologies de la informació i comunicació.
- Anàlisi de les formes de representació de volums en el pla segons el punt de vista o la situació en l'espai. Comparació entre les formes que la representació de l'espai adopta en diferents àrees o àmbits.
- Muntatge de coreografies com a interiorització de la forma de la música.
- Aproximació històrica a la dansa.
- Invenció de coreografies per a cançons i peces musicals de diferents estils.

criteris d'avaluació

1. Buscar, seleccionar i organitzar informacions sobre manifestacions artístiques del patrimoni cultural propi i d'altres cultures, esdeveniments, creadors i professionals relacionats amb les arts plàstiques i la música.
2. Formular opinions sobre les manifestacions artístiques a què s'accedix demostrant el coneixement que es té d'estes i una inclinació personal per a satisfer el gaudi i omplir el temps d'oci.
3. Reconèixer músiques del medi social i cultural propi i d'altres èpoques i cultures.
4. Ajustar la pròpia acció a la dels altres membres del grup en la interpretació de peces musicals i de danses a dos o més parts.
5. Registrar la música creada utilitzant distints tipus de grafies.
6. Realitzar representacions plàstiques de forma cooperativa que impliquen organització espacial, ús de materials diversos i aplicació de diferents tècniques.
7. Comprovar les possibilitats de materials, textures, formes i colors aplicats sobre diferents suports.
8. Representar de forma personal idees, accions i situacions, valent-se dels recursos que el llenguatge plàstic i visual proporciona.
9. Utilitzar de manera adequada distintes tecnologies de la informació i la comunicació per a la creació de produccions plàstiques i musicals senzilles.
10. Participar en l'execució de danses de distints estils, amb especial referència a les de la Comunitat Valenciana.
11. Conèixer i identificar produccions musicals mediterrànies, a través de concerts i audicions prèviament treballats.

Educació Física

La societat actual planteja la necessitat d'incorporar a l'educació aquells coneixements, destreses i capacitats relacionades amb el cos i la seua activitat motriu que contribuïxen al desenrotllament integral de la persona i a la millora de la seua qualitat de vida. Hi ha una demanda social d'educació en l'atenció del cos i de la salut, en la millora de la imatge corporal i la forma física, així com en la utilització constructiva de l'oci per mitjà d'activitats recreatives i esportives.

La nostra societat està conscienciada que la nostra corporeïtat és una font d'aprenentatge, de benestar, de salut, de plaer, d'escampament i que, per això, és necessari donar-li una deguda atenció en l'educació.

Esta àrea, que té en el cos i en la motricitat humana els elements essencials de la seua acció educativa, s'orienta, en primer lloc, a desenrotllar les capacitats vinculades a l'activitat motriu i a l'adquisició d'elements de cultura corporal que contribuïsquen al desenrotllament personal i a una millor qualitat de vida.

No obstant això, el currículum de l'àrea va més enllà de l'adquisició i el perfeccionament de les conductes motrius. L'àrea d'Educació física es mostra sensible als accelerats canvis experimentats per la societat i pretén respondre, a través de les seues intencions educatives, a aquelles necessitats, individuals i col·lectives, que conduïsquen al benestar personal i a promoure una vida saludable.

L'ensenyança de l'Educació física en estes edats ha de fomentar especialment l'adquisició de capacitats que permeten reflexionar sobre el sentit i els efectes de l'activitat física i, al mateix temps, assumir actituds i valors adequats amb referència a la gestió del cos i a la conducta motriu.

Actualment se sap que l'estrés és un dels desencadenants de molts problemes sanitaris i que l'activitat física és un dels millors mètodes per a previndre'l. És important que l'alumnat entenga este fet i integre en la seua vida la pràctica de l'activitat física com a mètode per a restablir l'equilibri físic i psíquic.

En este sentit, l'àrea s'orienta a crear hàbits de pràctica saludable, regular i continuada al llarg de la vida, així com a sentir-se bé amb el propi cos, la qual cosa constituïx una valuosa ajuda per a millorar l'autoestima. D'altra banda, incloure el vessant lúdic i d'experimentació de noves possibilitats motrius pot contribuir a establir les bases d'una adequada educació per a l'oci.

Les relacions interpersonals que es generen al voltant de l'activitat física permeten incidir en l'assumpció de valors com ara el respecte, l'acceptació o la cooperació, transferibles al quefer quotidià, amb la voluntat d'encaminar l'alumnat a establir relacions constructives amb les altres persones. El joc i les activitats físicoesportives són útils com a ferramenta d'integració social i de reeducació de problemàtiques socials greus. De la mateixa manera, les possibilitats expressives del cos i de l'activitat motriu potencien la creativitat i l'ús de llenguatges corporals per a transmetre sentiments i emocions que humanitzen el contacte personal.

De la gran varietat de formes culturals en què ha derivat la motricitat: activitats expressives, jocs, balls tradicionals, etc., l'esport és una de les més acceptades i difoses en el nostre entorn social. La complexitat del fenomen esportiu exigix en el currículum una selecció d'aquells aspectes que motiven i contribuïsquen a la formació de l'alumnat, tant des de la perspectiva de l'espectador com des de la dels que els practiquen.

La pràctica esportiva, tal com s'entén socialment, correspon a plantejaments competitiu, selectiu, restrictiu, que no sempre són compatibles amb la intenció educativa del currículum. Per a poder compatibilitzar-la és necessari donar-li un caràcter obert per a tots, desvinculat de diferències de gènere, nivell d'habilitat i d'altres factors de discriminació, i entendre que és un mitjà per a adquirir uns valors diferents dels que se li atribuïxen. També és necessari relativitzar els resultats obtinguts: marcadors, puntuacions, etc., de manera que constituïsquen un factor de motivació i no una finalitat en si mateixos.

Per tot això, a més de considerar les millores que l'activitat física i esportiva aporta en altres aspectes, s'ha d'atendre especialment a esta faceta social que afecta aspectes tan transcendents com ara la capacitat de cooperació, de treball en equip, de responsabilitat, de respecte als adversaris, d'acceptació de normes, etc.

Cal ressaltar la importància de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació per a l'establiment de relacions amb alumnat d'altres centres docents, sobretot, en l'àmbit de l'escola rural.

Finalment, l'àrea d'Educació física, especialment a través del joc, ha de complir una funció integradora i inclusiva de la diversitat de l'alumnat.

L'estructuració dels continguts reflecteix cada un dels eixos que donen sentit a l'Educació física en l'Educació Primària: el desenvolupament de les capacitats cognitives, físiques, emocionals i relacionals vinculades a la motricitat; l'adquisició de formes socials i culturals de la motricitat; i l'educació en valors i l'educació per a la salut.

Des d'este plantejament, l'àrea s'ha estructurat en cinc blocs. El desenvolupament de les capacitats vinculades a la motricitat, s'aborda prioritàriament en els tres primers. Els blocs tercer i quint es relacionen més directament amb l'adquisició de formes culturals de la motricitat, mentre que l'educació per a la salut i l'educació en valors tenen gran afinitat amb els blocs quart i quint, respectivament.

El bloc 1, *El cos imatge i percepció*, correspon als continguts que permeten el desenvolupament de les capacitats perceptiu-motrius. Està especialment dirigit a adquirir un coneixement i un control del propi cos que resulta determinant tant per al desenvolupament de la pròpia imatge corporal com per a l'adquisició de posteriors aprenentatges motors.

El bloc 2, *Habilitats motrius*, reuneix aquells continguts que permeten l'alumnat moure's amb eficàcia. Es veuran implicades per tant adquisicions relatives al domini i control motor. Destaquen els continguts que faciliten la presa de decisions per a l'adaptació del moviment a noves situacions.

En el bloc 3, *Activitats físiques artísticocexpressives*, es troben incorporats els continguts dirigits a fomentar l'expressivitat a través del cos i el moviment. La comunicació per mitjà del llenguatge corporal s'ha tingut també en compte ací.

El bloc 4, *Activitat física i salut*, està constituït per aquells coneixements necessaris perquè l'activitat física resulte saludable. A més, s'incorporen continguts per a l'adquisició d'hàbits d'activitat física al llarg de la vida, com a font de benestar. La inclusió d'un bloc que reuneix els continguts relatius a la salut corporal des de la perspectiva de l'activitat física pretén emfatitzar la necessària adquisició d'uns aprenentatges que òbviament s'inclouen transversalment en tots els blocs.

Finalment, el bloc 5, *Jocs i esports*, presenta continguts relatius al joc i a les activitats esportives, entesos com a manifestacions culturals de la motricitat humana. Independentment que el joc pugui utilitzar-se com a estratègia metodològica, també es fa necessària la seua consideració com a contingut pel seu valor antropològic i cultural. D'altra banda, la importància que, en este tipus de continguts, adquireixen els aspectes de relació interpersonal fa destacable ací la proposta d'actituds dirigides cap a la solidaritat, la cooperació i el respecte a les altres persones.

Els diferents blocs, la finalitat dels quals no és una altra que la d'estructurar els coneixements de l'Educació física, seleccionats per a esta etapa educativa, presenten de forma integrada conceptes, procediments i actituds. Cal destacar que establir una prioritat de continguts en Educació física requereix respectar la doble polarització entre continguts procedimentals i actitudinals. Els primers permetran a xiquetes i xiquets sentir-se competents en el pla motor. Els segons els permetran afrontar, des d'una perspectiva ètica, les nombroses i complexes situacions que envolten l'activitat física i esportiva, així com les relatives a la cultura corporal. D'altra banda, l'adquisició de conceptes, inclús estant supeditada als anteriors tipus de continguts, facilitarà la comprensió de la realitat corporal i de l'entorn físic i social.

Contribució de l'àrea al desenvolupament de les competències bàsiques

L'àrea d'Educació física contribueix essencialment a desenvolupar la *competència en el coneixement i la interacció amb el món físic*, per mitjà de la percepció i interacció apropiada del propi cos, en moviment o en repòs, en un espai determinat millorant les seues possibilitats motrius. Es contribueix també per mitjà del coneixement, la pràctica i la valoració de l'activitat física com a element indispensable per a preservar la salut. Esta àrea és clau perquè xiquetes i xiquets adquirisquen hàbits saludables i de millora i manteniment de la condició física que els acompanyen durant l'escolaritat i, el que és més important, al llarg de la vida.

En la societat actual, que progressa cap a l'optimització de l'esforç intel·lectual i físic, es fa imprescindible la pràctica de l'activitat física però, sobretot, el seu aprenentatge i valoració com a mitjà d'equilibri psicofísic, com a factor de prevenció de riscos derivats del sedentarisme i, també, com a alternativa d'ocupació del temps d'oci.

Així mateix, l'àrea contribueix de forma essencial a desenvolupar la *competència social i ciutadana*. Les característiques de l'Educació física, sobretot les relatives a l'entorn en què es du a terme i a la dinàmica de

les classes, la fan propícia per a l'educació d'habilitats socials, quan la intervenció educativa incidix en este aspecte. Les activitats físiques i en especial les que es realitzen col·lectivament són un mitjà eficaç per a facilitar la relació, la integració i el respecte, al mateix temps que contribuïxen al desenrotllament de la cooperació i la solidaritat.

L'Educació física ajuda a aprendre a conviure, fonamentalment pel que fa a l'elaboració i acceptació de regles per al funcionament col·lectiu, des del respecte fins a l'autonomia personal, la participació i la valoració de la diversitat. Les activitats dirigides a l'adquisició de les habilitats motrius requerixen la capacitat d'assumir les diferències, així com les possibilitats i limitacions pròpies i alienes. El compliment de les normes que regixen els jocs col·labora en l'acceptació de codis de conducta per a la convivència. Les activitats físiques competitives poden generar conflictes en què és necessària la negociació, basada en el diàleg, com a mitjà per a la seua resolució. Finalment, cal destacar que es contribuïx a conèixer la riquesa cultural, a través de la pràctica de diferents jocs i danses.

Esta àrea contribuïx, d'alguna manera, a l'adquisició de la *competència cultural i artística*. A l'expressió d'idees o sentiments de manera creativa contribuïx per mitjà de l'exploració i utilització de les possibilitats i recursos del cos i del moviment. A l'apreciació i comprensió del fet cultural, i a la valoració de la seua diversitat, ho fa per mitjà del reconeixement i l'apreciació de les manifestacions culturals específiques de la motricitat humana, com ara els esports, els jocs tradicionals, les activitats expressives o la dansa i la seua consideració com a patrimoni dels pobles.

En un altre sentit, l'àrea afavorix un acostament al fenomen esportiu com a espectacle per mitjà de l'anàlisi i la reflexió crítica davant de la violència en l'esport o altres situacions contràries a la dignitat humana que s'hi produïxen.

L'Educació física ajuda a la consecució de l'*autonomia i iniciativa personal* en la mesura que invita l'alumnat a prendre decisions amb progressiva autonomia en situacions en què ha de manifestar autosuperació, perseverança i actitud positiva. També ho fa, si se li dóna protagonisme a l'alumnat en aspectes d'organització individual i col·lectiva de les activitats físiques, esportives i expressives.

L'àrea contribuïx, en menor grau, a la *competència d'aprendre a aprendre* per mitjà del coneixement de si mateix i de les pròpies possibilitats i carències com a punt de partida de l'aprenentatge motor, desenrotllant un repertori variat que facilite la seua transferència a tasques motrius més complexes. Això permet l'establiment de metes abastables la consecució de les quals genera autoconfiança. Al mateix temps, els projectes comuns en activitats físiques col·lectives faciliten adquirir recursos de cooperació.

D'altra banda, esta àrea col·labora, des d'edats primerenques fins a la valoració crítica dels missatges referits al cos, procedents dels mitjans d'informació i comunicació, que poden danyar la pròpia imatge corporal. Des d'esta perspectiva es contribuïx, en certa manera, a la *competència sobre el tractament de la informació i la competència digital*.

L'àrea també contribuïx, com la resta dels aprenentatges, a l'adquisició de la *competència en comunicació lingüística*, a l'oferir gran varietat d'intercanvis comunicatius, de l'ús de les normes que els regixen i del vocabulari específic de l'àrea.

Objectius

L'ensenyança de l'Educació física en esta etapa tindrà com a objectiu el desenrotllament de les següents capacitats:

1. Conèixer i valorar el seu cos i l'activitat física com a mitjà d'exploració i gaudi de les seues possibilitats motrius, de relació amb els altres i com a recurs per a organitzar el temps lliure.
2. Apreciar l'activitat física per al benestar, manifestant una actitud responsable cap a un mateix i les altres persones, i reconeixent els efectes de l'exercici físic, de la higiene, de l'alimentació i dels hàbits posturals sobre la salut.
3. Utilitzar les seues capacitats físiques, habilitats motrius i el seu coneixement de l'estructura i funcionament del cos per a adaptar el moviment a les circumstàncies i condicions de cada situació.
4. Adquirir, triar i aplicar principis i regles per a resoldre problemes motors i actuar de manera eficaç i autònoma en la pràctica d'activitats físiques, esportives i artisticoexpressives.

5. Realitzar de forma autònoma activitats físicoesportives que exigisquen un nivell d'esforç, habilitat o destresa, posant l'èmfasi en l'esforç.
6. Regular i dosificar l'esforç, arribant a un nivell d'autoexigència d'acord amb les seues possibilitats i la naturalesa de la tasca, i desenrotllant actituds de tolerància i respecte a les possibilitats i les limitacions dels altres.
7. Utilitzar els recursos expressius del cos i el moviment, de manera estètica creativa i autònoma, comunicant sensacions, emocions i idees.
8. Desenrotllar la iniciativa individual i l'hàbit de treball en equip, acceptant les normes i regles que prèviament s'establisquen.
9. Participar en activitats físiques compartint projectes, establint relacions de cooperació per a aconseguir objectius comuns, resolent per mitjà del diàleg els conflictes que puguen sorgir i evitant discriminacions per característiques personals, de gènere, socials i culturals.
10. Conèixer i valorar la diversitat d'activitats físiques, lúdiques i esportives com a elements culturals, mostrant una actitud crítica tant des de la perspectiva de participant com d'espectador.
11. Realitzar activitats en el medi natural de forma creativa i responsable, coneixent el valor del medi natural i la importància de contribuir a la seua protecció i millora.
12. Fomentar la comprensió lectora com a mitjà de busca i intercanvi d'informació i comprensió de les normes del joc.
13. Utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació com a recurs de suport a l'àrea.
14. Conèixer i practicar jocs i esports tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, amb especial referència a la pilota valenciana, com a elements per a conèixer la seua història i costums.

Primer cicle

Continguts

Bloc 1. El cos: imatge i percepció

- Estructura corporal. Utilització, percepció, identificació i representació del propi cos.
- Parts del cos i la seua intervenció en el moviment.
- Coordinació dinàmica general i segmentària.
- Possibilitats sensorials (vista, oïda, tacte). Experimentació, exploració i discriminació de les sensacions.
- Presa de consciència del propi cos en relació amb la tensió, la relaxació i la respiració.
- Experimentació de postures corporals diferents.
- Afirmació de la lateralitat.
- Experimentació de situacions d'equilibri i desequilibri estàtic i dinàmic: sense objectes, sobre objectes estables, portant un objecte en situacions simples.
- Nocions associades a relacions espacials i temporals. Percepció espaciotemporal.
- Orientació en l'espai i en el temps.
- Apreciació de dimensions espacials i temporals.
- Acceptació i valoració de la pròpia realitat corporal que augmenta la confiança en les seues possibilitats: autonomia i autoestima.

Bloc 2. Habilitats motrius

- Formes i possibilitats del moviment. Experimentació de diferents formes d'execució i control de les habilitats motrius bàsiques.
- Desenrotllament de la marxa, carrera, salt i girs d'una forma harmoniosa i natural.
- Destresa i resolució de problemes motors senzills en el maneig d'objectes i en la manipulació d'instruments habituals en la vida quotidiana i en les activitats d'aprenentatge escolar.
- Desenrotllament i control de la motricitat fina i la coordinació.
- Disposició favorable a participar en activitats diverses, acceptant l'existència de diferències en el nivell d'habilitat.

- Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions habituals.
- Preparació i realització d'alguna activitat fora del recinte escolar, per a aprendre a conèixer, valorar, disfrutar i respectar el medi natural.

Bloc 3. Activitats físiques artisticoexpressives

- Descobriment, exploració i experimentació de les possibilitats expressives del cos i del moviment.
- Millora de l'espontaneïtat i de la creativitat en el moviment expressiu.
- Sincronització del moviment amb pulsacions i estructures rítmiques senzilles.
- Exteriorització d'emocions i sentiments a través del cos, el gest i el moviment, amb desinhibició.
- Imitació de personatges, objectes i situacions.
- Utilització del teatre i la mimica com a mitjans per a desenrotllar l'expressió corporal i l'expressió no verbal.
- Gaudi per mitjà de l'expressió a través del propi cos.
- Valoració dels recursos expressius i comunicatius del cos, propis i dels companys/es.
- Possibilitats expressives amb objectes i materials.
- Participació i respecte davant de situacions que suposen comunicació corporal. Reconeixement de les diferències en la manera d'expressar-se.

Bloc 4. Activitat física i salut

- Interés i gust per l'atenció del cos.
- Adquisició d'hàbits bàsics d'higiene corporal, alimentaris i posturals relacionats amb l'activitat física.
- Relació de l'activitat física amb el benestar.
- Mobilitat corporal orientada a la salut.
- Respecte i valoració de les normes d'ús de materials i espais en la pràctica d'activitat física, per mitjà de mesures bàsiques de seguretat i prevenció d'accidents.
- Valoració de l'esforç per a aconseguir una major autoestima i autonomia.
- Adopció d'hàbits d'higiene corporal i postural.
- Gaudi de l'activitat física amb relació a la salut.

Bloc 5. Jocs i esports

- El joc com a activitat comuna a totes les cultures. Realització de jocs lliures i organitzats en els quals s'utilitzen les habilitats bàsiques.
- Descobriment de la cooperació i l'oposició amb relació a les regles de joc. Acceptació de distints rols en el joc.
- Reconeixement, valoració i acceptació cap a les persones que participen en el joc.
- Actitud de col·laboració, tolerància, no-discriminació i resolució de conflictes de manera pacífica en la realització dels jocs.
- Comprensió i compliment de les normes de joc.
- Confiança en les pròpies possibilitats i esforç personal en els jocs.
- Valoració del joc com a exercici de l'activitat física, com a mitjà de gaudi, de relació amb els altres i d'ocupació del temps lliure.
- Coneixement i gaudi dels jocs tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, amb especial referència a la pilota valenciana, com a element per a conèixer els nostres costums i la nostra història.

Críteris d'avaluació

1. Reaccionar corporalment davant d'estímuls visuals, auditius i tàctils, donant respostes motrius que s'adapten a les característiques dels dits estímuls.
2. Desplaçar-se, girar i saltar de forma diversa, variant punts de suport, amplituds i freqüències, amb coordinació i bona orientació en l'espai.
3. Realitzar llançaments i recepcions i altres habilitats que impliquen maneig d'objectes, amb coordinació dels segments corporals i situant el cos de forma apropiada.

4. Equilibrar el cos adoptant diferents postures, amb control de la tensió, la relaxació i la respiració.
5. Participar i disfrutar en jocs, especialment els tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, ajustant la seua actuació, tant pel que fa a aspectes motors com a aspectes de relació amb les companyes i companys.
6. Reproduir corporalment o amb instruments una estructura rítmica.
7. Simbolitzar personatges i situacions per mitjà del cos i el moviment amb desinhibició i desimboltura en l'activitat.
8. Mostrar interès per complir les normes referents a cura del cos amb relació a la higiene i a la consciència del risc en l'activitat física.
9. Comportar-se respectuosament amb el medi natural i utilitzar les tècniques de seguretat adequades en l'exercici d'activitats físiques en la naturalesa.

Segon cicle

Continguts

Bloc 1. El cos: imatge i percepció

- Possibilitats perceptives. Exploració de les capacitats perceptives i la seua relació amb el moviment.
- Descobriments dels elements organicofuncionals relacionats amb el moviment.
- Percepció i interiorització de la independència i relació existent entre els segments corporals.
- Coordinació dinàmica general i segmentària.
- Consciència i control del cos en relació amb la tensió, la relaxació i la respiració.
- Representació del propi cos i el dels altres.
- Adequació de la postura a les necessitats expressives i motrius.
- Consolidació de la lateralitat i la seua projecció en l'espai.
- Equilibri estàtic i dinàmic.
- Organització i relació espaciotemporal.
- Orientació espacial en relació a si mateix, als altres i als objectes orientats.
- Percepció i estructuració de l'espai en relació amb el temps.
- Millora de l'orientació espacial i lateralitat a través de l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació.
- Valoració i acceptació de la pròpia realitat corporal i de la dels altres, per a augmentar la confiança en les seues possibilitats: autonomia i autoestima.

Bloc 2. Habilitats motrius

- Formes i possibilitats del moviment. Ajust i consolidació dels elements fonamentals en l'execució de les habilitats motrius bàsiques.
- Utilització eficaç de les habilitats bàsiques en mitjans i situacions estables i conegudes.
- Control motor i domini corporal en els mecanismes d'execució.
- Millora de les qualitats físiques bàsiques de forma genèrica i orientada a l'execució motriu.
- Destresa en el maneig d'objectes i en la manipulació d'instruments habituals en la vida quotidiana i en els propis de l'àrea.
- Millora de la marxa, carrera, salt i gir com a elements fonamentals per a un bon desenrotllament.
- Interès per millorar la competència motriu.
- Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions habituals amb entorns desconeguts.
- Disposició favorable a participar en activitats diverses. Accepten les diferències individuals en el nivell d'habilitat i valorar l'esforç personal.
- Preparació i realització d'alguna activitat fora del recinte escolar, per a aprendre a conèixer, valorar, disfrutar i respectar el medi natural.

Bloc 3. Activitats físiques artísticosexpressives

- El cos i el moviment com a instruments d'expressió i comunicació.
- Exploració i experimentació de les possibilitats i recursos expressius del propi cos, tenint en compte les seues parts, els sentits, el ritme i l'espai.
- Millora de l'espontaneïtat i de la creativitat en el moviment expressiu.
- Adequació del moviment a estructures espaciotemporals i execució de balls i coreografies simples.
- Expressió d'emocions i sentiments a través del cos, el gest i el moviment.
- Recreació de personatges reals i ficticis i els seus contextos dramàtics.
- Utilització dels objectes i materials i les seues possibilitats en l'expressió.
- Gaudi per mitjà de l'expressió i comunicació a través del propi cos.
- Valoració dels recursos expressius i comunicatius del cos, propis i de les companyes i els companys.
- Participació i respecte davant de situacions que suposen comunicació corporal. Valoració i respecte en les diferències en la manera d'expressar-se.

Bloc 4. Activitat física i salut

- Interés i gust per l'atenció del cos de manera responsable.
- Adquisició d'hàbits posturals i alimentaris saludables relacionats amb l'activitat física i el treball intel·lectual, que es realitza diàriament a l'aula, junt amb la consolidació d'hàbits d'higiene corporal.
- Relació de l'activitat física amb la salut i el benestar. Reconeixement dels beneficis de l'activitat física en la salut. Millora de forma genèrica de la condició física orientada a la salut.
- Actitud favorable cap a l'activitat física i reconeixement de la importància de la pràctica habitual de l'exercici en relació a la salut.
- Seguretat en la pròpia pràctica de l'activitat física. Calfament, dosificació de l'esforç i relaxació.
- Reconeixement i valoració de les mesures bàsiques de seguretat i de prevenció d'accidents en la pràctica de l'activitat física, amb relació a l'entorn. Ús correcte i respectuós de materials i espais.
- Valoració de l'esforç per a aconseguir una major autoestima i autonomia.

Bloc 5. Jocs i esports

- El joc i l'esport com a elements de la realitat social.
- Participació en jocs i iniciació a la pràctica d'activitats esportives.
- Aplicació de les habilitats bàsiques en les situacions de joc.
- Descobriments de les estratègies bàsiques de joc relacionades amb la cooperació, l'oposició i la cooperació/oposició.
- Respects, tolerància i col·laboració cap a les persones que participen en el joc i rebuig cap als comportaments antisocials.
- Comprensió, acceptació i compliment de les normes de joc i actitud responsable amb relació a les estratègies establides.
- Acceptació, dins de l'equip, del paper que correspon a un jugador i de la necessitat d'intercanvi de papers perquè totes i tots experimenten diferents responsabilitats.
- Valoració del joc com a mitjà de gaudi, de relació i d'ocupació del temps d'oci i de l'esforç en els jocs i activitats esportives.
- Participació en jocs i esports tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, especialment en les modalitats més senzilles de pilota valenciana.

Críteris d'avaluació

1. Desplaçar-se i saltar, combinant ambdues habilitats de forma coordinada i equilibrada, ajustar els moviments corporals a diferents canvis de les condicions de l'activitat.
2. Llançar, passar i rebre pilotes o altres mòbils, sense perdre'n el control, adequant els moviments a les trajectòries.

3. Girar sobre l'eix longitudinal i transversal, diversificant les posicions segmentàries i millorant les respostes motrius en les pràctiques corporals que ho requerisquen.
4. Actuar de manera coordinada i cooperativa per a resoldre reptes o per a oposar-se a un o més adversaris en un joc col·lectiu.
5. Participar del joc i les activitats esportives, especialment les tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, amb coneixement de les normes i mostrant una actitud d'acceptació cap als altres.
6. Proposar estructures rítmiques senzilles i reproduir-les corporalment o amb instruments.
7. Utilitzar els recursos expressius del cos i implicar-se en el grup per a la comunicació d'idees, sentiments i representació de personatges i històries, reals o imaginàries.
8. Mantindre conductes actives acords amb el valor de l'exercici físic per a la salut. Mostrar interès en l'atenció del cos.
9. Utilitzar les tècniques bàsiques de les activitats que es realitzen en el medi natural i adoptar una actitud d'atenció i conservació del dit medi.

Tercer cicle

Continguts

Bloc 1. El cos: imatge i percepció

- Utilització, representació, interiorització i organització del propi cos: estructuració de l'esquema corporal.
- Elements organicofuncionals relacionats amb el moviment.
- Coordinació dinàmica general i segmentària.
- Consciència, representació, utilització i control del cos en repòs i en moviment.
- Aplicació del control tònic i de la respiració al control motor.
- Adequació de la postura a les necessitats expressives i motrius de forma econòmica i equilibrada.
- Utilització adequada de la discriminació selectiva d'estímuls i de l'anticipació perceptiva.
- Execució de moviments d'una certa dificultat amb els segments corporals no dominants.
- Equilibri estàtic i dinàmic en situacions complexes.
- Percepció i estructuració espaciotemporal en accions i situacions motrius complexes.
- Valoració i acceptació de la pròpia realitat corporal i la dels altres, mostrant una actitud crítica cap al model esteticocorporal socialment vigent.
- Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per a demanar informació, elaborar documents i fomentar un esperit crític amb relació a l'àrea.

Bloc 2. Habilitats motrius

- Adaptació de l'execució de les habilitats motrius a contextos de pràctica de complexitat creixent, amb eficiència i creativitat.
- Domini motor i corporal des d'un plantejament previ a l'acció per mitjà dels mecanismes de decisió i control.
- Condicionament físic orientat a la millora de l'execució amb autonomia i confiança de les habilitats motrius.
- Valoració del treball ben executat des del punt de vista motor.
- Manipulació correcta i destresa en el maneig d'objectes propis de l'entorn escolar i extraescolar.
- Autonomia i confiança en les pròpies habilitats motrius en situacions noves o entorns desconeguts.
- Adquisició d'una major confiança i independència motriu.
- Disposició favorable a participar en activitats individuals i de grup diverses, acceptant l'existència de diferències en el nivell d'habilitat.
- Valoració, gaudi i respecte conscient del medi ambient a través de la realització d'activitats en el medi natural.

- Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per a demanar informació, elaborar documents i fomentar un esperit crític amb relació a l'àrea.

Bloc 3. Activitats físiques artisticoexpressives

- El cos i el moviment. Exploració i consciència de les possibilitats i recursos del llenguatge corporal amb espontaneïtat i creativitat.
- Millora de l'espontaneïtat i de la creativitat en el moviment expressiu.
- Composició de moviments a partir d'estímul rítmics i musicals. Elaboració de balls i coreografies simples.
- Exploració i experimentació de les possibilitats i recursos expressius del propi cos a través de la dansa, la mímica i la dramatització.
- Expressió i comunicació de sentiments i emocions individuals i compartides a través del cos, el gest i el moviment.
- Representacions i improvisacions artístiques amb el llenguatge corporal i amb l'ajuda d'objectes i materials.
- Valoració dels usos expressius i comunicatius del cos, propis i de les companyes i els companys.
- Valoració de la iniciativa individual.
- Participació i respecte davant de situacions que suposen comunicació corporal.
- Desenrotllament de la capacitat de cooperació i treball en grup.
- Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per a demanar informació, elaborar documents i fomentar un esperit crític amb relació a l'àrea.

Bloc 4. Activitat física i salut

- Interés i gust per l'atenció del cos de manera responsable.
- Adquisició d'hàbits posturals i alimentaris saludables i autonomia en la higiene corporal.
- Reconeixement dels efectes beneficiosos de l'activitat física en la salut i identificació de les pràctiques poc saludables.
- Millora de la condició física orientada a la salut.
- Prevenció de lesions en l'activitat física. Calfament, dosificació de l'esforç i presa de consciència de la recuperació i la relaxació.
- Reconeixement i valoració de les mesures de seguretat i de prevenció d'accidents en la pràctica de l'activitat física amb relació a l'entorn. Ús correcte i respectuós de materials i espais.
- Valoració de l'esforç per a aconseguir una major autoestima i autonomia.
- Autonomia en els hàbits d'higiene corporal i postural.
- Valoració de les situacions de riscos que es deriven de l'activitat física.
- Valoració de l'activitat física per al manteniment i la millora de la salut, i com a alternativa als hàbits nocius per a la salut.
- Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per a demanar informació, elaborar documents i fomentar un esperit crític amb relació a l'àrea.

Bloc 5. Jocs i esports

- El joc i l'esport com a fenòmens socials i culturals.
- Iniciació a l'esport adaptat a l'espai, el temps i els recursos.
- Tipus de jocs i activitats esportives. Realització de jocs i d'activitats esportives de diverses modalitats i dificultat creixent, amb especial referència a les tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, com ara la Pilota Valenciana.
- Ús adequat de les habilitats i estratègies bàsiques de joc relacionades amb la cooperació, l'oposició i la cooperació/oposició.
- Acceptació i respecte cap a les normes, regles, estratègies i persones que participen en el joc. Elaboració i compliment d'un codi de joc net.
- Valoració de l'esforç personal i col·lectiu en els diferents tipus de jocs i activitats esportives al marge de preferències i prejudis.

- Organització, participació i estima del joc i les activitats recreatives o esportives com a mitjà de gaudi, de relació i d'ocupació satisfactori del temps d'oci.
- Acceptació del paper que corresponga exercir com a jugador dins de l'equip, independentment de la seua capacitat motriu.
- Identificació dels valors fonamentals del joc: l'esforç personal, la relació amb els altres i l'acceptació de resultat.
- Ús de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà per a demanar informació, elaborar documents i fomentar un esperit crític amb relació a l'àrea.

Críteris d'avaluació

1. Adaptar els desplaçaments i salts a diferents tipus d'entorns que puguen ser desconeguts i presenten cert grau d'incertesa.
2. Llançar, passar i rebre pilotes o altres mòbils, sense perdre'n el control en els jocs i activitats motrius que ho requerisquen, amb ajust correcte a la situació en el terreny de joc, a les distàncies i a les trajectòries.
3. Actuar de manera coordinada i cooperativa per a resoldre reptes o per a oposar-se a un o més adversaris en un joc col·lectiu, ja siga com a atacant o com a defensor.
4. Identificar, com a valors fonamentals dels jocs i la pràctica d'activitats esportives, l'esforç personal i les relacions que s'establixen amb el grup i actuar d'acord amb estos.
5. Opinar coherentment i críticament amb relació a les situacions conflictives sorgides en la pràctica de l'activitat física i l'esport.
6. Mostrar conductes actives per a incrementar globalment la condició física, ajustant la seua actuació al coneixement de les pròpies possibilitats i limitacions corporals i de moviment.
7. Construir composicions de grup en interacció amb les companyes i els companys, utilitzant els recursos expressius del cos i partint d'estímuls musicals, plàstics o verbals.
8. Identificar algunes de les relacions que s'establixen entre la pràctica correcta i habitual de l'exercici físic i la millora de la salut, i actuar d'acord amb estes.
9. Participar del joc i les activitats esportives, especialment les tradicionals i populars de la Comunitat Valenciana, amb coneixement de les normes i mostrant una actitud d'acceptació cap als altres.
10. Realitzar recorreguts seguint les tècniques d'orientació en el medi natural, aprendre a moure's en ell i comprometre's a la seua cura i conservació.
11. Usar les tecnologies de la informació i la comunicació de forma cooperativa i amb sentit crític per a obtindre informació relacionada amb l'Educació física, i per a establir intercanvi d'opinions amb l'alumnat d'altres centres docents.

Educació per a la ciutadania i els drets humans

Les democràcies modernes no poden dependre exclusivament d'un sistema jurídic garantista i de les altres institucions que conformen un Estat de dret, per molt important que tot açò pugua ser. És fonamental que les ciutadanes i els ciutadans donen suport activament a les institucions i que exercisquen els seus drets no sols passivament, per mitjà del seu vot, sinó activament, participant en els debats públics, informant-se i exigint les responsabilitats a què, en algun cas, hi haja lloc. L'augment de la diversitat i el pluralisme en les nostres societats han fet encara més peremptòria la necessitat d'un acord bàsic sobre quins són els nostres drets i les nostres llibertats, quines les nostres formes de govern i les nostres lleis. Ja no podem donar per suposat el consens social en estes qüestions. Els organismes internacionals, Nacions Unides, el Consell d'Europa o la Unió Europea han insistit en la necessitat de fomentar la ciutadania responsable en una societat democràtica com a fórmula per a aconseguir la cohesió social i una identitat europea comuna.

Totes les ciutadanes i ciutadans estan cridats a esta labor de pedagogia democràtica, però són les escoles, junt amb les llars, les que conformaran la futura ciutadania del nostre país. I els poders públics han de vetllar perquè l'educació comuna de tots els nostres estudiants siga compatible amb l'extensió dels valors cívics. Seria injust no reconèixer que els centres educatius espanyols ja fa molts anys que han incorporat els valors democràtics a les seues pràctiques quotidianes. En la mesura de les seues possibilitats, les professores i els professors es preocupen de que, des dels primers nivells del sistema escolar, les alumnes i els alumnes deixen arrere les pràctiques discriminatòries, respecten la diferència, utilitzen el diàleg o cooperen entre ells.

Junt amb els hàbits democràtics que s'han anat adquirint en la formació escolar, cap una assignatura que permeta abordar tant els continguts bàsics d'una educació ciutadana, com la posada en pràctica de mètodes i activitats que inicien les alumnes i els alumnes en la vida democràtica. Estos són els fins de l'Educació per a la ciutadania en el tercer cicle de Primària. Les professores i els professors encarregats d'impartir-la hauran d'evitar, d'una banda, el relativisme del tot val, que mina finalment la convivència democràtica i destrueix els valors que la sostenen; i, d'un altre, la temptació de l'adoctrinament en aquelles idees que, per molt legítimes que puguen ser, depenen de l'educació dels pares i de les opcions futures del xiquet mateix.

Els objectius i continguts de l'àrea, en sintonia amb la Recomanació (2002) 12 del Consell de Ministres del Consell d'Europa, partixen de l'àmbit personal i de l'entorn més pròxim: de l'autonomia personal, de la formació de la voluntat i l'autoestima pròpies i del reconeixement dels altres com a part necessària dels nostres projectes de vida; insistint-hi en el valor de l'amistat. En eixe joc entre la vida pròpia i el reconeixement dels altres s'articulen els conceptes de llibertat i de responsabilitat. De l'àmbit personal i immediat es passa a la convivència, la participació i la vida en comú en els grups pròxims. Finalment, s'aborden la convivència social que estableixen la Constitució i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, així com els drets i la responsabilitat de l'individu davant de si mateix i davant dels altres. Per tant, el recorregut proposat va de l'individu a la societat.

Els continguts s'organitzen en tres blocs en què els conceptes, els procediments i les actituds s'aborden des d'una perspectiva integrada. El bloc 1, *Individus i relacions interpersonals i socials*, tracta els aspectes personals: l'alumnat ha d'aprendre que la seua autonomia com a individu no es basa en l'assumpció acrítica del propi desig, sinó que ha d'anar forjant una voluntat que ajude a donar forma a un projecte personal de vida. L'autoestima només pot ser el resultat d'eixa lluita entre les tendències contradictòries dels desitjos i l'acció finalment assumida per l'exercici de la voluntat. Es proposa un model de relacions basat en el reconeixement de la dignitat de totes les persones, del respecte a l'altre, encara que mantinga opinions i creences diferents de les pròpies, i de la diversitat i els drets de les persones. En este context es mou la vida dels sers humans, i només així s'ha plantejar la relació entre llibertat i responsabilitat.

El bloc 2, *La vida en comunitat*, tracta de la convivència en les relacions amb l'entorn, de la forma d'abordar la convivència i el conflicte en els grups de pertinença (família, centre escolar, amics, localitat), de l'exercici dels drets i deures que corresponen a cada persona en el si d'eixos grups, i de com identificar-hi la diversitat, rebutjar la discriminació i valorar-hi la participació i les seues vies. Des del reconeixement de la pluralitat del propi entorn cal assumir el pluralisme valoratiu que caracteritza les societats democràtiques.

Finalment, el bloc 3, *Viure en societat*, proposa un plantejament social més ampli: el de la necessitat i el coneixement de les normes i els principis de convivència establits per la Constitució i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, del coneixement i la valoració dels servicis públics i dels béns comuns, així com de les obligacions de les administracions públiques i dels ciutadans en el seu manteniment. Especialment, en este context és on s'han de desenrotllar hàbits cívics en aquells espais que són de tots i davant d'aquells

problemes que ens afecten a tots. Alguns dels servicis públics i dels béns comuns reben un tractament específic adequat a l'edat de l'alumnat, és el cas de la protecció civil, la seguretat i la defensa nacional. Però el curs estaria incomplet si l'alumnat no transcendeix l'àmbit nacional. És necessari insistir en el principi que totes les persones tenen la mateixa dignitat. Ensenyar les nocions bàsiques dels drets humans a fi que, en primer lloc, s'eduquen en el rebuig a la discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social; i, en segon lloc, que entenguen que el rebuig de la discriminació exigeix la igualtat de drets en el món laboral i social.

Contribució de l'àrea al desenvolupament de les competències bàsiques

L'Educació per a la ciutadania contribueix a desenvolupar la *competència social i ciutadana*. L'àrea afronta l'àmbit personal i públic que hi ha implícit: propicia l'adquisició d'habilitats i virtuts cíviques per a viure en societat i per a exercir la ciutadania democràtica. Així, l'àrea pretén el desenvolupament de l'alumnat com a persones dignes i íntegres, la qual cosa exigeix reforçar l'autonomia, l'autoestima i l'afany de superació, i afavorir l'esperit crític per a ajudar a la construcció de projectes personals de vida. També es contribueix a millorar les relacions interpersonals en la mesura que l'àrea afavorix la utilització sistemàtica del diàleg. Per a això, l'àrea inclou continguts específics relatius a la convivència, la participació, al coneixement de la diversitat i de les situacions de discriminació i injustícia, que han de permetre consolidar-hi les virtuts cíviques necessàries per a una societat democràtica.

Així mateix, l'àrea contribueix a adquirir el coneixement dels fonaments i les maneres d'organització de les societats democràtiques, a valorar positivament la conquesta dels drets humans i a rebutjar els conflictes entre els grups humans i les situacions d'injustícia. Són continguts específics de l'àrea els principis continguts en la Declaració Universal dels Drets Humans, la Convenció sobre els Drets del Xiquet, la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, així com la seua aplicació per part de les diverses institucions.

La identificació dels deures ciutadans i l'assumpció i l'exercici d'hàbits i virtuts cíviques adequades a cada edat en l'entorn escolar i social, permetrà que els futurs ciutadans s'iniciïn en la construcció de societats més cohesionades, lliures, pròsperes, equitatives i justes.

Al desenvolupament de la *competència per a aprendre a aprendre* es contribueix en la mesura que l'àrea proposa estimular les virtuts i habilitats socials, i impulsar el treball en equip, la participació i l'ús sistemàtic de l'argumentació, que es requereix a l'hora de desenvolupar d'un pensament propi. La síntesi de les idees pròpies i alienes, la presentació raonada del criteri propi i la confrontació ordenada i crítica de coneixement, informació i opinió afavorixen també els aprenentatges posteriors.

Des de l'àrea s'afavorix la *competència d'autonomia i la iniciativa personal*, en la mesura que s'hi posen en pràctica iniciatives de planificació, presa de decisions, participació, organització i assumpció de responsabilitats. L'àrea entrena en el diàleg i el debat, en la participació, en l'aproximació respectuosa a les diferències socials, culturals i econòmiques, i en la valoració crítica d'estes diferències així com de les idees. El currículum atén a la construcció d'un pensament propi, i a l'adopció de postures sobre problemes i les seues possibles solucions. Amb això, s'enforteix l'autonomia de l'alumnat per a analitzar, valorar i decidir, des de la confiança en si mateixos i el respecte a les altres persones.

A la *competència en comunicació lingüística* es contribueix a partir del coneixement i de l'ús de termes i conceptes propis de l'àrea. A més, l'ús sistemàtic del debat, procediment imprescindible en esta àrea, contribueix específicament a esta competència, perquè exigeix exercitar-se en l'escolta, l'exposició i l'argumentació.

Objectius

L'ensenyança de l'Educació per a la ciutadania i els drets humans en esta etapa tindrà com a objectiu el desenvolupament de les següents capacitats:

1. Desenvolupar l'autoconeixement i l'afany de superació.
2. Desenvolupar l'autoestima i l'afectivitat en les seues relacions amb els altres, així com una actitud contrària a la violència, els estereotips i els prejuïus.
3. Mostrar respecte pels costums i les formes de vida de poblacions diferents de la pròpia, en tot allò que tinguen d'enriquir.
4. Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència i aprendre a obrar-hi d'acord.

5. Identificar i rebutjar situacions en què falla la convivència, d'injustícia i de discriminació.
6. Desenrotllar habilitats emocionals, comunicatives i socials per a actuar amb autonomia en la vida quotidiana i participar activament en les relacions de grup; mostrant-hi actituds generoses i constructives.
7. Reconèixer els drets humans arrellegats en les declaracions universals, així com els drets i llibertats que arrelleguen la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.
8. Descriure l'organització, la forma d'elecció i les principals funcions d'alguns òrgans de govern del municipi, de la Comunitat Valenciana i de l'Estat. Identificar els deures més rellevants associats a estos.
9. Conèixer i respectar les normes bàsiques que regulen la circulació vial, especialment aquelles que tenen a veure amb la seguretat.

Continguts

Bloc 1. Individus i relacions interpersonals i socials

- Autonomia, voluntat i autoestima.
- Reconeixement de les altres i els altres com a base de la convivència. L'amistat.
- Llibertat i responsabilitat.

Bloc 2. La vida en comunitat

- La convivència en la família, el col·legi, el barri, la localitat.
- Convivència, diàleg i conflicte.
- El dret i el deure de participar. Les vies de participació.
- El pluralisme i els valors cívics en la societat democràtica.

Bloc 3. Viure en societat

- La vida en societat. Necessitat de les normes per a conuiu. Els principis de convivència en la Constitució Espanyola i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.
- Drets i llibertats en la Constitució. Els drets de les valencianes i els valencians en l'Estatut d'Autonomia.
- El paper dels ajuntaments, de les Comunitats Autònomes i de l'Estat en l'organització política espanyola.
- Servicis públics i béns comuns. La contribució de les ciutadanes i els ciutadans a través dels impostos.
- Hàbits cívics. Els espais públics, la protecció civil i el medi ambient. La defensa nacional com un compromís ciutadà.
- La idea de dignitat humana. Drets humans i drets de la infància. Relacions entre drets i deures. La universalitat dels drets humans.
- La no-discriminació per raó de naixement, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social. La igualtat de drets en el món laboral i social.
- Seguretat viària. Els principals senyals de circulació. Normes de comportament dels ciutadans.

Criteris d'avaluació

1. Mostrar un adequat nivell de coneixement dels propis límits i virtuts.
2. Identificar i respectar les diferències i característiques dels altres.
3. Assumir responsablement les conseqüències de les accions personals.
4. Argumentar i defensar les opinions pròpies.
5. Escoltar i respectar críticament les opinions dels altres.
6. Acceptar i practicar les normes de convivència.
7. Participar en la presa de decisions del grup.
8. Utilitzar el diàleg per a afavorir els acords.
9. Assumir obligacions i responsabilitats.

10. Conèixer el paper dels ajuntaments, les Comunitats Autònomes i l'Estat en l'ordenament polític espanyol.
11. Conèixer i valorar els drets reconeguts en les declaracions internacionals, en la Constitució Espanyola i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.
12. Conèixer el significat i la importància dels principals senyals de circulació i reconèixer les normes bàsiques de seguretat viària.

Llengua estrangera

El coneixement de llengües estrangeres és cada vegada més important i necessari per a viure en un món que, a causa dels progressius avanços en els camps tecnològics i informàtics, ens porta a una societat on la comunicació a través d'altres llengües obri enormes possibilitats de progrés i llibertat, a més de contribuir a l'enteniment i respecte entre les distintes cultures i els seus parlants.

El nostre país, a més, com a membre de la Unió Europea, i tal com es recull en un dels objectius de l'Estratègia de Lisboa, està compromés en el foment del coneixement de les llengües comunitàries. Per la seua banda, el Consell d'Europa, en el Marc Europeu Comú de Referència per a l'aprenentatge de llengües estrangeres, estableix directrius respecte d'això i indica que l'últim objectiu és que les alumnes i els alumnes siguen capaços d'aconseguir progressivament graus de competència lingüística. Conseqüentment, els coneixements adquirits per les xiquetes i els xiquets al final de l'Educació Primària tindran continuïtat en l'Educació Secundària Obligatoria.

El currículum de la Comunitat Valenciana té unes característiques específiques per la convivència del valencià i el castellà, la qual cosa fa que la llengua estrangera siga la tercera llengua de les alumnes i els alumnes. Esta situació ha de comportar un tractament integrat de les llengües, de manera que estes contribuïsquen a la construcció d'una competència plurilingüe, específica per a cada alumna o alumne. D'ací que esta competència comprega capacitats comunicatives i expressives que han de desenrotllar-se en el conjunt dels aprenentatges lingüístics.

L'adquisició d'estes competències ha de tindre en compte les característiques especials de l'alumnat que les ha d'adquirir. Les alumnes i els alumnes d'esta edat són vitals i aprenen mentres juguen, es mouen i realitzen activitats que els agraden, ja que la seua motivació per a aprendre la llengua estrangera prové de l'interés de la tasca i no de la utilitat futura d'estes ensenyances. Generalment, són més oberts i desinhibits que els aprenents majors i s'animen fàcilment en l'activitat encara que la seua capacitat per a mantindre l'atenció centrada en una mateixa tasca és considerablement limitada. Les alumnes i els alumnes d'esta edat necessiten un clima relaxat i agradable a l'aula que desenrotlle la seua autoestima. Per això, potser almenys en els primers moments, necessiten que l'activitat estiga molt estructurada a fi de sentir-se segurs per a treballar i comunicar-se. Tot i això, el factor més important per a motivar-los és la seua relació amb la mestra o el mestre a l'aula.

La Llengua estrangera, quant a l'Educació Primària, haurà de ser impartida de manera natural i adequada al procés de maduració de les alumnes i els alumnes. És important la immersió en aquella des de l'inici del seu estudi, ja que la majoria de les oportunitats per a l'aprenentatge es donen només en l'entorn escolar. Normalment, i fins i tot tenint en compte la recent arribada a la Comunitat Valenciana de ciutadans d'altres nacionalitats i idiomes, és la situació concreta de la classe de Llengua estrangera l'únic lloc en què la comunicació en les dites llengües pot dur-se a terme, sobretot, en estos nivells inicials. Esta circumstància fa necessària la inclusió de continguts que incorporen contextos distints de l'acadèmic, especialment, els de les relacions socials, els mitjans de comunicació i, amb les lògiques adaptacions, el literari.

Per això, l'ensenyança de la Llengua estrangera durant l'Educació Primària ha de respectar un dels principis bàsics de l'enfocament comunicatiu, "una llengua s'aprén quan s'usa", és a dir, quan l'alumna o l'alumne la utilitza per a realitzar activitats interessants i motivadores; però també ha de seguir el principi bàsic dels nous enfocaments de la integració de llengua i continguts, "una llengua s'aprén millor quan s'usa per a aprendre", és a dir, per a adquirir informació i coneixements rellevants, especialment, aquells relacionats amb els continguts de les diverses disciplines acadèmiques. Pràcticament des del principi s'utilitzaran coneixements ja apresos en les diferents àrees no lingüístiques, com a escenari o context per a l'adquisició de la llengua estrangera, fins que en el tercer cicle puga plantejar-se ja la consolidació, ampliació i adquisició d'alguns continguts nous, fàcilment localitzables en un context, corresponents a diferents àrees no lingüístiques.

Així, l'eix de l'àrea de Llengua estrangera en este currículum el constitueixen els procediments dirigits a la consecució d'una competència comunicativa efectiva oral i escrita que comprega tots els usos i registres possibles.

Els continguts s'han agrupat en blocs relacionats amb sis centres d'atenció específics: el llenguatge oral; el llenguatge escrit; els elements constitutius del sistema lingüístic, el seu funcionament i relacions; la llengua com a instrument d'aprenentatge; la dimensió social i cultural de la nova llengua i les Noves Tecnologies.

El bloc 1, *Escollar, parlar i conversar* adquireix, en esta etapa, especial rellevància. La limitada presència de la llengua estrangera en el context social, fa que el model lingüístic aportat per l'escola siga la primera font de coneixement i aprenentatge de l'idioma. El dit model haurà d'arreglar la varietat de discursos, expressions usals, matisos fonètics i prosòdics propis de les diferents situacions reals de comunicació, amb el suport dels mitjans audiovisuals convencionals i de les tecnologies de la informació i la comunicació. Els discursos utilitzats a l'aula són al mateix temps vehicle i objecte d'aprenentatge, per la qual cosa el currículum ha atés tant al coneixement dels elements lingüístics com a la capacitat d'utilitzar-los per a l'exercici de tasques comunicatives.

El bloc 2, *Llegir i escriure*, en coherència amb l'anterior, pretén el coneixement de la llengua escrita. L'ús progressiu del llenguatge escrit dependrà del grau de coneixement de les formes orals i de la progressiva seguretat en la representació gràfica dels sons d'eixa llengua, normalment, diferent de la pròpia. A fi de superar esta falta de seguretat, es recomana l'ús de diccionaris i altres mitjans de consulta, convencionals o digitals, per a la comprensió i composició de qualsevol tipus de textos.

El bloc 3, *Coneixement de la llengua*, inclou tant coneixements lingüístics com continguts de reflexió sobre l'aprenentatge. El punt de partida serà les situacions d'ús que fomenten l'adquisició de regles sobre el funcionament de la llengua, de manera que les alumnes i els alumnes puguen establir quins elements de la llengua estrangera es comporten com en les llengües que coneix, de manera que es desenrotlle la confiança en la seua capacitat per a servir-se d'aquella.

El bloc 4, *La llengua com a instrument d'aprenentatge*, pretén que l'alumnat pugua anar adquirint de forma progressiva continguts de les matèries curriculars no lingüístiques. Es partirà de la realització de projectes senzills, experiments i activitats manipulatives i contextualitzades, en les quals es reprenguen, refermen o eixamplen continguts de les àrees no lingüístiques, amb poca demanda cognitiva, i que ja hagen sigut adquirits en la L1 o L2.

Els continguts del bloc 5, *Aspectes socioculturals i consciència intercultural*, contribuïxen que les xiquetes i els xiquets coneguen costums, formes de relació social, trets i particularitats dels països en què es parla la llengua estrangera; en definitiva, formes de vida diferents de les pròpies. Este coneixement promourà el respecte i l'interés de les diferents realitats socials i culturals.

Bloc 6, *Tecnologia de la informació i de la comunicació*. És potser en esta àrea on la Tecnologia de la informació i de la comunicació aconseguix la seua pertinència màxima. La possibilitat de treballar directament amb textos reals, accedir a productes culturals ja elaborats (cançons, contes, pel·lícules...), comunicar-se amb parlants de la mateixa edat o participar en projectes conjunts, a més de l'atracció intrínseca que tenen per als jòvens aprenents, fan de les TIC un context global que atorga interès i rellevància a tot un conjunt d'activitats que poden ser realitzades fàcilment en la classe de llengua.

Contribució de l'àrea al desenrotllament de les competències bàsiques

L'estudi d'una llengua estrangera contribuïx al desenrotllament de la *competència en comunicació lingüística* d'una manera directa, en el mateix sentit en què ho fa la primera llengua.

L'aprenentatge d'una llengua estrangera es rendibilitza enormement si s'hi inclou la reflexió sobre este, de manera que cada alumna i alumne identifique com aprén millor. Eixa és la raó de la introducció d'un apartat específic de reflexió sobre el propi aprenentatge, que així contribuïx a la *competència d'aprendre a aprendre*.

Esta reflexió afavorix igualment l'*autonomia i iniciativa personal*, ja que prepara les alumnes i els alumnes per a avançar per si mateixos en el coneixement i ús d'eixa llengua.

Les competències esmentades estan en l'actualitat en relació directa amb la *competència en tractament de la informació i competència digital*. Les tecnologies de la informació i la comunicació oferixen la possibilitat de comunicar-se en temps real amb qualsevol part del món i també l'accés senzill i immediat a un flux d'informació que augmenta cada dia. El coneixement d'una llengua estrangera dóna l'oportunitat d'accedir a eixa universalitat de la informació i la comunicació, imprescindible per a la plenitud d'una realització personal plena i l'exercici dels seus drets ciutadans.

Així, esta àrea contribuïx en gran manera al desenrotllament de la *competència social i ciutadana*. Aprendre una llengua estrangera implica conèixer les diferents comunitats de parlants d'esta. Este aprenentatge, ben

orientat des de l'escola, ha de traduir-se en un interès per descobrir altres cultures i per relacionar-se amb altres persones, parlants o aprenents d'eixa llengua, de manera que s'afavorisca el respecte i la integració.

Finalment, i encara que en menor grau, esta àrea col·labora en el desenvolupament de la *competència artística i cultural* a través de la introducció dels textos i models literaris, adaptats a este nivell, en tant que suposen l'excel·lència en l'ús de la llengua.

Objectius

L'ensenyança de la Llengua estrangera en esta etapa tindrà com a objectiu el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Escoltar i comprendre missatges, servint-se de les informacions transmeses per a la realització de tasques relacionades amb la seua experiència.
2. Expressar-se oralment en situacions senzilles i habituals, utilitzant procediments verbals i no verbals i adoptant una actitud respectuosa i de cooperació.
3. Escriure textos amb finalitats variades sobre temes prèviament tractats a l'aula i amb l'ajuda de models.
4. Llegir de forma comprensiva com a font de plaer i satisfacció personal i per a extraure informació d'acord amb una finalitat prèvia.
5. Aprendre a utilitzar amb progressiva autonomia tots els mitjans al seu abast, incloent-hi les noves tecnologies, per a obtenir informació i per a comunicar-se en la llengua estrangera.
6. Usar progressivament la llengua estrangera per a afirmar i ampliar continguts de les àrees no lingüístiques ja apresos i per a aprendre uns altres de nous.
7. Valorar la llengua estrangera, i les llengües en general, com a mitjà de comunicació i enteniment entre persones de procedències i cultures diverses i com a ferramenta d'aprenentatge de distints continguts.
8. Manifestar una actitud receptiva, interessada i de confiança en la pròpia capacitat d'aprenentatge i d'ús de la llengua estrangera.
9. Utilitzar els coneixements i les experiències prèvies amb altres llengües per a una adquisició més ràpida, eficaç i autònoma de la llengua estrangera.
10. Utilitzar indistintament les llengües del currículum com a ferramentes d'informació i d'aprenentatge, tenint en compte la competència que es té en cada una.
11. Identificar aspectes fonètics, de ritme, accentuació i entonació, així com estructures lingüístiques i aspectes lèxics de la llengua estrangera i usar-los com a elements bàsics de la comunicació.

Primer cicle

Continguts

Respecte al tractament integrat de llengües, s'ha distingit els continguts curriculars que corresponen a les competències i estratègies comunes dels continguts que necessiten ser tractats independentment en cada una de les llengües. Els continguts relatius a les competències i estratègies comunes a totes les llengües es poden haver treballat ja en alguna de les llengües del currículum. Estos continguts són els que apareixen en la columna de l'esquerra.

Bloc 1. Escoltar, parlar i conversar

	1. Comprensió de missatges orals senzills i pròxims a la realitat de les alumnes i dels alumnes per a l'elaboració de tasques a l'aula.
	2. Escolta atenta i comprensió de textos orals breus i molt senzills procedents de distints suports audiovisuals i informàtics.
	3. Participació en intercanvis orals reals o simulats relacionats amb actes de parla ritualitzats, a través de respostes verbals i no verbals facilitats per rutines de comunicació, per a realitzar activitats d'aula en contextos comunicatius.
	4. Reproducció de missatges orals per a expressar necessitats bàsiques dins de l'aula.
	5. Escolta atenta i comprensió de textos molt breus i senzills, relacionats amb activitats d'aula significatives i produïts en distintes situacions de comunicació.
	6. Reproducció de textos orals breus prèviament treballats a través de cançons, rimes, dramatitzacions i relats molt senzills amb suports visuals o gestuals.
7. Desenrotllament d'estratègies bàsiques de comunicació, per a donar suport a la comprensió i expressió oral: ús del context visual i no verbal (expressió, gest, mim, sons, imatges, etc.), repetició, coneixements previs sobre el tema o la situació transferits des de les llengües que coneix.	
	8. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a comunicar-se.

Bloc 2. Llegir i escriure
2.1. Animació a la lectura

	1. Lectura de paraules i frases molt senzilles (presentades dins d'un context i prèviament conegudes) en interaccions orals reals o simulades, en distintes situacions comunicatives o lúdiques, com a part de la realització d'una tasca o per gust i interès per llegir.
2. Iniciació en l'ús d'estratègies bàsiques de lectura: ús del context visual i verbal i dels coneixements previs sobre el tema o la situació transferits des de les llengües que coneix.-	

2.2. Iniciació en l'escriptura

	1. Escriitura dirigida de vocabulari bàsic i frases molt senzilles, conegudes prèviament per l'alumnat en el nivell oral, en distintes situacions comunicatives o lúdiques, i/o com a part d'una tasca o amb intenció lúdica.
2. Ús de les estratègies de comprensió bàsiques fonamentals per a facilitar la comprensió escrita (usar els elements del context visual i verbal), i dels coneixements previs sobre el tema.	
	3. Coneixement de diferents textos propis de la comunicació literària (contes, cançons, poemes...) i la aplicació d'estos en la comprensió i la producció en llengua estrangera.
4. Iniciació en la utilització de programes informàtics educatius per a llegir i escriure missatges senzills.	
5. Interés per l'atenció i la presentació dels textos.	

Bloc 3. Coneixement de la llengua

3.1. Coneixements lingüístics

3.1.1. Usos de la llengua

1. Coneixement de la possibilitat de donar i obtenir informació, expressar sentiments i desitjos o donar ordres i instruccions, per mitjà dels recursos lingüístics apropiats a la situació comunicativa.	
	2. Ús de les funcions lingüístiques bàsiques en intercanvis comunicatius senzills, utilitzant per a cada una les estructures lingüístiques adequades més senzilles: <ul style="list-style-type: none"> - Saludar i acomiadar-se. - Identificar-se i presentar-se. - Expressar sentiments, gustos i habilitats. - Respondre a instruccions senzilles i a preguntes per a donar informació sobre localització d'objectes, persones i animals...
	3. Pràctica de diversos usos lingüístics contextualitzats en situacions comunicatives reals o simulades, utilitzant els elements lingüístics adequats: <ul style="list-style-type: none"> - Identificar colors i objectes. - Expressar quantitat. - Reconèixer grandàries. - Reconèixer les característiques del temps atmosfèric...

3.1.2. Reflexió sobre la llengua

	1. Iniciació i ús d'alguns aspectes fonètics, del ritme, accentuació i entonació de la llengua estrangera com a estratègia de comprensió i models per a la producció oral.
2. Presa de consciència de determinades formes i estructures pròpies de la llengua estrangera per a reutilitzar-les en l'expressió en distintes situacions de comunicació.	
	3. Acostament a pautes de ritme, accentuació i entonació característiques, per mitjà de rutines, cançons i tirallongues.
	4. Reconeixement i ús d'algunes formes i estructures habituals pròpies de la llengua estrangera prèviament utilitzades.
	5. Associació global de grafia, pronunciació i significat a partir de models escrits que representen expressions orals conegudes per l'alumnat.
	6. Familiarització amb l'ús d'estratègies senzilles en la producció de textos, partint sempre d'un model i/o comparant amb les tècniques que utilitza en la seua pròpia llengua.
	7. Interés per utilitzar la llengua estrangera en situacions variades.

3.2. Reflexió sobre l'aprenentatge

1. Ús de les estratègies, habilitats i procediments (repetició, memorització, relació de paraules amb imatges, organització de vocabulari al voltant d'un tòpic, observació de models...) per a l'adquisició de lèxic i estructures elementals de la llengua o per a la consolidació dels ja adquirits.	
	2. Utilització progressiva de mitjans gràfics de consulta i informació (diccionaris d'imatges, vocabularis temàtics...), que donen suport al treball de llengua, el reforcen i el complementen.
	3. Ús progressiu de les noves tecnologies de la informació i comunicació per a introduir i reforçar els aprenentatges de la llengua estrangera.
4. Ús gradual de tècniques bàsiques encaminades a fomentar una bona organització del treball i a afavorir un aprenentatge cada vegada més autònom.	
	5. Actitud positiva i de confiança en la pròpia capacitat per a aprendre una llengua estrangera i gust pel treball cooperatiu.
6. Control del propi procés d'aprenentatge (reflexió sobre el propi aprenentatge, organització del propi treball, recerca d'ocasions per a usar i practicar la llengua, autocorrecció...).	
7. Comparació entre formes i usos de la llengua estrangera amb la L1 i la L2 per a adquirir-los o aclarir-los.	

	8. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a fer i aprendre.
9. Valoració del propi procés d'aprenentatge refermant la confiança en si mateix i l'autoestima.	

Bloc 4. La llengua com a instrument d'aprenentatge

	1. Desenvolupament del vocabulari i temes relacionats amb l'entorn immediat de l'alumnat, els seus interessos i experiències, partint de conceptes adquirits ja en la L1 o la L2.
	2. Realització d'activitats contextualitzades en llengua estrangera representant continguts amb poca demanda cognitiva, de les àrees no lingüístiques ja adquirits en L1 o L2.
3. Utilització d'estratègies d'organització de la informació per a l'elaboració de murals, àlbums..., que sistematitzen els resultats.	
	4. Valoració de la llengua estrangera com un instrument més per a aprendre, organitzar-se i pensar.

Bloc 5. Aspectes socioculturals i consciència intercultural

1. Curiositat, respecte i interès per altres llengües i cultures diferents de les pròpies.	
	2. Reconeixement i ús d'expressions i fórmules bàsiques de relació social: saludar-se, acomiadar-se, agrair, demanar "per favor" en situacions de comunicació concretes.
3. Actitud receptiva cap a les persones que parlen una altra llengua i tenen una cultura diferent de la pròpia.	
	4. Realització d'activitats de caràcter sociocultural representatives de l'idioma estranger estudiat.
5. Valoració de la cultura pròpia com a conseqüència del coneixement d'altres cultures distintes.	
	6. Valoració de la importància de la llengua estrangera com a instrument de comunicació.

Bloc 6. Tecnologia de la informació i de la comunicació

1. Ús dels mitjans tecnològics bàsics (casset, vídeo...) per a l'accés a un <i>input</i> oral i escrit de qualitat en la llengua estrangera, amb el propòsit de facilitar l'aplicació de les pròpies estratègies d'aprenentatge (repetició, pràctica de fragments...) o per a ser utilitzats en les produccions pròpies (gravacions de cançons o diàlegs, filmacions de xicotetes dramatitzacions...).	
--	--

Críteris d'avaluació

1. Captar la idea global i identificar alguns elements específics en textos orals, amb ajuda d'elements lingüístics i no lingüístics relacionats amb activitats de l'aula i de l'entorn de l'alumna i de l'alumne.
2. Llegir i identificar paraules i frases senzilles presentades prèviament de manera oral sobre temes familiars i d'interés, a través d'activitats lúdiques i comunicatives, i amb el suport d'elements visuals, gestuals i verbals.
3. Escriure paraules i expressions utilitzades oralment o conegudes per l'alumnat, a partir de models i amb una finalitat específica.
4. Participar en activitats d'aula i en interaccions orals molt dirigides sobre temes coneguts, en situacions de comunicació fàcilment predicibles o relacionades amb necessitats de comunicació immediates, com ara: saludar, parlar de gustos, expressar sentiments i necessitats bàsiques.
5. Reconéixer i reproduir alguns aspectes sonors de ritme, accentuació i entonació d'expressions que apareixen en contextos comunicatius o en activitats de lectura en veu alta, sempre a partir de models.
6. Usar algunes estratègies bàsiques per a aprendre a aprendre, com: demanar ajuda, acompanyar la comunicació amb gestos, utilitzar diccionaris visuals i identificar alguns aspectes personals que l'ajuden a aprendre millor.
7. Valorar l'adquisició d'una certa autonomia en l'ús espontani de formes i estructures senzilles i quotidianes.
8. Mostrar interés i curiositat per aprendre la llengua estrangera i reconéixer la diversitat lingüística com a element enriquidor.

Segon cicle

Continguts

Bloc 1. Escoltar, parlar i conversar

	1. Participació en diferents intercanvis lingüístics orals lligats a actes de parla ritualitzats, en situacions reals o simulades, en els quals es donen respostes verbals i no verbals a preguntes senzilles, per a manifestar necessitats immediates i/o realitzar activitats d'aula en contextos comunicatius.
2. Ús de les estratègies de comunicació bàsiques, verbals i no verbals (expressió, gest, mim, sons, imatges, usar una paraula semblant o més general, etc.), que permeten suplir les deficiències del coneixement lingüístic per a participar en intercanvis lingüístics orals.	
	3. Escolta i comprensió d'instruccions i missatges orals breus, per a obtenir informació global i específica, produïts en diferents situacions de comunicació (narracions i explicacions de la mestra o del mestre, parla col·laborativa, gravació en vídeo o DVD...) relacionats amb necessitats comunicatives immediates, interessos propis o activitats d'aula.
4. Ús de les estratègies de comprensió i expressió oral bàsiques (fixar-se en la informació rellevant del missatge, usar els elements del context visual i no verbal) i dels coneixements previs sobre el tema o la situació, transferits des de les llengües que coneix a la llengua estrangera.	
	5. Interacció oral en situacions reals o simulades per a donar respostes verbals o no verbals, en contextos progressivament menys dirigits.
	6. Producció de textos orals, coneguts prèviament a través de la participació activa en cançons, dramatitzacions, recitacions i interaccions dirigides, o bé preparats per mitjà d'un treball previ, amb ajudes i models, que mostren interès per expressar-se en activitats orals i grupals.
7. Ús de les estratègies de producció bàsiques verbals i no verbals (ritme, entonació, expressió, gest, mim) per a millorar la producció oral.	
	8. Escolta i extracció d'informació concreta procedent de gravacions multimèdia i interaccions orals dirigides per a comunicar-se i/o completar determinades tasques.
	9. Reproducció de missatges orals per a expressar necessitats immediates a l'aula.
	10. Interès per expressar-se oralment en activitats individuals i de grup.
	11. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a comunicar-se.

Bloc 2. Llegir i escriure
2.1. Animació a la lectura

	1. Lectura i comprensió de textos molt senzills i variats (cartes, notes entre companys, contes, cartells, fullets, receptes, normes d'aula, instruccions per a jocs...), en suport paper i digital, per a identificar i obtenir informació global i específica, a fi de gaudir d'una experiència lectora en llengua estrangera o com a part d'una tasca o projecte.
2. Ús guiat de les estratègies bàsiques de lectura fonamentals per a millorar la comprensió (fixar-se en la informació rellevant del missatge, rellegir, usar els elements del context visual i verbal) i dels coneixements previs sobre el tema o la situació transferits des de les llengües que coneix.	
	3. Acostament als contes, còmics, diccionaris d'imatges i altres tipus de llibres o textos adequats i motivadors, a fi d'iniciar un hàbit lector.
	4. Lectura d'activitats realitzades per la mateixa alumna o alumne (felicitarions, notes, avisos, fullets...) cada vegada més elaborades, amb un fi lúdic i/o comunicatiu.

2.2. Desenrotllament de l'escriptura

	1. Escripura dirigida de textos breus i senzills ja treballats i aconseguits en el nivell oral, com a part de la realització d'una tasca o projecte (cartes, notes entre companys, còmics, cartells, fullets variats, reglaments, àlbums) en una situació comunicativa o lúdica determinada.
2. Ús de les estratègies bàsiques en la producció de textos: decisió sobre els elements bàsics de la situació d'enunciació (destinatari, propòsit i contingut) planificació, redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per a millorar-lo.	
3. Coneixement de diferents textos propis de la comunicació pràctica (notes, invitacions, targetes...), literària (contes, cançons, poemes...) i de les àrees no lingüístiques; coneixement dels diferents tipus de discurs que contenen (narratiu, descriptiu, explicatiu...), per a ajudar-se en la comprensió i la producció.	
4. Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació per a llegir, escriure i transmetre informació.	
5. Interés per l'atenció i la presentació dels textos escrits.	

Bloc 3. Coneixement de la llengua
 3.1. Coneixements lingüístics
 3.1.1. Usos de la llengua.

1. Coneixement de la possibilitat de donar i obtindre informació, expressar sentiments i desitjos o donar ordres i instruccions, per mitjà dels recursos lingüístics apropiats a la situació comunicativa.	
	2. Ús de les funcions lingüístiques bàsiques en intercanvis comunicatius senzills, utilitzant per a cada una les estructures lingüístiques adequades més senzilles: <ul style="list-style-type: none"> - Demanar i donar informació personal. - Preguntar per persones i identificar-les. - Preguntar i expressar característiques físiques de persones, animals i objectes. - Donar i demanar informació sobre localització de persones, animals o coses. - Parlar sobre gustos i habilitats. - Preguntar i dir l'hora.
	3. Pràctica de diversos usos lingüístics contextualitzats en situacions comunicatives reals o simulades, utilitzant els elements lingüístics adequats: <ul style="list-style-type: none"> - Expressar allò que ocorre en el moment. - Expressar quantitat. - Expressar possessió. - Descriure llocs. - Identificar i anomenar els dies de la setmana i els mesos de l'any. - Parlar de rutines diàries. - Descriure estats d'ànim. - Descriure el temps atmosfèric.

3.1.2. Reflexió sobre la llengua

	1. Repetició i imitació de determinats aspectes sonors, rítmics, d'accentuació i d'entonació a través de textos orals pròxims a l'alumnat: tirallongues, relats i cançons.
	2. Reconeixement i ús d'algunes formes i estructures bàsiques pròpies de la llengua estrangera prèviament utilitzades i comparació amb les que utilitza en les llengües que coneix.
	3. Associació de grafia, pronunciació i significat que partisquen de models escrits i expressions orals prèviament treballades.
	4. Iniciació al coneixement i ús de les estratègies bàsiques de la producció de textos (elecció del destinatari, propòsit, planificació, redacció de l'esborrany, revisió del text i versió final) a partir de models molt estructurats i/o comparant amb les tècniques que utilitza en la seua pròpia llengua.

5. Interés per utilitzar la llengua de forma concreta i correcta en situacions variades.

3.2. Reflexió sobre l'aprenentatge

1. Desenvolupament d'habilitats i procediments senzills que faciliten la comunicació i l'aprenentatge autònom: associació de paraules i expressions amb elements gestuals i visuals, relació, classificació, repetició, memorització, lectura de textos, observació de models i ús de suports multimèdia.	
2. Reflexió sobre el propi aprenentatge i acceptació de l'error com a part del procés.	
	3. Ús progressiu de mitjans gràfics de consulta i de les noves tecnologies de la informació i comunicació per a reforçar i ampliar els aprenentatges de la llengua estrangera.
4. Control del propi procés d'aprenentatge (reflexió sobre el propi aprenentatge, organització del propi treball, recerca d'ocasions per a usar i practicar la llengua, autocorrecció...).	
5. Comparació entre formes i usos de la llengua estrangera amb la L1 i la L2 per a adquirir-los o aclarir-los.	
	6. Confiança en la pròpia capacitat per a aprendre una llengua estrangera i valoració del treball cooperatiu.
	7. Ús d'instruments de consulta i informació (diccionaris d'equivalències, d'imatges, de definicions; vocabularis temàtics...), que donen suport al treball de llengua, el reforcen i el complementen.
	8. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a fer, organitzar i aprendre.
9. Valoració del propi procés d'aprenentatge en què es referme la confiança en si mateix i l'autoestima.	

Bloc 4. La llengua com a instrument d'aprenentatge

	1. Desenvolupament del vocabulari relacionat amb els interessos i experiències de l'alumnat, partint, majoritàriament, de conceptes adquirits ja en la L1 o la L2.
	2. Realització de projectes senzills i/o desenvolupament de lliçons sobre temes relacionats amb els interessos i experiències de l'alumnat, en els quals es reprenguen, refermen o eixamplen continguts de les àrees no lingüístiques amb poca demanda cognitiva.
3. Utilització d'estratègies de consulta, selecció i organització de la informació, per a l'elaboració de xicotets textos que sistematitzen els resultats (murals, àlbums...).	

4. Valoració de la llengua estrangera com un instrument per a aprendre, organitzar-se i pensar.

Bloc 5. Aspectes socioculturals i consciència intercultural

1. Motivació per a aprendre llengües, adquirir informació sobre els països on es parlen i les persones que hi viuen; conèixer les peculiaritats de la cultura que en són pròpies.	
2. Valoració de la cultura pròpia.	
	3. Interés i curiositat per conèixer informació sobre les persones i la cultura dels països on es parla la llengua estrangera.
	4. Coneixement d'algunes semblances i diferències més característiques en els costums quotidians i en l'ús d'algunes formes bàsiques de relació social entre el nostre país i aquells on es parle oficialment l'idioma estranger.
	5. Reconeixement i ús de fórmules i expressions bàsiques per a la relació social (demander coses, demander permís, demander ajuda...) en situacions de comunicació concretes.
	6. Valoració de la llengua estrangera com a instrument de comunicació.
	7. Realització d'activitats de caràcter sociocultural relatives a l'idioma estranger estudiat.
	8. Coneixement d'algunes semblances i diferències més característiques en els costums quotidians i en l'ús d'algunes formes bàsiques de relació social, entre el nostre país i aquells on es parle oficialment l'idioma estranger.
9. Actitud receptiva cap a les persones que parlen una altra llengua i tenen una cultura diferent de la pròpia.	

Bloc 6. Tecnologia de la informació i de la comunicació

1. Ús dels mitjans tecnològics bàsics (casset, vídeo...) per a l'accés a un <i>input</i> de qualitat oral i escrit en la llengua estrangera, amb el propòsit de facilitar l'aplicació de les pròpies estratègies d'aprenentatge (repetició, pràctica de fragments...) o ser utilitzats en les produccions pròpies (gravacions de cançons o diàlegs, filmacions de xicotetes dramatitzacions).	
2. Interés per una progressiva utilització personal de les tecnologies de la informació i comunicació com a mitjà de contacte amb altres cultures i parlants, d'accés a la informació en altres llengües i d'autoaprenentatge.	

Críteris d'avaluació

1. Captar el sentit global i identificar informació específica en textos orals, relacionats amb activitats de l'aula i de l'entorn de l'alumnat, amb suport d'elements lingüístics i no lingüístics presents en la comunicació.
2. Llegir i captar el sentit global i algunes informacions específiques de textos variats i senzills, adequats a la seua competència comunicativa, sobre temes coneguts, amb ajuda d'estratègies bàsiques i amb una finalitat concreta.
3. Participar en activitats d'aula i en interaccions orals dirigides sobre temes coneguts, en situacions de comunicació quotidianes, predicibles, simulades o relacionades amb necessitats de comunicació immediates (parlar sobre habilitats i gustos, demanar permís...), respectant les normes bàsiques de l'intercanvi, com escoltar i mirar a qui parla.
4. Escriure frases i diversos textos curts significatius en situacions quotidianes i escolars, a partir de models, amb una finalitat determinada i un format establert, tant en suport paper com digital.
5. Usar formes i estructures pròpies de la llengua estrangera que continguen aspectes sonors (de ritme, accentuació i entonació) dins de diferents contextos comunicatius de manera significativa, en activitats de lectura en veu alta i on participen activament de manera oral.
6. Usar algunes estratègies per a aprendre a aprendre: demanar aclariments, observar models, acompanyar la comunicació amb gestos, realitzar associacions, utilitzar diccionaris visuals i bilingües, recuperar, buscar i recopilar informació sobre temes coneguts en diferents suports i identificar alguns aspectes personals que l'ajuden a aprendre millor.
7. Valorar la llengua estrangera com a instrument de comunicació amb altres persones i mostrar curiositat i interès cap a les que parlen la llengua estrangera.
8. Identificar alguns aspectes de la vida quotidiana, costums i celebracions dels països on es parla la llengua estrangera, i comparar-los amb els propis.

Tercer cicle

Continguts

Bloc 1. Escoltar, parlar i conversar

	1. Escolta i comprensió d'instruccions, explicacions, interaccions orals dirigides i altres missatges orals de progressiva complexitat per a l'obtenció d'informació global i específica.
	2. Escolta, comprensió i extracció d'informació concreta procedent de gravacions en suport audiovisual i informàtic per a realitzar diverses tasques.
	3. Participació en intercanvis orals corresponents a situacions reals o simulades relacionades amb actes del parla ritualitzats, a través de respostes verbals i no verbals facilitades per rutines de comunicació, per a expressar necessitats bàsiques o per a realitzar activitats d'aula en contextos comunicatius.
4. Ús de les estratègies de comunicació bàsiques, verbals i no verbals (expressió, gest, mim, sons, imatges, etc.), per a participar en intercanvis lingüístics orals en contextos comunicatius.	
	5. Escolta atenta i comprensió de textos molt breus i senzills, relacionats amb activitats d'aula significatives, i produïts en distintes situacions de comunicació.
	6. Producció de missatges orals correctes adequats a la seua edat amb progressiva autonomia, eficàcia i complexitat de les expressions utilitzades.
7. Desenrotllament d'estratègies bàsiques fonamentals per a donar suport a la comprensió i expressió oral: ús del context visual i no verbal i dels coneixements previs sobre el tema o la situació transferits des de les llengües que coneix a la llengua estrangera.	
	8. Transferència d'estratègies de comunicació de les llengües que coneix com a ajuda per a superar les dificultats pròpies de la comunicació oral.
	9. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a comunicar-se.

Bloc 2. Llegir i escriure
2.1. Animació a la lectura

	1. Lectura i comprensió tant global com específica de textos escrits diversos, en suport paper i digital (cartes, correus electrònics, missatges entre companys, contes, cartells, prospectes, menús i horaris, receptes, normes d'aula, instruccions per a jocs, pàgines web...), adaptats a la competència lingüística de l'alumnat i relacionats amb les seues experiències i interessos, per a desenrotllar una tasca o projecte.
--	---

	2. Lectura i comprensió de textos escrits variats provinents o no de textos autèntics senzills o adaptats, per a buscar informació, gaudir d'una experiència lectora en llengua estrangera o com a part d'una tasca, projecte, investigació, etc.
3. Ús progressivament autònom d'estratègies de lectura (utilització dels elements del context visual i dels coneixements previs sobre el tema o la situació, transferits des de les llengües que coneix), per les quals identifique la informació més important, deduïska el significat de paraules i expressions no conegudes, i utilitze diccionaris.	
	4. Lectura de contes, còmics i altres tipus de llibres o textos adequats (en suport paper o informàtic), a fi de fomentar l'hàbit lector.
5. Maneig del diccionari com a element de consulta, per a conèixer el significat de les paraules i per a aprendre'n de noves.	
	6. Lectura de textos elaborats per l'alumnat per a comunicar-se o com a producte final d'un conjunt de tasques realitzades a l'aula.
	7. Valoració de la lectura d'un idioma estranger com a instrument d'aprenentatge.

2.2. Desenrotllament de l'escriptura

	1. Composició pròpia de textos escrits variats (cartes, correus electrònics, missatges entre companys, textos descriptius i narratius simples, textos instructius senzills, còmics, cartells, fullets variats, reglaments, ús d'aplicacions informàtiques per a tractament de textos), preparats prèviament amb la finalitat concreta de comunicar coneixements, experiències i necessitats o amb intenció literària, i/o dins d'una situació de comunicació determinada i progressivament més extensos i rics en lèxic i estructures.
2. Ús de les estratègies bàsiques en la producció de textos: decisió sobre els elements bàsics de la situació d'enunciació (destinatari, propòsit i contingut) planificació, redacció de l'esborrany, avaluació i revisió del text per a millorar-lo.	
	3. Coneixement de diferents textos propis de la comunicació pràctica (notes, invitacions, targetes...), literària (contes, cançons, poemes...) i de les àrees no lingüístiques, i dels diferents tipus de discurs que contenen (narratiu, descriptiu, explicatiu...), per a ajudar-se en la comprensió i la producció.
4. Utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació per a produir textos i presentacions i per a transmetre informació.	
5. Interés per l'atenció, elaboració, presentació i organització dels textos escrits i valoració del paper que exercixen per a satisfer les necessitats de comunicació.	
	6. Valoració de l'escriptura en un idioma estranger com a instrument de comunicació.

Bloc 3. Coneixement de la llengua
 3.1. Coneixements lingüístics
 3.1.1. Usos de la llengua

1. Coneixement de la possibilitat de donar i obtindre informació, expressar sentiments i desitjos, o donar ordres i instruccions, per mitjà dels recursos lingüístics apropiats a la situació comunicativa.	
	2. Ús de les funcions lingüístiques bàsiques en intercanvis comunicatius senzills, per mitjà de les estructures lingüístiques adequades més simples: - Interrogar i respondre sobre la procedència de les persones, les seues professions i llocs de treball. - Demanar i donar adreces. - Parlar de gustos i habilitats dels altres, i de fets del passat. - Preguntar i parlar sobre pertinències, dates, hores, hàbits i clima. - Preguntar i parlar sobre plans en un futur immediat. - Formular suggeriments i respondre.
	3. Pràctica de diversos usos lingüístics contextualitzats en situacions comunicatives reals o simulades, utilitzant els elements lingüístics adequats: - Descriure persones, llocs i objectes. - Parlar de processos senzills de manera seqüenciada. - Fer comparacions.

3.1.2. Reflexió sobre la llengua

	1. Pronunciació cuidada, ritme, entonació i accentuació adequats; tant en la interacció i expressió oral, com en la recitació, dramatització i lectura en veu alta.
	2. Pronunciació acurada i discriminació dels fonemes més característics de l'idioma estranger.
	3. Reconeixement de l'ús i funcionalitat d'algunes formes i estructures pròpies de la llengua estrangera per a reutilitzar-les en l'expressió en les distintes situacions de comunicació.
	4. Relació entre pronunciació i representació gràfica de vocabulari conegut i expressions de la llengua.
5. Utilització de les estratègies bàsiques en la producció de textos (elecció del destinatari, propòsit, planificació, redacció de l'esborrany, revisió del text i versió final), a partir de models molt estructurats.	
	6. Interés per utilitzar la llengua estrangera de manera correcta en situacions variades de progressiva extensió atenent a la correcció i a l'adequació de les expressions.

7. Comparació i reflexió sobre el funcionament de la llengua estrangera a partir de les llengües que coneix.

3.2. Reflexió sobre l'aprenentatge

1. Ús d'habilitats i procediments que faciliten la comunicació i l'aprenentatge autònom: associació, relació, classificació, memorització, organització, lectura i/o consulta de textos, observació de models i ús de suports multimèdia per a l'adquisició d'elements lingüístics nous o per a la consolidació dels ja adquirits.	
2. Control i reflexió sobre el propi aprenentatge (organització del propi treball, recerca d'ocasions per a usar i practicar la llengua...).	
	3. Implicació en el propi procés educatiu a través de l'autocorrecció i autoavaluació. Acceptació de l'error com a part del procés d'aprenentatge.
	4. Valoració del treball cooperatiu, necessari per a dur a terme determinades activitats, tasques, dramatitzacions i projectes dins de la classe d'idioma.
	5. Ús d'instruments de consulta i informació (diccionaris d'equivalències, d'imatges, de definicions; vocabularis temàtics, manuals de gramàtica adequats...), que donen suport al treball de llengua, el reforcen i el complementen.
	6. Confiança en la pròpia capacitat per a aprendre un idioma estranger.
	7. Maneig de les noves tecnologies de la informació i comunicació per a reforçar i ampliar els aprenentatges de la llengua estrangera

Bloc 4. La llengua com a instrument d'aprenentatge

	1. Desenrotllament del vocabulari relacionat amb els interessos i experiències de l'alumnat, partint, majoritàriament, de conceptes adquirits ja en la L1 o la L2.
	2. Realització de tasques, xicotets projectes i investigacions i desenrotllament de tòpics, sobre temes relacionats amb els interessos i experiències de l'alumnat, o reprenent, refermant o eixamplant continguts ja adquirits en L1 o L2 i/o continguts amb poca demanda cognitiva de les àrees no lingüístiques.
	3. Desenrotllament de tasques, xicotets projectes, investigacions i tòpics, al voltant de continguts senzills de les àrees no lingüístiques no tractats encara, complementant el currículum impartit en la L1 o L2.
4. Utilització d'estratègies de consulta, selecció i organització de la informació, per a l'elaboració de xicotets textos que sistematitzen els resultats (murals, àlbums...).	
	5. Valoració de la llengua estrangera com un instrument més per a aprendre, organitzar-se i pensar.

Bloc 5. Aspectes socioculturals i consciència intercultural

1. Motivació per a aprendre llengües, adquirir informació sobre els països on es parlen i les persones que hi viuen, i conèixer les peculiaritats de la cultura que en són pròpies.	
	2. Interés per establir comunicació amb altres parlants amb ajuda de les noves tecnologies de la comunicació.
	3. Valoració de la llengua estrangera com a instrument per a conèixer altres cultures, per a tindre accés a informacions noves i com a mitjà per a comunicar-se i relacionar-se amb companyes i companys d'altres països.
	4. Coneixement de costums i ús de formes de relació social d'altres països on es parla oficialment la llengua estrangera.
	5. Actitud receptiva, positiva i tolerant cap a persones que parlen un idioma estranger i/o tenen una cultura diferent de la pròpia.
	6. Realització d'activitats de caràcter sociocultural relatives a l'idioma estranger estudiat.
	7. Coneixement i ús de fórmules d'interacció social (salutacions i comiats, normes de cortesia, tractaments...) genuïnes, que faciliten les relacions interpersonals en situacions de comunicació concretes, de manera que s'utilitzen a l'aula en els moments i contextos adequats.

Bloc 6. Tecnologia de la informació i de la comunicació

1. Ús dels mitjans tecnològics bàsics (casset, vídeo...) per a l'accés a un <i>input</i> de qualitat oral i escrit en la llengua estrangera, amb el propòsit de facilitar l'aplicació de les pròpies estratègies d'aprenentatge (repetició, pràctica de fragments...) o ser utilitzats en les produccions pròpies (gravacions de cançons o diàlegs, filmacions de xicotetes dramatitzacions).	
2. Utilització de diversos suports i recursos informàtics (enciclopèdies o altres documents multimèdia, Internet...) com a font d'informació en el treball per tòpics o tasques i en l'elaboració de projectes senzills.	
3. Coneixement i ús del programari adequat per al tractament de textos (planificació, textualització, avaluació i revisió), la incorporació de textos i imatges al document, i la publicació d'estos en paper o en algun programa de presentació multimèdia.	
	4. Ús del correu electrònic per a la comunicació i intercanvi d'experiències amb companyes i companys que parlen o estudien la llengua estrangera, i la col·laboració amb estos en la planificació i posada en pràctica de projectes comuns.

5. Interés per una progressiva utilització personal de les tecnologies de la informació i la comunicació com a mitjà de contacte amb altres cultures i parlants, com a accés a informació en altres llengües i com a ferramenta d'autoaprenentatge .

Críteris d'avaluació

1. Captar el sentit global i identificar informacions específiques en textos orals variats emesos en diferents situacions de comunicació.
2. Llegir, de manera silenciosa i en veu alta, diferents textos amb vocabulari cada vegada més extens i expressions de major complexitat, amb ajuda de les estratègies bàsiques, per a obtenir informació explícita i extraure inferències directes.
3. Mantindre conversacions quotidianes i familiars sobre temes coneguts en situacions de comunicació predicibles, respectant les normes bàsiques de l'intercanvi, com escoltar i mirar a qui parla.
4. Elaborar diferents tipus de textos escrits partint de models, tant en suport paper o digital, prestant especial atenció a les fases de producció: planificació, textualització i revisió.
5. Reconèixer i reproduir amb major correcció, aspectes sonors, de ritme, accentuació i entonació, en diferents contextos comunicatius, i dins de l'ús de formes i estructures bàsiques pròpies de la llengua estrangera.
6. Usar algunes estratègies que afavorisquen el procés d'aprenentatge com: ús de recursos visuals i gestuals, fer preguntes pertinents per a obtenir informació, demanar aclariments, utilitzar diccionaris bilingües i monolingües, buscar, recopilar i organitzar informació en diferents suports, utilitzar les tecnologies de la informació i comunicació per a contrastar i comprovar informació, i identificar alguns aspectes que l'ajuden a aprendre millor.
7. Valorar la llengua estrangera com a instrument de comunicació amb altres persones i com a ferramenta d'aprenentatge, i mostrar curiositat cap a les que parlen la llengua estrangera i interès per establir relacions personals amb l'ajuda de les noves tecnologies.
8. Identificar alguns trets, costums i tradicions de països on es parla la llengua estrangera, relacionant-los i comparant-los amb els propis per a desenrotllar una consciència intercultural.

Matemàtiques

Les matemàtiques són un conjunt de coneixements associats en una primera aproximació als nombres i les formes, que van completant-se progressivament fins a constituir una manera valuosa d'analitzar situacions variades. Permeten estructurar el coneixement que s'obté de la realitat, analitzar-la i aconseguir una informació nova per a conèixer-la millor, valorar-la i prendre decisions. La major complexitat de les ferramentes matemàtiques que un siga capaç d'utilitzar permet, al seu torn, el tractament d'una gran varietat de situacions i una informació més rica. Per això, al llarg de l'escolaritat bàsica, l'aprenentatge d'esta disciplina ha d'anar dirigit a enriquir les possibilitats d'utilitzar-la.

S'entenen així les matemàtiques com un conjunt d'idees i formes d'actuar que comporten no sols utilitzar quantitats i formes geomètriques, sinó, i sobretot, fer-se preguntes, obtindre models i identificar relacions i estructures, de manera que, a l'analitzar els fenòmens i les situacions que es presenten en la realitat, es puguin obtindre informacions i conclusions que inicialment no hi apareixien explícites. Concebudes d'esta manera, les matemàtiques incorporen les característiques que els han sigut tradicionalment assignades i que s'identifiquen amb la deducció, la precisió, el rigor, la seguretat, etc.; però són i aporten molt més del que es deduïx d'estos termes. També són inducció, estimació, aproximació, probabilitat i temptativa, i milloren la capacitat d'enfrontar-se a situacions obertes, sense una solució única i tancada.

Tot això es reflectix en la doble funció que es dona a l'aprenentatge escolar de les matemàtiques i que manté la seua validesa, encara que amb una interpretació més àmplia: s'aprén matemàtiques perquè és útil en altres àmbits (en la vida quotidiana, en el món laboral, per a aprendre altres coses, etc.) i, també, per tot allò que el seu aprenentatge aporta a la formació intel·lectual general, en concret les destreses susceptibles de ser utilitzades en una àmplia gamma de casos particulars, i que contribuïxen, per si mateixes, a potenciar capacitats cognitives de xiquetes i xiquets.

En l'Educació Primària es busca aconseguir una eficaç alfabetització numèrica, entesa com la capacitat per a enfrontar-se amb èxit a situacions en què intervinguen els nombres i les seues relacions, capacitat que permeta obtindre una informació efectiva, directament o a través de la comparació, l'estimació i el càlcul mental o escrit. És important ressaltar que per a aconseguir una verdadera alfabetització numèrica no només s'han de dominar els algorismes de càlcul escrit, fa falta també, i principalment, actuar amb confiança davant dels nombres i les quantitats, utilitzar-los sempre que siga pertinent i identificar les seues relacions bàsiques.

Mostrar l'aspecte lúdic de les matemàtiques és una faceta a vegades oblidada, però que caldrà tindre en compte, ja que a través del joc podem introduir l'alumnat en la resolució de problemes, enigmes, endevinalles i/o jocs, d'una manera més motivadora i gratificant. No oblidem, per tant, que l'èxit en l'aprenentatge, l'interés, l'esforç i la curiositat que les matemàtiques desperten, dependrà, en gran part, del disseny de les activitats que es plantegen, de la motivació i de l'actitud positiva que siguen capaços de suscitar. Al mateix temps, s'haurà d'evitar la competitivitat, afavorir la cooperació i el treball en equip i donar als errors una consideració positiva, com aquells aspectes que cal reforçar o assolir per a poder continuar avançant en el referment de nous continguts.

El sentit d'esta àrea en l'Educació Primària és eminentment empíric; els continguts d'aprenentatge prenen com a referència el que resulta familiar i pròxim a l'alumnat, i s'aborden en contextos de resolució de problemes i de contrast de punts de vista. Les xiquetes i els xiquets han d'aprendre matemàtiques utilitzant-les en contextos relacionats amb situacions de la vida diària, per a adquirir progressivament coneixements més complexos a partir de les experiències i els coneixements previs.

Els processos de resolució de problemes constituïxen un dels eixos principals de l'activitat matemàtica i han de ser font i suport principal de l'aprenentatge matemàtic al llarg de l'etapa, ja que constituïxen la pedra angular de l'educació matemàtica. En la resolució d'un problema es requereixen i s'utilitzen moltes de les capacitats bàsiques: llegir comprensivament, reflexionar, establir-hi un pla de treball que es va revisant durant la resolució, modificar-ne el pla si és necessari, comprovar-ne la solució si s'ha trobat, fins que s'arriba a comunicar-ne els resultats.

Els continguts s'han organitzat en quatre blocs que responen al tipus d'objectes matemàtics que es manegen en cada un: Nombres i operacions, Mesura, Geometria i Tractament de la informació, l'atzar i la probabilitat. Així mateix, en cada cicle s'han inclòs uns continguts comuns a tots els blocs, que es referixen bàsicament a l'adquisició d'actituds. S'ha d'advertir que esta agrupació és només una forma d'organitzar-ne els continguts, que hauran d'abordar-se de manera relacionada. L'ensenyança de les Matemàtiques atindrà a la configuració cíclica dels continguts que estan sempre relacionats i es constrüïxen uns sobre altres. La

resolució de problemes actua com a eix vertebrador que recorre transversalment tots els blocs i per això s'inclou amb especial rellevància en cada bloc.

El bloc 1, *Nombres i operacions*, pretén essencialment el desenrotllament del sentit numèric, entès com el domini reflexiu de les relacions numèriques que es pot expressar en capacitats com: habilitat per a descompondre nombres de forma natural, comprendre i utilitzar l'estructura del sistema de numeració decimal, utilitzar les propietats de les operacions i les relacions entre estes per a realitzar-hi mentalment càlculs. Els nombres han de ser usats en diferents contextos, sabent que la comprensió dels processos desenrotllats i el significat dels resultats és un contingut previ i prioritari en relació a la destresa en el càlcul. Interessa, principalment, l'habilitat per al càlcul amb diferents procediments i la decisió sobre quin és el més adequat en cada cas. Al llarg de l'etapa, es pretén que l'alumnat calcule amb fluïdesa i faça estimacions raonables, tractant d'aconseguir un equilibri entre comprensió conceptual i competència en el càlcul.

Els continguts del bloc 2, *La mesura: estimació i càlcul de magnituds*, busquen facilitar la comprensió dels missatges en què es quantifiquen magnituds, i s'hi informa sobre situacions reals que les xiquetes i els xiquets han d'arribar a interpretar correctament. A partir del coneixement de diferents magnituds es passa a la realització de mesuraments i a la utilització d'un nombre progressivament més gran d'unitats. Ha de considerar-se la necessitat del mesurament, manejar la mesura en situacions diverses i establir els mecanismes per a efectuar-la: elecció d'unitat, relacions entre unitats i grau de fiabilitat. Es pot partir, per a això, d'unitats corporals (pam, peu, etc.), arbitràries (cordes, vares, etc.), i utilitzar les unitats tradicionals de la Comunitat Valenciana, per a passar a les mesures normalitzades, que sorgixen com a superació de les anteriors.

A través de l'estudi dels continguts del bloc 3, *Geometria*, l'alumnat aprendrà sobre formes i estructures geomètriques. La geometria és descriure, analitzar propietats, classificar i raonar, i no sols definir. L'aprenentatge de la geometria requereix pensar i fer, i ha d'oferir contínues oportunitats per a classificar, construir, dibuixar, modelitzar i mesurar, i desplegar la capacitat per a visualitzar relacions geomètriques. Tot això s'aconsegueix establint relacions constants amb la resta dels blocs de l'àrea i amb altres àmbits com el món de l'art o de la ciència, però també assignant un paper rellevant a la part manipulativa a través de l'ús de materials (geoplans i mecanos, trames de punts, llibres d'espills, material per a formar poliedres, etc.) i de l'activitat personal (realitzant plegats, construccions, etc.) per a arribar al concepte a través de models reals. A este mateix fi pot contribuir l'ús de programes informàtics de geometria dinàmica.

Els continguts del bloc 4, *Tractament de la informació, l'atzar i la probabilitat*, adquirixen el seu ple significat quan es presenten en connexió amb activitats que impliquen altres àrees de coneixement. Igualment, el treball ha d'incidir de forma significativa en la comprensió de les informacions dels mitjans de comunicació, per a suscitar l'interès pels temes i per a ajudar a valorar els avantatges que els coneixements estadístics proporcionen en la presa de decisions, normalment sobre qüestions que estudien altres àrees. Tenen importància en els continguts que afavorixen la presentació de les dades de forma ordenada i gràfica, i permeten descobrir que les matemàtiques faciliten la resolució de problemes de la vida diària. Al seu torn, els continguts d'este bloc han de ser un inici en l'ús crític de la informació rebuda pels diferents mitjans.

L'ús de la calculadora anirà introduint-s'hi com a instrument de suport per al càlcul mental, la busca de regularitats, la comprovació o l'estimació de resultats, així com a ferramenta economitadora de temps en processos en què interesse més valorar les estratègies i els mecanismes utilitzats en la resolució, que en el resultat mateix. No considerar-la com a substituta de processos logicomatemàtics, els quals s'hauran de fer-se sense calculadora. També haurem de tindre en compte els grans avanços tecnològics que en poc de temps s'han produït en la nostra societat i que, en gran part, afecten l'educació i, com no, les matemàtiques. Per la qual cosa, en la mesura que corresponga, s'inclouran o incorporaran a l'ensenyança-aprenentatge de les matemàtiques com a suport tecnològic de primer orde i com a ferramenta d'aprenentatge motivadora al mateix temps que pràctica. Al mateix temps, estos avanços fan que la informació arribe amb gran celeritat i en abundància, raó per la qual haurà de ser analitzada i seleccionada des d'una perspectiva crítica.

Finalment, de manera general, ha de garantir-se que l'alumnat que acaba l'Educació Primària ha assolit un domini acceptable del càlcul –el que es coneix com les quatre regles–, una comprensió de la lectura que li permet entendre l'enunciat d'un problema: la informació que rep i les preguntes que se li plantegen, un coneixement suficient del sistema mètric decimal i del sistema de mesurament del temps, un llenguatge geomètric mínim per a referir-se amb propietat al món que el rodeja i, finalment, els coneixements estadístics imprescindibles per a entendre la informació que li arriba pels mitjans de comunicació. Tot això permetrà la seua promoció a la següent etapa de l'educació bàsica en condicions adequades per a cursar amb aprofitament la matèria homònima en l'Educació Secundària Obligatòria.

Contribució de l'àrea al desenvolupament de les competències bàsiques

Els continguts de l'àrea s'orienten de manera prioritària a garantir el desenvolupament més òptim de la *competència matemàtica* en tots i cada un dels seus aspectes, la qual cosa inclou la majoria dels coneixements i de les destreses imprescindibles per a això. És necessari subratllar, no obstant això, que la contribució a la competència matemàtica s'aconsegueix en la mesura que l'aprenentatge dels dits continguts va dirigit precisament a utilitzar-lo a l'hora d'enfrontar-se a les múltiples ocasions en què les xiquetes i els xiquets entren les matemàtiques fora de l'aula.

El desenvolupament del pensament matemàtic contribueix a la *competència en el coneixement i la interacció amb el món físic* perquè fa possible una comprensió més bona i una descripció més ajustada de l'entorn. En primer lloc, amb el desenvolupament de la visualització (concepció espacial), les xiquetes i els xiquets milloren la seua capacitat per a fer construccions i manipular mentalment figures en el pla i en l'espai, la qual cosa els serà de gran utilitat en l'ús de mapes, la planificació de rutes, el disseny de plans, l'elaboració de dibuixos, etc. En segon lloc, a través de la mesura s'aconsegueix un millor coneixement de la realitat i s'augmenten les possibilitats d'interactuar-hi i de transmetre informacions cada vegada més precises sobre aspectes quantificables de l'entorn. Finalment, la destresa en la utilització de representacions gràfiques per a interpretar la informació aporta una ferramenta molt valuosa per a conèixer i analitzar millor la realitat.

Les Matemàtiques contribueixen al tractament de la informació i a la *competència digital* en diversos sentits. D'una banda perquè proporcionen destreses associades a l'ús dels nombres, com ara la comparació, l'aproximació o les relacions entre les diferents formes d'expressar-los, facilitant així la comprensió d'informacions que incorporen quantitats o mesures. D'altra banda, a través dels continguts del bloc homònim es contribueix a la utilització dels llenguatges gràfic i estadístic, essencials per a interpretar la informació sobre la realitat. En una escala més menuda, la iniciació en l'ús de calculadores i d'altres tecnologies per a facilitar la comprensió de continguts matemàtics està també unida al desenvolupament de la competència digital.

Els continguts associats a la resolució de problemes constitueixen l'aportació principal que des de l'àrea es pot fer a l'*autonomia i la iniciativa personal*. La resolució de problemes té, almenys, tres vessants complementaris associats al desenvolupament d'esta competència: la planificació, la gestió dels recursos i la valoració dels resultats. La planificació està ací associada a la comprensió en detall de la situació plantejada per a traçar un pla i buscar-hi estratègies i, en definitiva, per a prendre decisions; la gestió dels recursos inclou l'optimització dels processos de resolució; per la seua banda, l'avaluació periòdica del procés i la valoració dels resultats permet fer front a altres problemes o situacions amb més possibilitats d'èxit. En la mesura que l'ensenyança de les matemàtiques incidisca en estos processos i s'hi plantegen situacions obertes es millorarà la contribució de l'àrea a esta competència. Actituds associades a la confiança en la pròpia capacitat per a enfrontar-se amb èxit a situacions incertes estan incorporades a través de diferents continguts del currículum.

El caràcter instrumental d'una part important dels continguts de l'àrea proporciona valor per al desenvolupament de la *competència per a aprendre a aprendre*. Sovint és un requisit per a l'aprenentatge la possibilitat d'utilitzar-hi les eines matemàtiques bàsiques o comprendre informacions que utilitzen suports matemàtics. Per al desenvolupament d'esta competència és necessari incidir també, des de l'àrea, en els continguts relacionats amb l'autonomia, la perseverança i l'esforç per a abordar situacions de creixent complexitat, la sistematització, la mirada crítica i l'habilitat per a comunicar amb eficàcia els resultats del propi treball. Finalment, la verbalització del procés seguit en l'aprenentatge ajuda a la reflexió sobre què s'ha après, què falta per aprendre, com i per a què; reflexió que potencia el desenvolupament d'estratègies que faciliten aprendre a aprendre.

Per a fomentar el desenvolupament de la *competència en comunicació lingüística* des de l'àrea de Matemàtiques s'ha d'insistir en dos aspectes. D'una banda, la incorporació de l'essència del llenguatge matemàtic a l'expressió habitual i l'adequada precisió en el seu ús. D'altra banda, és necessari incidir en els continguts associats a la descripció verbal dels raonaments i dels processos. Es tracta tant de facilitar l'expressió com de propiciar l'escolta de les explicacions dels altres, la qual cosa desenvolupa la pròpia comprensió, l'esperit crític i la millora de les destreses comunicatives.

Les Matemàtiques contribueixen a la *competència cultural i artística* des de la consideració del coneixement matemàtic com a contribució al desenvolupament cultural de la humanitat. Així mateix, el reconeixement de les relacions i formes geomètriques ajuda en l'anàlisi de determinades produccions artístiques.

L'aportació a *la competència social i ciutadana* es referix, com en altres àrees, al treball en equip, que en Matemàtiques adquireix una dimensió singular si s'aprèn a acceptar els altres punts de vista diferents del propi, en particular a l'hora d'utilitzar estratègies personals de resolució de problemes.

Objectius

L'ensenyança de les Matemàtiques en esta etapa tindrà com a objectiu el desenrotllament de les següents capacitats:

1. Utilitzar el coneixement matemàtic per a comprendre, valorar i produir informacions i missatges sobre fets i situacions de la vida quotidiana, i reconèixer el seu caràcter instrumental per a altres camps de coneixement.
2. Reconèixer situacions del seu medi habitual per a la comprensió o el tractament de les quals es requereixen operacions elementals de càlcul, formular-les per mitjà de formes senzilles d'expressió matemàtica o resoldre-les utilitzant els algorismes corresponents, valorar el sentit dels resultats i explicar oralment i per escrit els processos seguits.
3. Apreciar el paper de les matemàtiques en la vida quotidiana, disfrutar amb el seu ús i reconèixer el valor d'actituds com l'exploració de distintes alternatives, la conveniència de la precisió o la perseverança en la busca de solucions, i l'esforç i interès pel seu aprenentatge.
4. Conèixer, valorar i adquirir seguretat en les pròpies habilitats matemàtiques per a afrontar situacions diverses, que permeten disfrutar dels aspectes creatius, estètics o utilitaris i confiar en les seues possibilitats d'ús.
5. Elaborar i utilitzar instruments i estratègies personals de càlcul mental i mesura, així com procediments d'orientació espacial, en contextos de resolució de problemes, i decidir, en cada cas, els avantatges del seu ús i valorar-ne la coherència dels resultats.
6. Conèixer i utilitzar les unitats de mesura tradicionals de la Comunitat Valenciana.
7. Utilitzar de forma adequada els mitjans tecnològics tant en el càlcul com en la busca, tractament i representació d'informacions diverses, així com per a l'ampliació dels continguts matemàtics i la seua relació amb altres de les distintes àrees del currículum.
8. Identificar formes geomètriques de l'entorn natural i cultural, utilitzant el coneixement dels seus elements i propietats per a descriure la realitat, i desenrotllar noves possibilitats d'acció.
9. Utilitzar tècniques elementals d'arreglada de dades per a obtindre informació sobre fenòmens i situacions del seu entorn; representar-la de forma gràfica i numèrica i formar-s'en un juí.
10. Resoldre i plantejar problemes matemàtics usant un llenguatge correcte i els procediments adequats de càlcul, mesura, estimació i comprovació de resultats.
11. Inventar i formular problemes matemàtics usant de forma lògica i creativa la comunicació oral, la comprensió lectora i l'expressió escrita.
12. Emprar adequadament el llenguatge matemàtic per a identificar relacions i conceptes apresos i per a comprendre i anomenar-ne uns altres de nous.
13. Fomentar la utilització del llenguatge propi del camp científic amb precisió, tant de les Matemàtiques com del conjunt de les ciències.
14. Comprendre la necessitat de l'argumentació per mitjà de raonaments lògics en l'estudi de les Matemàtiques.
15. Desenrotllar estratègies de comprensió lectora en els missatges transmesos pels textos escrits utilitzats en l'àrea.
16. Utilitzar un llenguatge correcte, amb el vocabulari específic de les matemàtiques, en l'exposició i la resolució de problemes.

Primer cicle

Continguts

Continguts comuns a tots els blocs

- Disposició per a utilitzar els nombres, les seues relacions i les operacions per a obtenir i expressar informació, per a la interpretació de missatges i per a resoldre problemes en situacions reals.
- Gust per la presentació ordenada i neta dels càlculs i els seus resultats.
- Curiositat per conèixer i utilitzar la mesura d'alguns objectes i temps familiars i interès per la interpretació de missatges que continguin informacions sobre mesures, fent-hi una especial referència a les pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana. Atenció en la realització de mesures.
- Interés i curiositat per la identificació de les formes i els seus elements característics.
- Confiança en les pròpies possibilitats, i curiositat, interès i constància en la busca de solucions.
- Participació i col·laboració activa en el treball en equip i en l'aprenentatge organitzat a partir de la investigació sobre situacions reals. Respecte pel treball dels altres.

Bloc 1. Nombres i operacions

Nombres naturals

- Xifres i nombres.
- Els nombres naturals menors que mil: lectura, escriptura i ordenació segons distints criteris (major/menor que, igual, anterior, posterior).
- Expressió de quantitats en situacions de la vida quotidiana.
- Orde numèric. Utilització dels nombres ordinals. Comparació de nombres en contextos familiars.
- El Sistema de Numeració Decimal: valor posicional de les xifres.

Operacions

- Operacions amb nombres naturals: addició i sostracció.
- Comprovació de la propietat commutativa de la suma.
- La multiplicació com a suma de sumands iguals i viceversa. Les taules de multiplicar.
- Expressió oral de les operacions i el càlcul.

Estratègies de càlcul

- Escripció de sèries ascendents i descendents de cadència 3, 4, 5, 10 o 100 a partir d'un nombre donat, i de cadència 25 o 50 a partir d'un nombre acabat en 0 o en 5.
- Continuació, oral o mental, de sèries de cadència 1, 2 i 10 a partir d'un nombre donat, i de cadència 5 a partir d'un nombre acabat en 0 o en 5, tant de forma ascendent com descendent.
- Descomposicions additives de nombres menors que 1.000, atenent al valor posicional de les seues xifres.
- Identificació de nombres parells i imparells en una llista de nombres menors que 1.000.
- Construcció i memorització de les taules de multiplicar.
- Desenvolupament d'estratègies de càlcul mental per a la busca del complement d'un nombre a la desena immediatament superior, per al càlcul de dobles i mitats de quantitats i per a resoldre problemes de sumes i restes.
- Càlcul aproximat. Estimació i arrodoniment del resultat d'un càlcul fins a la desena més pròxima, elegint entre diverses solucions i valorant les respostes raonables.
- Resolució de problemes que impliquen fer càlculs, explicar oralment el significat de les dades, la situació plantejada, el procés seguit i les solucions obtingudes.

Bloc 2. La mesura: estimació i càlcul de magnituds

Longitud, capacitat i pes

- Comparació d'objectes segons la longitud, la capacitat o el pes, de manera directa (sense mesuraments).
- Unitats de mesura: el metre, el centímetre, el litre i el quilogram.
- Comparació entre els múltiples i submúltiples d'una mateixa unitat principal del Sistema Mètric Decimal.
- Mesurament amb instruments i estratègies no convencionals.
- Utilització d'unitats usals i instruments convencionals per a mesurar objectes i distàncies de l'entorn.
- Ús de les mesures pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana.

- Estimació de resultats de mesures (distàncies, grandàries, pesos, capacitats...) en contextos familiars. Explicació oral del procés seguit i de l'estratègia utilitzada en el mesurament.
- Resolució de problemes de mesura explicant el significat de les dades, la situació plantejada, el procés seguit i les solucions obtingudes.

Mesura del temps

- Unitats de mesura del temps: minut, hora, dia, setmana, mes i any.
- Lectura del rellotge convencional: les hores senceres i les mitges.
- Selecció i utilització de la unitat apropiada per a determinar la duració d'un interval de temps.

Introducció al sistema monetari de la Unió Europea.

- Valor de les diferents monedes i bitllets, amb l'euro com a unitat principal, i comparació entre ells.
- Utilització de preus d'articles quotidians.

Bloc 3. Geometria

La situació en l'espai

- Localització elemental d'objectes en l'espai: dins de, fora de, damunt de, davall de, a la dreta de, a l'esquerra de, entre, etc.
- Descripció de la posició d'objectes de l'entorn respecte de si mateix: davant-darrere de mi, damunt-davall de mi, a la meua dreta-esquerra.
- Línies obertes i tancades; rectes i corbes.
- Ús de vocabulari geomètric per a descriure itineraris.
- Interpretació i descripció verbal de croquis d'itineraris i elaboració d'estos.

Formes planes i espacials

- Aproximació intuïtiva als conceptes de punt, recta i pla.
- Distinció intuïtiva entre superfície plana i superfície corba.
- Identificació de figures planes en objectes i àmbits quotidians: triangles, quadrilàters, cercles i quadrats.
- Elements geomètrics bàsics: costat, vèrtex, interior, exterior, frontera.
- Identificació dels cossos geomètrics en objectes familiars: cubs, ortoedre, prismes, piràmides, cilindres i esferes.
- Descripció de les formes geomètriques utilitzant el vocabulari geomètric bàsic. Classificació de figures i cossos geomètrics amb criteris elementals.
- Formació de figures planes i cossos geomètrics a partir d'altres per composició i descomposició.
- Construcció i dibuix a mà alçada de triangles i quadrilàters, en particular rectangles.

Regularitats i simetries

- Busca d'elements de regularitat en figures i cossos a partir de la manipulació d'objectes.
- Interpretació de missatges que continguin informacions sobre relacions espacials.
- Resolució de problemes geomètrics explicant oralment i per escrit el significat de les dades, la situació plantejada, el procés seguit i les solucions obtingudes.

Bloc 4. Tractament de la informació, atzar i probabilitat

Gràfics estadístics

- Descripció verbal, obtenció d'informació qualitativa i interpretació d'elements significatius de gràfics senzills relatius a fenòmens pròxims.
- Utilització de tècniques elementals per a l'arreplega i ordenació de dades en contextos familiars i pròxims.

Caràcter aleatori d'algunes experiències

- Experiències el resultat de les quals depén de la sort. Utilització, en el llenguatge habitual, d'expressions relacionades amb la probabilitat.

criteris d'avaluació

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals de fins a tres xifres, i indicar el valor posicional de les xifres segons distints criteris (major/menor que, igual, anterior, posterior).
2. Formular problemes senzills en què es necessite comptar, llegir i escriure nombres fins al 999.
3. Comparar quantitats xicotetes d'objectes, fets o situacions familiars, i interpretar i expressar els resultats de la comparació, així com arrodonir-los fins a la desena més pròxima.
4. Calcular mentalment sumes i restes de nombres menors que deu.
5. Calcular sumes i restes, assegurant-se, per mitjà d'algun tipus d'estimació, que el resultat obtingut no és absurd.
6. Conèixer i memoritzar les taules de multiplicar de tots els nombres, de l'1 al 10.
7. Calcular mentalment el doble d'un nombre de dos xifres significatives menors que cinc i la mitat d'un nombre de dos xifres parell, diferents de 0. A més, fer mentalment càlculs de sumes i restes sense portar-ne.
8. Resoldre problemes de la vida quotidiana, de forma raonada, per mitjà de l'addició, la sostracció i la multiplicació.
9. Formular oralment un enunciat de la vida real i una pregunta que es corresponga amb una suma o resta de dos nombres qualssevol menors o iguals que deu.
10. Identificar els distints tipus de monedes i bitllets de curs legal.
11. Ordenar segons el valor les monedes i els bitllets de curs legal i saber a quantes monedes del rang immediatament inferior equival una moneda o bitllet de fins a 20 euros.
12. Mesurar objectes, espais i temps familiars amb unitats de mesura no convencionals (pams, passos, taulells, etc.) i convencionals (quilogram; metre, centímetre; litre; dia i hora), utilitzant els instruments al seu abast més adequats en cada cas. Utilitzar també les unitats de mesura pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana (fanecada, arrova, tafulla, etc.).
13. Expressar correctament la localització d'un objecte en l'espai.
14. Descriure el desplaçament d'un objecte en l'espai en relació a si mateix, utilitzant els conceptes d'esquerra-dreta, davant-darrere, damunt-davall, prop-lluny i pròxim-llunyà.
15. Identificar figures planes en imatges oferides en distints suports i en materials i objectes de l'entorn, reconeixent-ne els seus elements bàsics.
16. Identificar cossos geomètrics senzills: cubs, ortoedre, prismes, piràmides, cilindres i esferes. I rebre i emetre informació de forma oral o escrita.
17. Obtindre informació i comunicar oralment la informació obtinguda a partir de gràfics senzills.
18. Formular i resoldre problemes senzills en què intervinga la lectura de gràfics.
19. Resoldre problemes senzills relacionats amb objectes, fets i situacions de la vida quotidiana, seleccionant les operacions de suma i resta i utilitzant els algorismes bàsics corresponents o altres procediments de resolució. Explicar el procés seguit per a resoldre un problema.
20. Utilitzar estratègies de comprensió lectora en els missatges transmesos pels diferents textos.
21. Utilitzar un llenguatge correcte, amb el vocabulari específic de les matemàtiques, en l'exposició de situacions amb contingut matemàtic i en la resolució de problemes.

Segon cicle

Continguts

Continguts comuns a tots els blocs

- Confiança en les pròpies possibilitats i constància per a utilitzar els nombres, les seues relacions i operacions per a obtenir i expressar informacions, i manifestar iniciativa personal en els processos de resolució de problemes de la vida quotidiana.
- Interés per la presentació neta, ordenada i clara dels càlculs i dels seus resultats.
- Disposició per a desenrotllar aprenentatges autònoms en relació amb els nombres, les seues relacions i operacions.
- Confiança en les pròpies possibilitats i per compartir amb els altres els processos que utilitzen la mesura per a obtenir i expressar informacions i per a resoldre problemes en situacions reals.
- Interés per la presentació neta i ordenada del procés i l'expressió de mesures.
- Interés per l'elaboració i per la presentació cuidadosa de les construccions geomètriques.
- Confiança en les pròpies possibilitats i constància per a utilitzar les construccions geomètriques i els objectes i les relacions espacials.
- Confiança en les pròpies possibilitats, i curiositat, interés i constància en la interpretació de dades presentats de forma gràfica.
- Gust per compartir els processos de resolució i els resultats obtinguts. Col·laboració activa i responsable en el treball en equip.

Bloc 1. Nombres i operacions

Nombres naturals, decimals i fraccions.

- Els nombres naturals menors que el milió: lectura i escriptura.
- El Sistema de Numeració Decimal: valor posicional de les xifres.
- Orde entre els nombres. Notació.
- Arredoniment de nombres naturals a les desenes i centenes.
- Concepte de fracció com a relació entre les parts i el tot.
- Fraccions pròpies. Representació gràfica.
- Fraccions equivalents a una fracció pròpia.
- Ordenació de fraccions senzilles.
- Iniciació al nombre decimal: dècimes i centèsimes.
- Escriptura decimal i fraccionària d'un nombre no natural.

Operacions

- Operacions amb nombres naturals: addició, sostracció, multiplicació i divisió entera per un nombre de dos xifres.
- Identificació i ús dels termes propis de la multiplicació: factors, multiplicand, multiplicador i producte.
- Utilització en situacions familiars de la multiplicació per a efectuar recomptes, en disposicions rectangulars i en problemes combinatoris en què intervé la llei del producte.
- Identificació i ús dels termes propis de la divisió: dividend, divisor, quocient i resta.
- Utilització en contextos reals de la divisió per a repartir i per a agrupar.
- Ús de la relació que hi ha entre dividend, divisor, quocient i resta com a prova de la divisió, en casos senzills.
- Utilització dels nombres i el càlcul numèric per a resoldre problemes en situacions reals, explicant oralment i per escrit els processos de resolució i els resultats obtinguts.

Estratègies de càlcul

- Descomposició, de forma additiva i de forma additiu-multiplicadora, de nombres menors que un milió, atenent el valor posicional de les seues xifres.
- Construcció de sèries numèriques de cadències 2, 10, 100 a partir de qualsevol nombre i de cadències 5, 25 i 50 a partir de múltiples de 5, 25 i 50 respectivament, tant ascendents com descendents.
- Utilització dels algorismes estàndard, en contextos de resolució de problemes, de suma, resta, multiplicació i divisió per una xifra.
- Elaboració i ús d'estratègies de càlcul mental.

- Estimació de resultats, assegurant-se, per mitjà d'algun tipus d'estratègia, que el resultat obtingut és raonable.
- Utilització de la calculadora en la resolució de problemes de la vida quotidiana quan, a jutj del mestre, ho aconselle la complexitat dels càlculs.

Bloc 2. La mesura: estimació i càlcul de magnituds

Longitud, capacitat, pes i superfície

- Unitats del Sistema Mètric Decimal i equivalències.
- Expressió en forma simple d'una mesura de longitud, capacitat o pes donada en forma complexa i viceversa.
- Sumar i restar mesures de longitud, capacitat, pes i superfície donades en forma simple.
- Elaboració de mesuraments usant instruments i unitats de mesura convencionals en contextos quotidians, utilitzant també les unitats de mesura pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana.
- Elecció de la unitat més adequada per a l'expressió d'una mesura.
- Comparació i ordenació d'unitats i quantitats d'una mateixa magnitud.
- Elaboració i utilització d'estratègies per a mesurar.
- Estimació de mesures d'objectes de la vida quotidiana.
- Explicació oral i escrita del procés seguit i de l'estratègia utilitzada en el mesurament.
- Interés per conèixer i utilitzar la mesura i per expressar els resultats numèrics dels mesuraments, manifestar les unitats utilitzades i explicar oralment i per escrit el procés seguit.

Mesura del temps

- Lectura correcta en rellotges analògics i digitals. Utilització de mesures de temps (segon, minut, hora, dia i any).
- Equivalències entre diferents unitats de temps.
- Expressió en minuts i segons d'una quantitat de temps donada en forma complexa.
- Càlcul de l'hora abans o després d'un interval de temps donat.

Sistema monetari de la Unió Europea

- Unitat principal: l'euro.
- Múltiples i submúltiples de la unitat principal.
- Equivalències entre monedes i bitllets.

Bloc 3. Geometria

La situació en l'espai

- Localització precisa d'elements en l'espai.
- Representació elemental d'espais coneguts: plans i maquetes. Descripció de posicions i moviments en un context topogràfic.
- Localització de punts, donat un sistema de referència ortonormal, utilitzant coordenades cartesianes.
- Interpretació de croquis i plans senzills.
- Línies rectes i corbes. Rectes paral·leles, perpendiculars i obliqües.
- Relació entre el concepte d'angle i el de gir.

Formes planes i espacials

- Figures geomètriques. Elements bàsics: costat, vèrtex, base, diagonal, angle, eixos de simetria.
- La circumferència i el cercle. Elements bàsics: centre, radi, diàmetre, corda i arc.
- Cossos geomètrics: reconeixement de prismes, piràmides i cossos redons. Elements bàsics de poliedres: cares, vèrtexs i arestes.
- Classificació de figures i cossos geomètrics utilitzant diversos criteris.
- Identificació de figures planes i espacials en la vida quotidiana.

- Descripció de la forma d'objectes utilitzant el vocabulari geomètric bàsic.
- Construcció de figures geomètriques planes a partir de dades i de cossos geomètrics a partir d'un desenrotllament. Exploració de formes geomètriques elementals.
- Comparació i classificació d'angles: rectes, aguts, obtusos, plans, majors de 180 i complets.

Regularitats i simetries

- Transformacions mètriques: translacions, girs i simetries.
- Identificació de translacions, girs i simetries en l'entorn familiar i en la naturalesa.

Bloc 4. Tractament de la informació, atzar i probabilitat

Gràfics i taules

- Arreplega i registre de dades sobre objectes, fenòmens i situacions familiars utilitzant tècniques elementals d'enquesta, observació i mesurament.
- Lectura, interpretació i elaboració de taules de doble entrada d'ús habitual en la vida quotidiana.
- Construcció de taules de freqüències absolutes.
- Interpretació i descripció verbal d'elements significatius de gràfics senzills relatius a fenòmens familiars.
- Realització de gràfiques senzilles: pictogrames, diagrames de barres.
- Disposició a l'elaboració i presentació de gràfics i taules de forma ordenada i clara.

Caràcter aleatori d'algunes experiències

- Valoració dels resultats d'experiències en què intervé la sort, per a apreciar que hi ha successos més o menys probable i la impossibilitat de predir un resultat concret.
- Introducció al llenguatge de l'atzar.

Criteris d'avaluació

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals de fins a sis xifres, indicant el valor posicional de les seues xifres.
2. Calcular sumes, restes i productes, i dividir un nombre de fins a sis xifres per un altre nombre de dos xifres, comprovant aritmèticament la correcció del resultat obtingut.
3. Multiplicar un nombre per la unitat seguida de zeros i per desenes i centenes completes.
4. Intercalar nombres naturals, decimals i fraccions entre dos nombres donats.
5. Fer mentalment càlculs senzills sobre les quatre operacions.
6. Efectuar la divisió de dos nombres, i expressar la igualtat que relaciona dividend, divisor, quocient i resta.
7. Resoldre problemes de la vida quotidiana per mitjà d'una o de dos operacions aritmètiques i comprovar que els resultats obtinguts són raonables.
8. Assegurar-se, per mitjà d'algun tipus d'estimació, que els resultats obtinguts en la resolució de problemes de la vida quotidiana són raonables i donar-los amb l'aproximació adequada.
9. Formular, de manera congruent, enunciats de la vida real i preguntes que es corresponguen amb una suma, una resta, una multiplicació o una divisió senzilles.
10. Llegir, escriure i representar fraccions el denominador del qual siga un nombre menor que deu, així com ordenar fraccions del mateix denominador.
11. Reconèixer si es pot o no adquirir un article qualsevol, comparar el preu que marca amb una quantitat de monedes de curs legal, llegir, escriure i ordenar els nombres que marquen diferents preus, amb notació decimal fins als cèntims, si és necessari.
12. Triar adequadament la unitat de mesura, segons la quantitat de magnitud que es mesure, en situacions de la vida real, i establir equivalències, amb nombres positius, entre la unitat triada i altres unitats d'eixa magnitud: longitud (quilòmetre, metre, decímetre, centímetre); capacitat (litre, decilitre, centilitre); pes (quilogram i gram); temps (any, mes, dia, hora, minut, segon).

13. Fer, en contextos reals, estimacions i mesuraments triant, entre les unitats i instruments de mesura usuals, els que millor s'ajusten a la grandària i la naturalesa de l'objecte que s'ha de mesurar, tenint en compte les unitats de mesura pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana.
14. Situar i expressar correctament la localització d'un element en un croquis o en un pla senzill.
15. Distingir en el pla: recta, semirecta i segment.
16. Mesurar angles amb el transportador. Classificar, anomenar i comparar angles.
17. Identificar figures planes i cossos geomètrics, i anomenar i reconèixer els seus elements bàsics (costats, vèrtexs, cares, arestes, angles, diagonals i eixos de simetria).
18. Classificar figures planes i utilitzar la quadrícula per a expressar la mesura de la superfície de quadrats, rectangles i triangles rectangles.
19. Utilitzar les nocions bàsiques de moviments geomètrics, per a descriure i comprendre situacions de la vida quotidiana i per a valorar expressions artístiques.
20. Construir taules senzilles d'arreglada de dades, proporcionats des de diversos mitjans (premsa, llibres, informàtics), reconeixent i indicant la freqüència absoluta d'eixes dades, i expressar el resultat de forma gràfica.
21. Obtindre i comunicar informació, de forma clara i ordenada, a partir de l'estudi i la representació de pictogrames i diagrames de barres senzills.
22. Resoldre problemes relacionats amb l'entorn que exigisquen certa planificació, aplicant dos operacions amb nombres naturals com a màxim, així com els continguts bàsics de geometria o tractament de la informació i utilitzant estratègies de resolució.
23. Entendre els missatges dels diferents textos que descriuen situacions amb contingut matemàtic.
24. Utilitzar un llenguatge correcte, amb el vocabulari específic de les matemàtiques, en l'exposició de situacions amb contingut matemàtic i en la resolució de problemes.

Tercer cicle

Continguts

Continguts comuns a tots els blocs

- Capacitat per a formular raonaments i per a argumentar sobre la validesa d'una solució, i identificar, si és el cas, els errors.
- Utilització del mesurament i les mesures per a resoldre problemes, comprendre i transmetre informacions.
- Interés per utilitzar amb atenció i precisió diferents instruments de mesura i ferramentes tecnològiques, i per utilitzar unitats adequades.
- Interés per la precisió en la descripció i representació de formes geomètriques.
- Disposició a l'elaboració i presentació de gràfics i taules de forma ordenada i clara.
- Obtenció i utilització d'informació per a la realització de gràfics.
- Valoració de la necessitat de reflexió, raonament i perseverança per a superar les dificultats implícites en la resolució de problemes.
- Confiança en les pròpies possibilitats i interés per utilitzar les ferramentes tecnològiques en la comprensió dels continguts funcionals.
- Col·laboració activa i responsable en el treball en equip, manifestant iniciatives per a resoldre problemes que impliquen l'aplicació dels continguts estudiats.

Bloc 1. Nombres i operacions

Nombres enters, decimals i fraccions

- Ús en situacions reals del nom i grafia dels nombres de més de sis xifres.
- Equivalències entre els elements del Sistema de Numeració Decimal: unitats, desenes, centenes, etc.
- Arredoniment de nombres naturals a les desenes, centenes i milers.

- Estimació de resultats, i assegurar-se, per mitjà d'algun tipus d'estratègia, que el resultat obtingut no és absurd.
- Comprovació de resultats per mitjà d'estratègies aritmètiques.
- Iniciació a la divisibilitat: múltiples, divisors, nombres primers i nombres compostos.
- Criteris de divisibilitat per 2, 3, 5, 9 i 10.
- Las fraccions: fraccions equivalents, reducció de dos o més fraccions a comú denominador.
- Ordenació de conjunts de nombres de tipus diferents.
- Els nombres decimals: valor de posició. Ús dels nombres decimals en la vida quotidiana.
- Arredoniment de nombres decimals a la dècima, centèsima o mil·lèsima més pròxima.
- Relació entre fracció i nombre decimal. Aplicació a l'ordenació de fraccions.
- Nombres positius i negatius. Utilització en contextos reals.
- Sistemes de numeració en cultures anteriors i influències en l'actualitat. La numeració romana.

Operacions

- Propietats de les operacions i relacions entre estes utilitzant nombres naturals.
- Potència com a producte de factors iguals. Quadrats i cubs. Potències de base 10.
- Addició i sostracció de fraccions amb el mateix denominador. Producte d'una fracció per un nombre.
- Operacions amb nombres decimals.
- Jerarquia de les operacions i usos del parèntesi.
- Explicació oral, amb el llenguatge adequat, del procés seguit en la resolució de problemes numèrics.

Percentatges i proporcionalitat

- Càlcul de percentatges d'una quantitat.
- Expressió de parts utilitzant percentatges. Correspondència entre fraccions senzilles, decimals i percentatges.
- Augments i disminucions percentuals.
- Reconeixement de proporcionalitat directa, o de la seua absència, en situacions diverses.
- Utilització de la regla de tres en situacions de proporcionalitat directa: llei del doble, triple, mitat,...

Estratègies de càlcul

- Automatització dels algorismes de les operacions i de la comprovació dels resultats.
- Utilització d'operacions de suma, resta, multiplicació i divisió amb distints tipus de nombres, en situacions quotidianes i en contextos de resolució de problemes.
- Descomposició de nombres naturals atenent el valor posicional de les seues xifres.
- Utilització de la taula de multiplicar per a identificar múltiples i divisors.
- Obtenció dels primers múltiples d'un nombre donat.
- Obtenció de tots els divisors de qualsevol nombre menor que 100.
- Descomposició de nombres decimals atenent al valor posicional de les seues xifres.
- Càlcul de tants per cent bàsics en situacions reals.
- Estimació del resultat d'un càlcul i valoració de respostes numèriques raonables.
- Resolució de problemes de la vida quotidiana utilitzant estratègies de càlcul mental i relacions entre els nombres, explicant oralment i per escrit el significat de les dades, la situació plantejada, el procés seguit i les solucions obtingudes.
- Regles d'ús de la calculadora.
- Verificació amb la calculadora dels resultats d'operacions efectuades amb llapis i paper.

Bloc 2. La mesura: estimació i càlcul de magnituds

Longitud, capacitat, pes, superfície i volum

- Unitats del Sistema Mètric Decimal.

- Equivalències entre les mesures de capacitat i volum.
- Expressió en forma simple d'un mesurament donat en forma complexa i viceversa.
- Ordenació de mesures d'una mateixa magnitud.
- Desenrotllament d'estratègies per a mesurar figures de manera exacta i aproximada.
- Realització de mesuraments usant instruments i unitats de mesura convencionals.
- Estimació de longituds, capacitats, pesos, superfícies i volums d'objectes i espais coneguts; elecció de la unitat i dels instruments més adequats per a mesurar i expressar una mesura, tenint en compte les unitats de mesura pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana i la seua equivalència amb unitats convencionals.
- Explicació oral i escrita del procés seguit i de l'estratègia utilitzada en mesuraments i estimacions.
- Comparació de superfícies de figures planes per superposició, descomposició i mesurament.
- Sumar i restar mesures de longitud, capacitat, pes, superfície i volum en forma simple donant el resultat en la unitat determinada per endavant.

Mesura del temps

- Unitats de mesura del temps i les seues relacions. La precisió amb els minuts i els segons.
- Equivalències i transformacions entre hores, minuts i segons, en situacions reals.
- Càlculs senzills amb mesures temporals.
- Càlcul de l'hora abans o després d'un interval de temps donat.

Sistemes monetaris.

- Equivalències entre les diferents monedes i bitllets.
- Conversió entre l'euro, el dòlar i la lliura esterlina.

Mesura d'angles.

- L'angle com a mesura d'un gir o obertura. El sistema sexagesimal. Mesura d'angles i ús d'instruments convencionals per a mesurar angles.
- Càlculs senzills amb mesures angulars.

Bloc 3. Geometria

La situació en el pla i en l'espai

- Posicions relatives de rectes i circumferències.
- Angles en distintes posicions: consecutius, adjacents, oposats pel vèrtex...
- Sistema de coordenades cartesianes, punts cardinals. Descripció de posicions i moviments per mitjà de coordenades, distàncies, angles, girs...
- La representació elemental de l'espai, escales i gràfiques senzilles.
- Utilització d'instruments de dibuix i programes informàtics per a la construcció i exploració de formes geomètriques.

Formes planes i espacials

- Figures planes: elements, relacions i classificació.
- Classificació de triangles atenent els costats i els angles.
- Relacions entre costats i entre angles d'un triangle.
- Classificació de quadrilàters atenent el paral·lelisme dels seus costats. Classificació dels paral·lelepípedes.
- Concavitat i convexitat de figures planes.
- Identificació i denominació de polígons atenent el nombre de costats.
- Perímetre i àrea.
- La circumferència i el cercle. Elements bàsics: centre, radi, diàmetre, corda, arc, tangent i sector circular.
- Cossos geomètrics: elements, relacions i classificació.
- Poliedres. Elements bàsics: vèrtexs, cares i arestes. Tipus de poliedres.

- Cossos redons: con, cilindre i esfera.
- Formació de figures planes i cossos geomètrics a partir d'altres per composició i descomposició.

Regularitats i simetries

- Reconeixement de regularitats i, en particular, de les simetries de tipus axial i de tipus especular.
- Traçat d'una figura plana simètrica d'una altra respecte d'un eix.
- Introducció a la semblança: ampliacions i reduccions.
- Interés i perseverança en la recerca de solucions davant de situacions d'incertesa relacionades amb l'organització i utilització de l'espai. Confiança en les pròpies possibilitats per a utilitzar les construccions geomètriques i els objectes i les relacions espacials per a resoldre problemes en situacions reals.
- Interés per la presentació clara i ordenada dels treballs geomètrics.

Bloc 4. Tractament de la informació, atzar i probabilitat

Gràfics i paràmetres estadístics

- Recollida i classificació de dades qualitatives i quantitatives.
- Construcció de taules de freqüències absolutes i relatives.
- Iniciació intuïtiva a les mesures de centralització: la mitjana aritmètica, la moda i el rang. Aplicació a situacions familiars.
- Realització i interpretació de gràfics senzills: diagrames de barres, poligonals i sectorials.
- Anàlisi crítica de les informacions que es presenten per mitjà de gràfics estadístics.

Caràcter aleatori d'algunes experiències.

- Els experiments els resultats dels quals depenen de la sort: experiments aleatoris.
- Iniciació intuïtiva al càlcul de la probabilitat d'un succés en experiments realitzats per l'alumnat.

criteris d'avaluació

1. Llegir, escriure i ordenar nombres naturals, indicant el valor posicional de les seues xifres, i calcular sumes, restes, multiplicacions i divisions; comprovant el resultat obtingut per mitjà de l'aplicació de propietats numèriques i relacions fonamentals de les operacions aritmètiques.
2. Completar, segons corresponga, expressions numèriques donades, de la forma: $a + \zeta = b$; $a - \zeta = b$; $\zeta - a = b$; $a \times \zeta = b$; $a : \zeta = b$; $\zeta : a = b$; on a i b són nombres naturals qualssevol menors o iguals que mil.
3. Intercalar nombres naturals, decimals i fraccions entre dos nombres qualssevol donats.
4. Llegir i escriure nombres naturals, de fins a quatre xifres, amb nombres romans. Utilitzar els nombres romans en distints contextos.
5. Expressar en forma de potència un producte de factors iguals, i viceversa, distingint base i exponent.
6. Descompondre en factors primers un nombre menor o igual que mil, així com obtindre múltiples i divisors d'un nombre menor o igual que cent.
7. Escriure en forma de polinomi un nombre natural, de fins a sis xifres, per mitjà de potències de base deu.
8. Resoldre problemes de la vida quotidiana, per mitjà de l'ús de les operacions aritmètiques, comprovant els resultats de manera raonada. Formular, de manera congruent i connexa, i amb llenguatge clar, enunciats de la vida real i qüestions que es corresponguen amb una expressió matemàtica donada, de la forma: $(a+b)$; $a-b$; axc ; $a:d$, on a, b, c i d siguen nombres naturals.
9. Utilitzar la calculadora per a l'estimació, aproximació i comprovació de resultats numèrics en les operacions matemàtiques amb nombres naturals i nombres decimals.
10. Llegir, escriure, ordenar fraccions i nombres decimals. Operar amb fraccions i nombres decimals i resoldre problemes senzills en què s'utilitzen la fracció, el nombre decimal, la relació entre estos, l'arredoniment i el tant per cent.
11. Resoldre i formular distintes situacions problemàtiques en què s'utilitzen unitats i equivalències del Sistema Mètric Decimal (longitud, capacitat i pes), del sistema monetari i de la magnitud temps.

12. Seleccionar, fent prèviament estimacions en contextos reals, els instruments i les unitats de mesura usuals més adequats, tenint en compte les pròpies i tradicionals de la Comunitat Valenciana i les seues equivalències, així com expressar amb precisió mesures de longitud, superfície, pes, capacitat i temps.
13. Classificar, anomenar i mesurar angles i transportar-los per a la seua addició i sostracció geomètrica.
14. Identificar en el pla posicions de dos rectes (paral·leles, perpendiculars, obliqües), de dos circumferències, i d'una recta i una circumferència.
15. Utilitzar les nocions geomètriques de paral·lelisme, perpendicularitat, simetria, perímetre i superfície per a descriure i comprendre situacions de la vida quotidiana.
16. Reconèixer i traçar les bases i les altures de triangles, trapezis i paral·lelograms.
17. Dibuixar i construir formes geomètriques en diferents suports i amb diferents instruments.
18. Descompondre un polígon qualsevol en el menor nombre de triangles, quadrats o rectangles. Calcular el perímetre i l'àrea de figures planes, a partir de dades o mesurant sobre el paper o sobre el terreny.
19. Interpretar una representació espacial (croquis d'un itinerari, plànol de cases i maquetes) realitzada a partir d'un sistema de referència i d'objectes o situacions familiars.
20. Saber construir taules senzilles de recollida de dades no agrupades, proporcionades des de diferents mitjans (premsa, llibres, programes informàtics), per a facilitar la representació per mitjà de diagrames de barres i sectorials, calcular la mitjana aritmètica i la moda, i interpretar correctament els resultats.
21. Elaborar, llegir i interpretar representacions gràfiques d'un conjunt de dades relatives a l'entorn immediat.
22. Determinar els resultats d'un experiment aleatori senzill i alguns dels successos associats a este.
23. En un context de resolució de problemes senzills, anticipar una solució raonable i buscar els procediments matemàtics més adequats per a abordar el procés de resolució. Valorar les diferents estratègies que s'ha de seguir i perseverar en la recerca de dades i solucions precises, tant en la formulació com en la resolució d'un problema. Expressar de manera ordenada i clara, oralment i per escrit, el procés seguit en la resolució de problemes.
24. Conèixer les estratègies de comprensió lectora en els missatges transmesos per diferents textos.
25. Utilitzar un llenguatge correcte, amb el vocabulari específic de les matemàtiques, en l'exposició de situacions amb contingut matemàtic i en la resolució de problemes.